

ORIMATTILAN KAUPUNKI TALOUSARVIO 2023 Taloussuunnitelma 2023–2025

Kaupunginhallitus 28.11.2022
Kaupunginvaltuusto 12.12.2022

Sisällysluettelo

Kaupunginjohtajan katsaus	3
Orimattilan strategia 2021–2025	5
Millainen uusi kaupunki Orimattila haluaa olla (HYTE-työn näkökulmasta)	6
Kaupungin kehittämisestä	6
Taloudelliset lähtökohdat	12
Kansantalouden tilanne	12
Orimattilan toimintaympäristö	18
Verotulot, valtionosuudet ja toimintatuotot	23
Lainanotto ja lainakannan kehitys	25
Taloussuunnitelmavuosien tasapainoisuus	26
Keskeisimmät henkilöstömuutokset	28
Talousarvion sitovuus ja seuranta	28
Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	29
Kaupunkikonsernin vuoden 2023 sitovat tavoitteet	30
Käyttötalous	31
Konsernihallinnon toimiala	33
Toiminnalliset tavoitteet	37
Hyvinvointitoimiala	40
Toiminnalliset tavoitteet	45
Sivistystoimiala	47
Toiminnalliset tavoitteet	51
Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala	57
Toiminnalliset tavoitteet	60
Vesilaitos	63
Ympäristövaliokunta	65
Toiminnalliset tavoitteet	67
Tuloslaskelma	69
Investoinnit	70
Rahoituslaskelma	72
Henkilöstö	73
Orimattilan Asunnot Oy	74
Toiminnalliset tavoitteet	75
Orimattilan Lämpö Oy	76
Toiminnalliset tavoitteet	77
Orimattilan Vesi Oy	78
Toiminnalliset tavoitteet	79

Kaupunginjohtajan katsaus

Maailmantalouden näkymät näyttävät syksyllä 2022 hyvin epävarmoilta. Koronakriisi on väistynyt ja tilalle on noussut Venäjän 24. helmikuuta käynnistämä hyökkäyssota Ukrainaan. Jännitteet ovat kasvaneet, erityisesti Euroopan ja Venäjän välille. Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vaikutukset ovat maailmanlaajuiset, mutta vakavimmat vaikutukset kohdistuvat Eurooppaan. Sota on johtanut energian hinnan nopeaan nousuun Euroopassa. Välillinen merkitys ruuan, tavaroiden, tarvikkeiden ja palveluiden hinnan korotuksiin on ollut merkittävä. Inflaatio on ennätyskellisen nopeasti kohonnut jo noin 8 prosenttiin, joka on laskenut kuluttajien luottamusta merkittävästi. Edessä olevasta talvesta odotetaan energia-markkinoilla hyvin vaikeaa ja energian säännöstelyyn varaudutaan Euroopassa.

Suomi ei ole suojassa maailmantalouden muutoksilta. Tutkimuslaitokset arvioivat, että bruttokansantuotteen kasvu hidastuu tai jopa kääntyy negatiiviseksi. Näin ollen tulevaa kehitystä on vaikea ennustaa. On selvää, että julkisen sektorin kestävyysvaje odottaa korjaavia toimenpiteitä. Tilannetta pahentaa työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma. Pula osaavasta työvoimasta heikentää jo tuotantoedellytyksiä suomalaisessa teollisuudessa. Teollisuuden lisäksi työvoimapula syvenee sosiaali- ja terveydenhuollossa, mutta kehitys kulkee nyt negatiiviseen suuntaan muillakin toimialoilla.

Hyvinvointialueiden perustamisen ja kuntien sosiaali-, terveys- sekä pelastuspalveluiden järjestämisvastuun siirto hyvinvointialueille on historiallinen uudistus, jonka vaikutuksia on lähes mahdotonta ennakoida kattavasti. Uudistus vaikuttaa ennennäkemättömän laaja-alaisesti kuntien tehtäviin ja toimintaan, verotusoikeuteen ja valtionosuusjärjestelmään, kuntien omaisuuteen, sopimuksiin ja henkilöstöön. Vuodesta 2023 alkaen Orimattilan kaupunki ei järjestä, tuota eikä rahoita sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palveluita. Siirto tarkoittaa merkittäviä muutoksia kaupungin talouteen, erityisesti valtionosuusjärjestelmää ja verotus muuttuvat. Kuntien veroprosentteja leikattiin 12,39 prosenttiyksikköä ja samalla rajattiin oikeus korottaa veroprosenttia vuodelle 2023.

Hyvinvointialueuudistuksen lisäksi maan hallituksella on tavoitteena uudistaa työ- ja elinkeinopalveluiden kokonaisuus. Uudistuksesta on annettu hallituksen esitys lokakuussa 2022 ja sen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2025 alusta. Työvoimapaalvelut tullaan siirtämään kuntiin tai kuntien yhteistoiminta-alueille. Viimeistään tämä luo painetta uudelleenorganisoida elinvoimaa kasvattavien ja yritysten toimintaympäristöä kehittävien palveluiden kokonaisuus kaupunkitasolla. Orimattila on mukana Lahden, Hollolan, Asikkalan ja Kärkölan kanssa Lahden seudun työllisyyden kuntakokeilussa vuoden 2024 loppuun. Kokeilun tavoitteena on muun muassa kuntien roolin vahvistaminen työllisyyspalveluiden järjestäjänä. Tavoite ennakoi edessä olevaa hyvin.

Toukokuussa 2022 kaupunginvaltuuston hyväksymä strategia on ohjannut talousarvion 2023 valmistelua. Strategia korostaa vastuullista talouden hoitoa, joka korostuu lähivuosina tilanteessa, jossa toimintaympäristö ja kaupungin rooli sekä tehtäväkenttä ovat voimakkaassa muutoksessa. Erityisesti talouden kehityksen ennakointi vuodesta 2023 eteenpäin on hyvin haastavaa. Reagoiminen muutoksiin on tasapainoisen talouden edellytys.

Strategiaa on syytä arvioida aktiivisesti edessä näkyvien muutosten osalta. Tarvittaessa sitä tulee kirkastaa nykyisestä. Kaupungin tulee nykyistä paremmin määritellä, millainen kaupunki Orimattila on vuonna 2030. Tavoitteen tulee olla sitouttava ja motivoiva sekä kaupunkilaisten tuntema ja yleisesti hyväksymä. Strategisten valintojen tulee ohjata kaupungin toimintaa ja taloutta nykyistä vahvemmin. Jatkossa työtä kaupungin elinvoiman kasvattamiseksi tehdään rohkeasti yhdessä kaupunkilaisten kanssa.

Orimattilassa 21.11.2022

Kalle Larsson

kaupunginjohtaja

Perustamisvuosi 1865

Pinta-ala 824 km²

- maa-alueita 785 km²

- vesialueita 29 km²

Asukasluku 15 759 (31.8.2022)

Talouksia 7 667 (2020)

Asuntoja 8 617 (2020)

Työlliset 6 274 (2020)

Työpaikat 4 458 (2020)

Asuinkunnassaan työssäkäyvät 2 826 (2020)

Asuinkuntansa ulkopuolella työssäkäyvät 3 448 (2020)

Alueelle pendelöivät 1 632 (2020)

Työpaikkaomavaraisuus 71,06 % (2020)

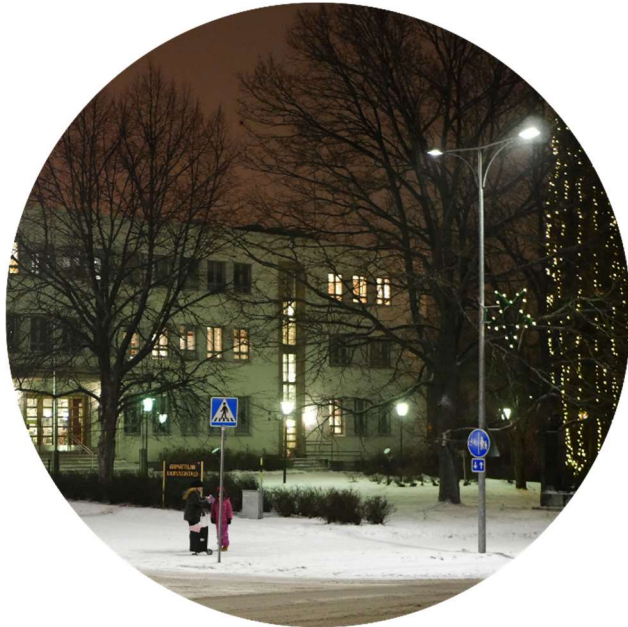
Tuloveroprosentti 8,61 %

Emokaupungin lainat/ asukas 4 110 eur (2021)

Konsernin lainat/ asukas 5 203 eur (2021)

Vuosikate/ asukas 572 eur (2021)

Taloudellinen huoltosuhde 153,1 (100 työllistä kohden)

Emokaupungin henkilöstö (htv) 515

Orimattila-konsernin henkilöstö (htv) 523

Orimattilan strategia 2021–2025

Orimattilan perustehtävä

Orimattilan kaupunki tähtää kaikessa toiminnassaan kuntalaisten hyvinvoinnin ja alueen elinvoiman edistämiseen tarjoamalla itse ja yhdessä kumppanien kanssa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla tuotettuja palveluita sekä tarjoamalla foorumin kuntalaisten osallisuuteen ja vaikuttamismahdollisuuksiin. Kuluvalle valtuustokaudella korostuu kuntien rooli elinvoiman edellytysten vahvistajana sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä. Hoivan ja huolenpidon palveluissa kunnan rooli muuntuu järjestäjästä kuntalaisten edunvalvojaksi. Johtamisessa painottuu konserni- ja sopi-musjohtamisen sekä verkostoissa vaikuttamisen rooli.

Orimattilan visio

Elävät kylät ja kaupunkikeskusta houkuttelevat asukkaita, yhteistyökumppaneita ja kaupallisia palveluja sekä toimivat käyntikorttina vierailijoille osana Lahden seudun aluekeskuskehitystä, porttina Lahden seudun ja Uudenmaan risteyskohdassa. Tasapainoinen talous mahdollistaa laadukkaat lähipalvelut. Kaupunki työntäjänä on työhyvinvoinnin ja ammatillisen etenemisen edelläkävijä.

Strategiset päämäärät ja toimenpiteet

Taulukossa sivulla 9 on esitetty valtuustokauden 2021–2025 strategiset päämäärät ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Strategiatyöskentely tehtiin keväällä 2022 ja valtuusto hyväksyi strategian 16.5.2022.

Strategian toteuttaminen ja seuranta

Strategian toteutumista seurataan kaupunginhallituksessa (osavuositarkastukset huhtikuun ja elokuun lopun tilanteissa) sekä valtuustossa osana tilinpäätös- ja talousarvioprosessia. Valtuustokauden päättyessä valtuusto käy arviointikeskustelun kaupungin strategian toteutumisesta valtuustokaudella. Strategiset päämäärät ja niihin liittyvät toimenpiteet eivät sisällä mittareita, vaan ne on laadittu vuosittaisille strategiasta johdetuille sitoville tavoitteille (toiminnalliset tavoitteet).

Vuosittaisissa talousarvioissa asetetaan toimialatasolla strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita mittareineen sekä määrärahat ja tuloarviot. Strategia päivitetään tarvittaessa ja vähintään kerran valtuustokaudessa. Tärkeiden yksittäisten päätösten vaikutus strategian toimeenpanoon kuvataan osana päätösesitystä erityisesti kaupunginhallituksessa. Kiinteistö-, palveluverkko- ja asunto-ohjelmat konkretisoivat ja täydentävät strategian linjauksia.

Millainen uusi kaupunki Orimattila haluaa olla (HYTE-työn näkökulmasta)

Tulevaisuuden Orimattilassa kaupunkilaiset ovat hyvinvoivia ja tyytyväisiä. Lapsiperheiden palvelut on hyvin järjestetty ja ne ovat hyvin saatavilla. Opetus- ja kasvatuspalveluiden tulee olla laadultaan huippuluokkaa lapsiperheiden pito- ja vetovoiman näkökulmasta. Harrastustoiminta on vireää ja kaupunki tukee paikallisten yhdistyksien, seurojen ja järjestöjen toimintaa. Liikuntamahdollisuuksien lisäksi kulttuuritarjonta on laajaa ja monipuolista. Sujuvat liikenneyhteydet mahdollistavat toimivat työmatkat. Työkäytännöt ovat joustavia ja etätöiden avulla työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen on helpompaa. Orimattilan kaupunki on työnantajana vetovoimainen, mikä takaa laadukkaan ja ammattitaitoisen palvelun kautta linjan. Digitalisaatio eri palveluissa helpottaa asioiden hoitamista ajasta ja paikasta riippumatta.

Kaupungilla on monipuoliset työllisyyspalvelut ja lisäksi tarjolla on monipuolista koulutus- ja oppisopimustarjontaa. Kaupungin monipuoliset osallistumisen tavat tarjoavat mahdollisuuden osallistua eri tapahtumiin ja harrastuksiin. Vainkuttaminen omiin asioihin on tehty helpoksi esim. digitalisaation avulla. Palveluiden suunnittelussa on huomioitu eri ikäryhmät. Kaupungin palvelut ovat lähellä tai niihin on toimivat, esteettömät liikenneyhteydet.

Asumisratkaisut on suunniteltu eri ikäisten tarpeita palvelevaksi. Kumppaneiden yhteistyö mahdollistaa sujuvat palvelupolut ja mahdollistaa osallistumisen yhteisöllisiin toimintoihin. Yhteistyö toimii kaupunkilaisten, kaupungin ja eri toimijoiden, kuten yritysten ja järjestöjen, välillä. Kaikki kaupunkilaiset otetaan osaksi yhteisöä.

Kaupungin kehittämisestä

Henkilöstö

Kaupungin palvelut tuotetaan osaavan henkilökunnan työpanoksella nyt ja tulevaisuudessa. Toimintaympäristön ollessa jatkuvan muutoksen alla panostukset henkilöstön osaamiseen, työssä onnistumiseen, hyvinvointiin ja oman työnsä kehittämiseen tulee olla kaupungin strateginen toimintatapa. Vahvistamalla edelleen sisäistä viestintää, aktiivista yhteistyötä työnantajan ja pääsopijajärjestöjen kanssa, resurssiomalla työkykyjohtamiseen, koulutukseen, kehittämiseen ja työhyvinvointiin, luomme työnantajana entistä vahvemman pohjan tuottaa palveluja kaupunkilaisille ja sidosryhmille.

Viestintä ja markkinointi

Kaupungin brändityöuudistus on aloitettu ja se on tarkoitus saada valmiiksi helmikuun loppuun mennessä. Tämän jälkeen kaupungilla on uusi visuaalinen ilme sekä eteenpäin katsova ja tunnistettava brändi. Brändi ei kuitenkaan rakennu hetkessä vaan sen rakentamista täytyy tehdä määrätietoisesti. Brändiudistuksen jälkeen otetaan seuraavat askeleet kaupungin viestinnän ja markkinoinnin kehittämisessä. Näihin askeliin kuuluvat esimerkiksi viestinnän ja markkinoinnin suunnitelmat sekä kotisivujen uusiminen.

Yritystontit ja yrittäminen

Orimattilan kaupungin elinkeinotoiminnan tarkoitus on olla kaupungin ja yritysten välisenä linkkinä. Nykyisten ja uusien yritysten työpaikkojen kasvun avulla tavoitellaan kaupungin elinvoiman ja väkilukumäärän kasvua.

Tavoitteisiin päästäkseen yritystonttien määrän ja niiden monipuolisuuden kasvattamiseksi on laadittu tuore maanhankintasuunnitelma. Tähän pohjautuen kaavoitus tuottaa eri kokoisia rakennusvalmiita yritystontteja eri puolille kaupunkia yrittäjiä kuunnellen. Maanhankinnan määrärahaa on kasvatettu merkittävästi.

Orimattilan yritystontteja tullaan jatkossa markkinoimaan yrityksille esimerkiksi videoin sosiaalisessa mediassa. Markkinoinnin onnistumista seurataan mediaseurannan ja palautteen pohjalta.

	Työpaikat yhteensä, 2019 (TP)	Alkutuotannon työpaikat, 2019 (TP)	Jalostuksen työpaikat, 2019 (TP)	Palveluiden työpaikat, 2019 (TP)
16200 Artjärvi Keskus (Orimattila)	114	14	28	72
16230 Artjärvi Kirkonkylä (Orimattila)	72	31	24	17
16260 Hietana (Orimattila)	46	33	13	0
16270 Villikkala (Orimattila)	16	8	3	5
16280 Kuivanto (Orimattila)	74	31	7	36
16300 Orimattila Keskus (Orimattila)	3 187	114	1 163	1 910
16310 Virenoja (Orimattila)	141	16	43	82
16320 Pennala (Orimattila)	246	12	114	120
16330 Heinämaa (Orimattila)	69	14	25	30
16350 Niinikoski (Orimattila)	85	8	15	62
16390 Pakaa (Orimattila)	44	20	7	17
16450 Mallusjoki (Orimattila)	126	32	15	79
16510 Luhtikylä (Orimattila)	119	21	65	33

Tilastokeskus: Paavo-tietokanta (postinumeroalueittainen avoin tieto)

Nykyaikainen sivistyspalveluiden palveluverkko ja toiminnan laatu

Kuntaliiton mukaan tulevaisuuden kunta on sivistyskunta. Varhaiskasvatus, koulutuspalvelut sekä kirjasto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut ovat sivistyskunnan ydintehtäviä.

Orimattila tarvitsee jatkossa entistä tiiviimmän palveluverkon, joka mahdollistaa toiminnan laadullisen kehittämisen sekä ajanmukaiset, terveelliset ja turvalliset toimitilat. Tällä on myös erittäin suuri merkitys kaupungin elinvoiman näkökulmasta ja visiona voisi olla jatkossa paikallisen yritysjohtajan ehdotuksen mukaisesti "Suomen paras koulukunta". Nykyisellään varhaiskasvatuksen ja opetuspalveluiden toiminnot ovat sijoittuneet liian pieniin yksiköihin mm. toiminnan haavoittuvuuden, vertaisoppimisen (lapset/nuoret ja henkilöstö), pätevän työvoiman saatavuuden, digitalisaation, oppimisen tuen ja oppilashuollon näkökulmista.

Myös kirjasto sekä kulttuuri- ja nuorisopalvelut tarvitsevat vielä 2020-luvun aikana uudet toimitilat. Tämä antaa myös paljon mahdollisuuksia näiden palveluiden kehittämiseen sekä uudelleen muotoiluun. Uusi yhteisöllinen kirjasto voi olla jatkossa osa suurempaa palvelukeskittymää (Orimattila-talo), joka kokoaa nykyisiä ja uusia palveluita helposti saavutettaviksi tarjoten toimitiloja ja toimintamahdollisuuksia myös kolmannen sektorin toimijoille tai jopa yrityksille.

	Asukkaat yhteensä, 2020 (HE)	Taloudet yhteensä, 2020 (TR)	Asukkaat yhteensä, 2019 (PT)
16200 Artjärvi Keskus (Orimattila)	647	352	647
16230 Artjärvi Kirkonkylä (Orimattila)	300	138	304
16260 Hietana (Orimattila)	160	75	168
16270 Villikkala (Orimattila)	132	64	136
16280 Kuivanto (Orimattila)	575	261	577
16300 Orimattila Keskus (Orimattila)	10 419	5 337	10 463
16310 Virenoja (Orimattila)	651	238	655
16320 Pennala (Orimattila)	1 098	401	1 119
16330 Heinämaa (Orimattila)	323	142	331
16350 Niinikoski (Orimattila)	297	139	310
16390 Pakaa (Orimattila)	277	121	284
16450 Mallusjoki (Orimattila)	410	202	423
16510 Luhtikylä (Orimattila)	444	197	426

Tilastokeskus: Paavo-tietokanta (postinumeroalueittainen avoin tieto)

Kolmannen sektorin tukeminen

Orimattilan sivistysvaliokunta myöntää avustuksia orimattilalaisille yhdistyksille nuoriso- ja kulttuuritoimintaan sekä nuorten toimintaryhmille nuorisotoimintaan.

Orimattilan hyvinvointivaliokunta myöntää liikuntatoiminnan avustukset. Avustukset jaetaan kerran vuodessa toiminta- ja olosuhdeavustuksina Orimattilan liikuntayhdistyksille niiden toimintaan.

Kaupunginhallituksen määrärahoihin on varattu 180.000 euroa erilaisiin avustuksiin. Ensinnäkin määrärahaa voidaan käyttää konsernitoimialan piiriin kuuluvien yhdistysten tukemiseen. Tällaisia ovat mm. työllisyyttä tukevat yhdistykset. Avustuksia voidaan myöntää myös tapahtumiin tai hankkeisiin, jotka tukevat kaupungin strategiaa ja ovat omiaan parantamaan Orimattilan kaupunkibrändiä.

Kaupungin nykykäytäntö on moniportainen, eikä varmista avustusten myöntämisen osalta läpinäkyvyyttä ja hakijoiden tasapuolista kohtelua. Kaupunginvaltuuston tulee uudistaa avustusten myöntämisen periaatteet vuonna 2023, siten että avustustoiminta uudistetaan vuoden 2024 talousarviossa.

Päämäärät	Strategiset toimenpiteet	Vastuu
Orimattilassa on asioihin vaikuttavat, hyvinvoivat asukkaat ja yhteisöt • työllisyysaste (%)	Rakennamme toimivat yhteistyökäytännöt hyvinvointialueelle.	Hyvinvointijohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus
	Parannamme kaupunkilaisten edellytyksiä hyvinvointiin ja osallisuuteen.	Kaupungin johtoryhmä, kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto
	Toimimme seudullisissa verkostoissa (esim. Päijät-Hämeen ankkuritiimi).	Hyvinvointijohtaja ja sivistysjohtaja
	Turvaamme oikea-aikaisella ja ennakoivalla tuella sau-mattoman opinpolun .	Sivistysjohtaja
Orimattilan elävä kaupunkikeskusta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Kehitämme keskustaa kaupunkilaisten olohuoneena siten, että puitteet tapahtumatarjonnalle, koontumiselle ja viihtymiselle toteutuvat.	Elinkeinopäällikkö, kaupunkikehitysjohtaja, sivistysjohtaja, hyvinvointijohtaja, kaupunginjohtaja, kaupunkikehitys- ja tekninen valiokunta sekä kaupunginhallitus
	Uudistamme, tiivistämme ja parannamme keskustan tehokkuutta (palvelujen monipuolistaminen) järjestelmällisesti jo tehtyjen kehittämistyöpajojen ja suunnitelmien perusteella	Elinkeinopäällikkö, kaupunkikehitysjohtaja ja kaupunginjohtaja sekä kaupunginhallitus
	Tuemme kylien yhteisöllisyyttä ja omaleimaisuutta tukemalla tapahtumia ja toimintaa sekä kartoittamalla vaihtoehtoja tietoliikenteen ja digitaalisten ratkaisujen parantamiseen (mm. etätyö, senioripalvelut, yrittäjien tarvitsemat palvelut)	Elinkeinopäällikkö, hyvinvointijohtaja, talous- ja konsernijohtaja sekä kaupunginhallitus
	Jatkamme Pohjois-Orimattilan kehittämistä ja markkinointia. Hennasta laaditaan kehittämissuunnitelma.	Viestintä- ja markkinointi asiantuntija, elinkeinopäällikkö, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus
	Lisäämme positiivista tiedottamista.	Viestintä- ja markkinointi asiantuntija, toimialajohtajat, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta • vuosikate/poistot (%) • investointien tulorahoitusosuus (%) • velkaantuneisuus, sis. leasingvuokrat (%)	Pidämme verotuksen, maksut ja taksat seudullisesti kilpailukykyisinä – pitkän tähtäimen tavoitteena on verotuksen keventäminen.	Kaupunginhallitus
	Toteutamme resurssien mukaan kestäväälle pohjalle rakentuvan tulevaisuuden palveluverkon.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus
	Mitoitamme investoinnit taloudellisen kantokyvyn mukaisesti, ja ylläpidämme kiinteistökantaa kiinteistöstrategian linjausten mukaisella tasolla.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus
	Panostamme energiaomavaraisuuteen.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus

Päämäärät	Strategiset toimenpiteet	Vastuu
	Toteutamme kaupungin tilojen suunnittelussa ja käytössä monikäyttöisyyttä ja nostamme tilojen käytöstettä.	Kaupunkikehitysjohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus
	Kartoitamme palvelutuotannossa kustannustehokkaat ratkaisut ja hyödynnämme seudullista yhteistyötä.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus
Orimattila on houkutteleva paikka yrittää <ul style="list-style-type: none"> • työpaikkaomavaraisuus (%) • työmarkkinatuen kuntaosuus (€) • muuttoliike 	Varmistamme yrityspalvelut sekä ketterät toimintamallit yrittäjien yhteydenotoissa ja takaamme yritystonttien ja toimitilojen riittävyyden.	Elinkeinopäällikkö, kaupunkikehitysjohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus
	Sujuvoitamme päätöksentekoa.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, kaupunginhallitus
	Lisäämme yritysten ja oppilaitosten vuorovaikutusta.	Elinkeinopäällikkö ja kaupunginjohtaja
	Parannamme työvoiman saatavuutta ja saavutettavuutta .	Toimialajohtajat ja kaupunginjohtaja sekä kaupunginhallitus
	Käymme markkinavuoropuhelua yritysten kanssa, ja otamme huomioon yritysvaikutukset sekä kaupungin että konserniyhtiöiden päätöksenteossa.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, valiokunnat ja kaupunginhallitus
	Lisäämme markkinointia mm. kannattavana siirtona kehittyvälle teknologiateollisuudelle ja nopeiden yhteyksien kaupunkina yliopistokeskuksiin.	Viestintä- ja markkinointi asiantuntija, elinkeinopäällikkö, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus
	Hyödynnämme sijaintia.	Kaupunginhallitus
Orimattila on hyvin verkostoitunut ja haluttu kumppani	Toimimme aktiivisesti yli kuntarajojen ja pidämme yhteyttä sidosryhmiin.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus
	Osallistumme aktiivisesti liikennehankkeisiin, jotka parantavat kaupungin saavutettavuutta ja edistävät elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.	Elinkeinopäällikkö, kaupunkikehitysjohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus
	Edistämme aktiivisesti hankkeiden saamista MAL-toimintajärjestelmään.	Kaupunkikehitysjohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus
	Haemme rahoitusta monikuntaisissa hankkeissa.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, valiokunnat ja kaupunginhallitus
	Toimimme tuloksellisessa yhteistyössä kaupungin yhdistysten ja sen eri alueiden kanssa.	Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, valiokunnat ja kaupunginhallitus
	Toimimme aktiivisesti osana Lahden seudun aluekehitystyötä .	Kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus

Päämäärät	Strategiset toimenpiteet	Vastuu
<p>Orimattila on tunnettu, kiinnostava ja työntekijöistään huolehtiva, luotettava kuntatyönantaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • viran ja toimen keskimääräinen täyttö-aika (vrk) • Henkilöstökyselyt 	<p>Kehitämme kaupungin työnantajakuvaa kehitysmahdollisuuksien ja palkitsemisen avulla.</p>	<p>Toimialajohtajat, kaupunginjohtaja, henkilöstöpäällikkö ja kaupunginhallitus</p>
	<p>Kannamme yhdessä vastuuta hyvästä ilmapiiristä ja kaupungin imagosta.</p>	<p>Koko kaupungin organisaatio</p>
	<p>Toteutamme sisäisen ja ulkoisen tuottavuuden parantamista yhteistyössä henkilöstön kanssa.</p>	<p>Koko kaupungin organisaatio</p>
	<p>Tiivistämme yhteistyötä henkilöstön saatavuuteen liittyen TE-palveluiden, oppilaitosten, korkeakoulujen ja yritysten kanssa</p>	<p>Työllisyyspalvelut, hallintojohtaja, kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus</p>

Taloudelliset lähtökohdat Kansantalouden tilanne

Talouden suhdannekehitys

	2021 mrd. euroa	2019	2020	2021	2022**	2023**	2024**
		määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote m arkkiahintaan	251	1,2	-2,2	3,0	1,7	0,5	1,4
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	98	2,4	-5,8	5,6	1,8	2,6	3,2
Kokonaistarjonta	350	1,5	-3,3	3,7	1,8	1,2	2,0
Tavaroiden ja palvelujen vienti	99	6,7	-6,8	5,6	1,1	2,7	4,0
Kulutus	189	1,1	-2,6	3,3	1,4	0,5	1,0
yksityinen	128	0,7	-4,1	3,6	1,1	0,8	1,4
julkinen	61	2,0	0,5	2,7	1,8	-0,2	0,1
Investoinnit	59	-1,5	-0,5	1,1	3,6	1,2	1,7
yksityiset	49	-2,3	-3,1	4,6	2,8	0,1	2,9
julkiset	11	2,4	11,1	-12,8	7,3	5,9	-3,3
Kokonaiskysyntä	349	1,5	-3,4	3,5	1,8	1,2	2,0
kotimainen kysyntä	250	-0,4	-2,1	2,8	2,0	0,6	1,1

Valtiovarainministeriön syyskuussa 2022 julkaisemassa taloudellisessa katsauksessa todetaan, että alkuvuosi on ollut taloudessa, tuotannossa ja työllisyydessä selvästi odotettua vahvempi. Kotitaloudet ovat kuluttaneet ja käyttäneet erityisesti palveluita, joita eivät voineet käyttää Koronaepidemian vuoksi säädettyjen rajoitusten aikana. Ennusteen mukaan talouden kasvu hidastuu merkittävästi vuotta 2023 kohti kuljettaessa. Edessä on seisautuvan kasvun vaihe, eikä talouden ajautumista taantumaan voi sulkea pois. Epävarmuus, pula energiasta, nopea inflaatio, rapautuva ostovoima ja nousevat korot leikkaavat kulutuksen ja investointien kasvua kaikkialla.

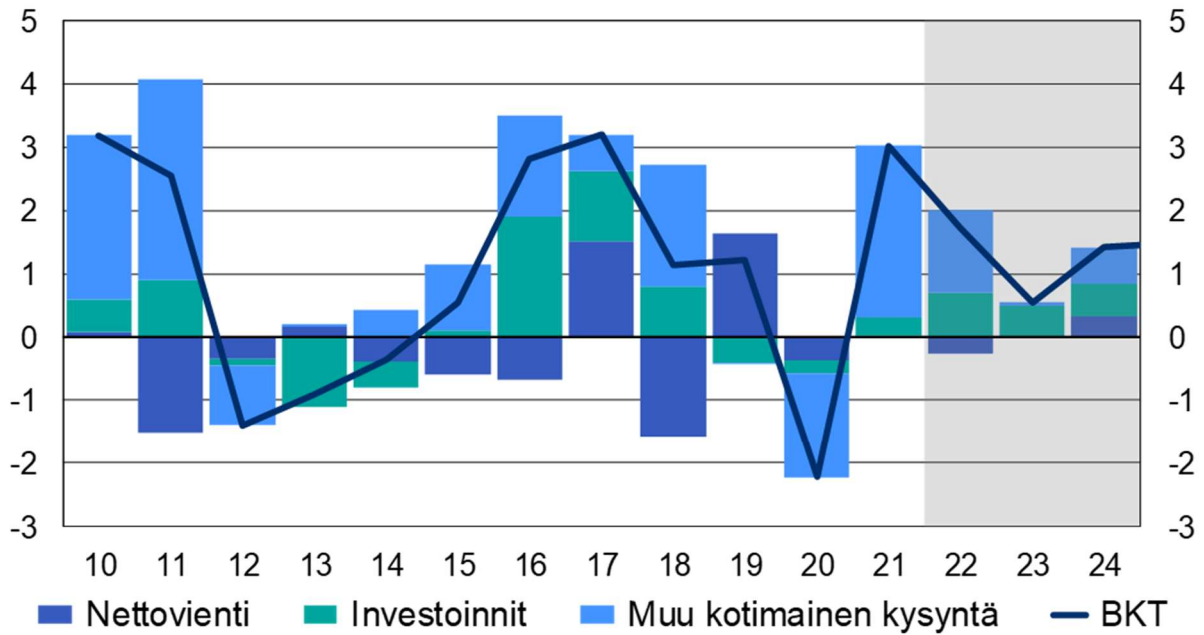
Bruttokansantuotteen (BKT) arvioidaan kasvavan Suomessa 1,7 % v. 2022. Alkuvuonna talouden tuotanto on kehittynyt suotuisasti ja työllisyys on jatkanut nopeaa kasvua. Talouskasvun ennustetaan hidastuvan loppuvuonna enemmän kuin vielä kesällä ennakoitiin. BKT:n kasvu hidastuu 0,5 prosenttiin vuonna 2023. Myös hyödykkeiden ja energian hintojen nousu on jatkunut kesällä arvioitua nopeampana. Kuluttajahintojen nousu leikkaa kotitalouksien ostovoimaa, kulu- tusta ja talouden kasvua selvästi loppuvuodesta ja vuoden 2023 alkupuolella. Vuosina 2024–2026 BKT:n kasvun arvioidaan olevan talouden potentiaalista kasvua nopeampaa, noin 1,4 % vuosittain.

	2019	2020	2021	2022**	2023**	2024**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	240	238	251	269	279	289
Palvelut, määrän muutos, %	1,7	-3,1	3,6	1,5	0,8	1,5
Koko teollisuus, määrän muutos, %	2,6	-1,3	0,7	2,7	1,3	1,7
Työn tuottavuus, muutos, %	0,2	0,2	0,1	0,3	0,7	1,3
Työlliset, muutos, %	1,0	-1,5	2,4	2,3	-0,2	0,3
Työllisyysaste, %	71,6	70,7	72,3	73,9	73,8	74,1
Työttömyysaste, %	6,7	7,7	7,7	6,6	6,7	6,5
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,0	0,3	2,2	6,5	3,2	1,8
Ansiotasoindeksi, muutos, %	2,1	1,9	2,4	2,6	3,5	3,0
Vaihtotase, mrd. euroa	-0,7	1,5	2,3	-1,3	-1,8	-1,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-0,3	0,6	0,9	-0,5	-0,7	-0,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	-0,4	-0,4	-0,5	-0,1	1,3	1,5
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	0,1	-0,2	-0,1	1,4	1,8	2,0
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:hen, %	53,3	57,2	55,5	53,9	54,7	54,1
Veroaste, suhteessa BKT:hen, %	42,3	41,9	43,0	42,5	42,0	41,5
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-0,9	-5,5	-2,7	-1,4	-2,2	-2,2
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:hen, %	-1,1	-5,5	-3,3	-2,3	-3,0	-2,9
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:hen, %	64,9	74,8	72,3	71,2	72,7	74,1
Valtionvelka, suhteessa BKT:hen, %	44,3	52,5	51,2	50,8	52,0	53,1

BKT:n kasvu Suomessa ja siihen vaikuttavat tekijät prosenttiyksikköä

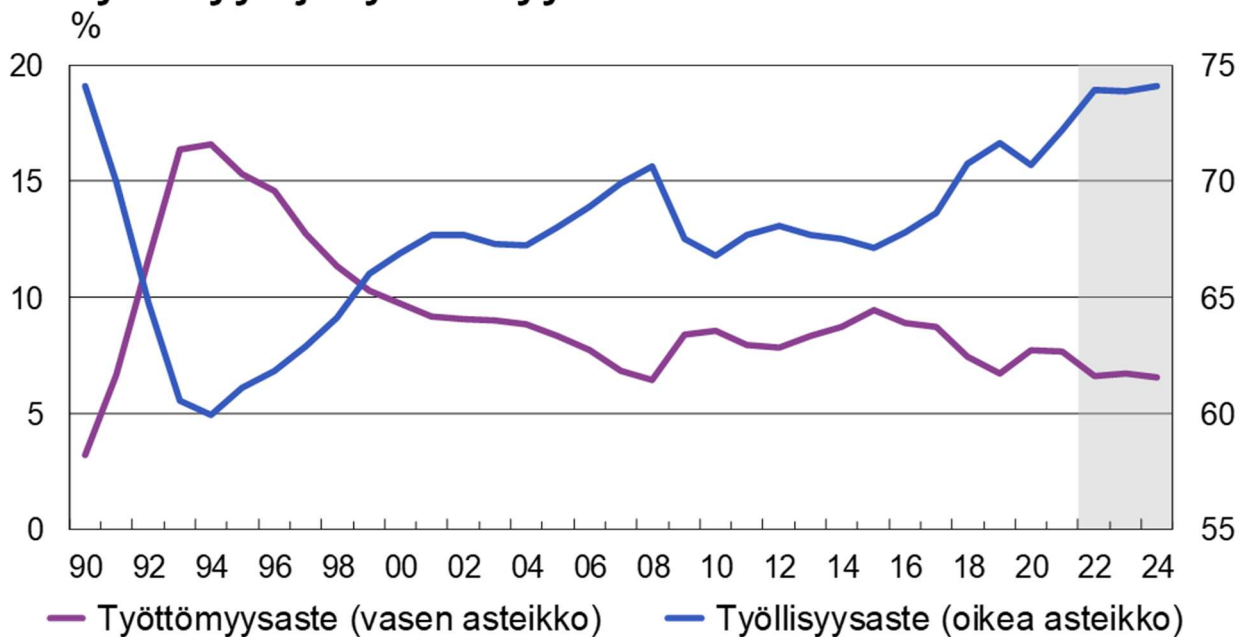

Lähde: Tilastokeskus, VM

VM34170

Bruttokansantuotteen kasvu Suomessa vuonna 2023 jäänee yksin omaan investointien varaan nettoviennin ja muun kotimaisen kysynnän pysyessä vuoden 2022 tasolla. Vuodelle 2024 sen sijaan ennustetaan jo kasvua muillekin alueille.

Työllisyys ja työttömyys

Työttömyysaste = työttömät / työvoima (15–74-vuotiaat)

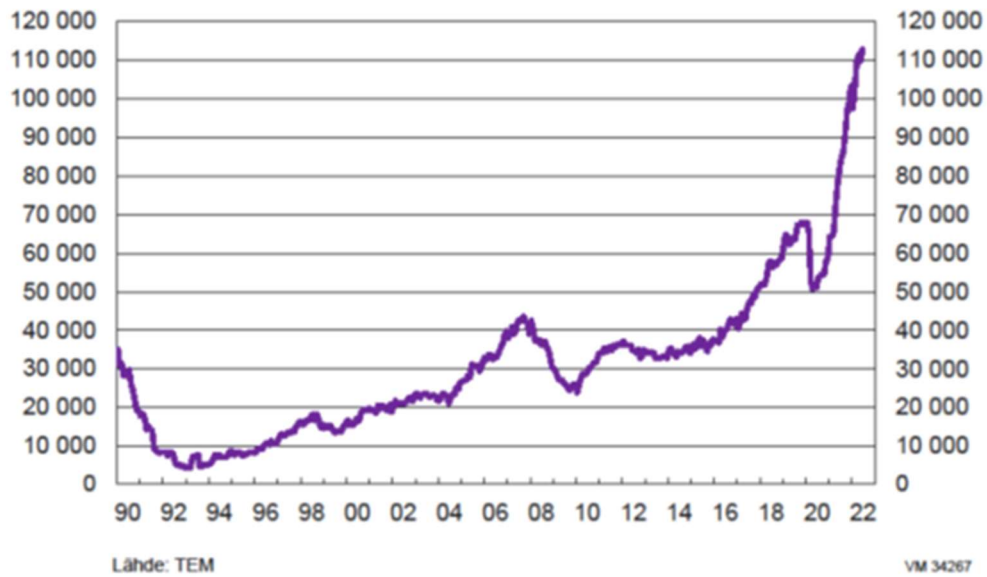
Työllisyysaste = työlliset / työikäinen väestö (15–64-vuotiaat)

Lähde: Tilastokeskus, VM

VM34170

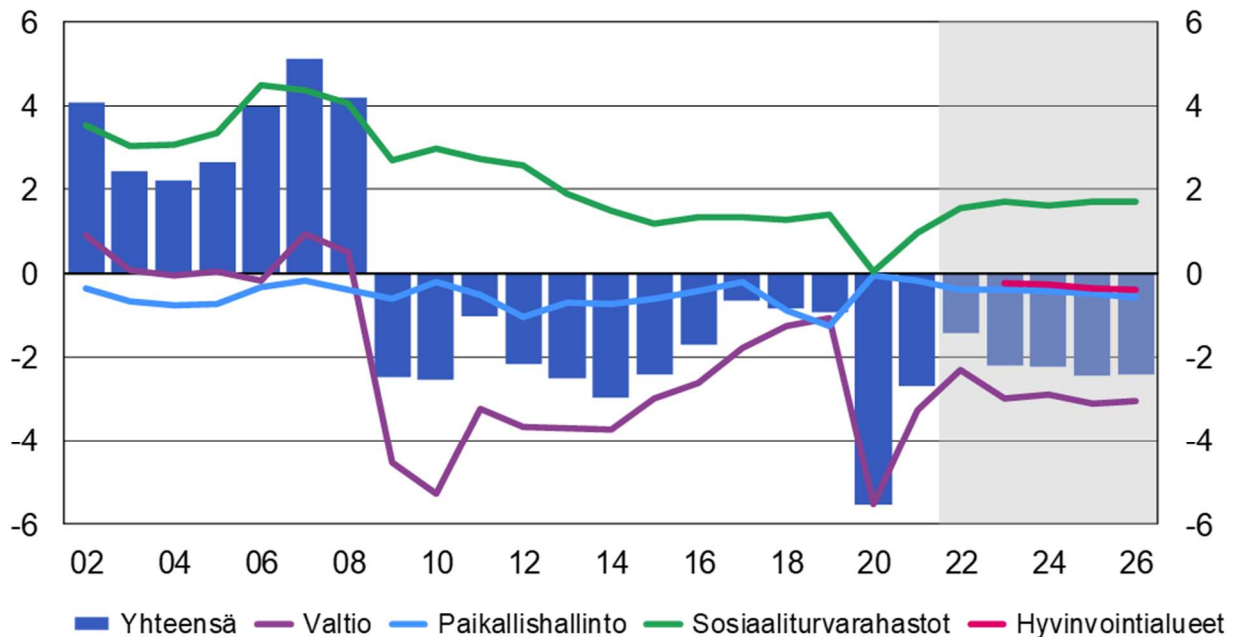
Työllisyyden kasvu hidastuu alkuvuoden 2022 nopean kasvun jälkeen ollen kuitenkin noin kaksi prosenttia koko vuonna. Vuonna 2023 pysyttäneen hiukan alle 74 % alapuolella. Työmarkkinoiden kohtaanto näyttää edelleen heikentyneen ja pula osaavasta työvoimasta heikentää edellytyksiä kasvattaa tuotantoa. Niukka talouskasvu vähentää työvoiman kysyntää ja työllisten määrä siis supistuu hieman vuonna 2023. Työllisyyden kääntyminen laskuun lisää työttömyyttä etenkin jalostustoimialoilla, ja työttömyysasteen ennakoidaan kohoavan hieman vuodesta 2022. Talouden kasvun elpyminen lisää työllisten määrää vuonna 2024, varsinkin palvelutoimialoilla. Työllisyysaste nousee 74,1 prosenttiin vuonna 2024, osin koska työikäinen väestö supistuu. Mikäli työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat ja työvoiman saataisuus alueittain tai ammateittain eivät muodostu työmarkkinoiden toimivuuden esteeksi, kuten ennusteessa oletetaan, laskee työttömyysaste 6,5 prosenttiin vuonna 2024.

Avoimet työpaikat

Avoimien työpaikkojen määrä on korkea samalla kun työttömien määrän lasku on pysähtynyt. Elinkeinoelämän kyselyjen mukaan yritysten on haastavaa löytää tarvitsemaansa työntekijöitä erityisesti kokemuksen puutteen, erityisosaamisen ja koulutuksen riittämättömyyden vuoksi. Yritysten henkilökuntaodotukset olivat elinkeinoelämän luottamuskselyjen mukaan vielä alkuvuonna positiiviset lukuun ottamatta rakentamista ja vähittäiskauppaa.

Julkisyhteisöjen rahoitusasema suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

VM34098

Julkisen talous jatkaa vahvistumista vuonna 2022 ripeän verotulojen kasvun sekä Covid 19 -epidemian vuoksi tehtyjen tukitoimien pienentymisen siivittämänä. Vuonna 2023 alijäämä alkaa kasvaa uudelleen, kun talouden kasvu hidastuu ja työllisyys heikkenee. Julkinen talous pysyy rakenteellisesti alijäämäisenä tulevat vuodet ja julkisessa taloudessa on pidemmällä aikavälillä kestävyysvaje. Kestävyysvajeen arvioidaan olevan noin 3,0 % suhteessa BKT:hen eli noin 9 mrd. euroa vuoden 2026 tasolla.

Julkisyhteisöjen alasektoreista valtion alijäämä pienenee vuonna 2022, mutta alkaa sen jälkeen heikentyä talouden kasvun hidastuessa. Paikallishallinnon rakenne muuttuu ensi vuonna hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. Kuntahallinto jää uudistuksen jälkeenkin alijäämäiseksi menojen kasvaessa mm. henkilöstökustannusten ja investointipaineiden vuoksi tuloja hieman nopeammin. Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa alijäämäisinä laajojen investointien takia. Henkilöstökustannusten nopea kasvu kuitenkin heikentää alueiden alijäämää seuraavina vuosina. Sosiaaliturvarahastot säilyvät ylijäämäisinä omaisuustulojen kasvaessa, vaikka etuudet kasvavat suurten indeksitarkistusten vuoksi nopeasti ensi vuonna.

Kuntatalouden kehitys vuosina 2022–2025

Vuonna 2023 kuntatalouden kehitystä leimaa voimakkaasti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus. Valtionosuuden lisäyksiä kohdennetaan oppivelvollisuuden laajentamiseen ja varhaiskasvatustilan muutokseen liittyvään varhaiskasvatuksen tukeen. Lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu vuodesta 2023 alkaen huomioon uusina lakisäätteinä tehtävinä alueelliset opiskelijahuollon yhteistyöryhmät sekä kuntien velvollisuus laatia opiskeluhuolto suunnitelmat. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia kasvattavat muun muassa lisääntynyt maahanmuutto sekä ammatillisen koulutuksen rahoitus pohjan vahvistaminen.

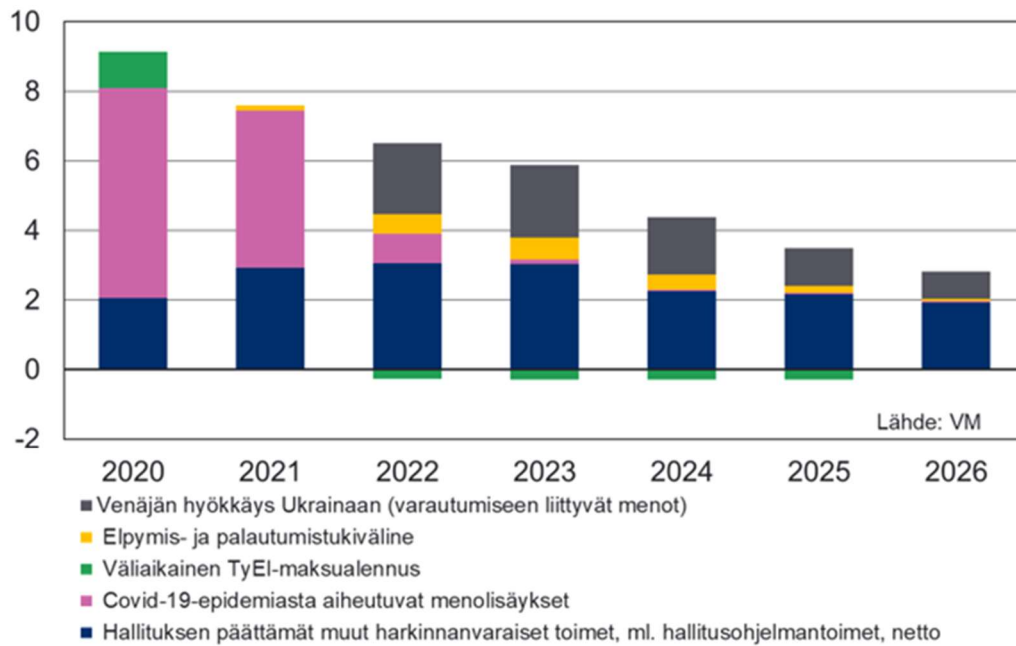
Vuonna 2023 sekä tulojen että menojen rakenne muuttuu kuntataloudessa merkittävästi, kun sote-uudistuksen myötä kuntien käyttötalouden nettokustannuksista poistuu noin 21,2 miljardia euroa ja tuloja vähennetään siirtyviä kustannuksia vastaavasti. Tuloista siirtyy eniten kunnallisveroa eli noin 13,2 miljardia euroa. Tämä toteutetaan alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja 12,64 prosenttiyksiköllä. Yhteisöverosta siirtyy puolestaan kolmasosa eli noin 0,8 miljardia euroa ja valtionosuuksista sekä verotulomenetysten korvauksista noin 70 prosenttia eli noin 7,3 miljardia euroa.

Kuntatalous myös vahvistuu vuonna 2023 väliaikaisesti, kun sote-uudistuksen myötä siirtyvien tehtävien rahoitusvastuu poistuu vuoden alussa, mutta verotulokertymää ylläpitävät osin vielä aiemmilta verovuosilta kertyvät verotulot.

Poikkeuksellista vuotta 2023 lukuun ottamatta toiminnan ja investointien rahavirta pysyy kuntatalouden painelaskelmassa tulevana vuosina negatiivisena ja lainakanta kasvaa. Sote-uudistuksen myötä vaikeasti ennakoitavat ja nopeasti kasvavat sote-menot siirtyvät hyvinvointialueiden vastuulle vuodesta 2023 alkaen, mutta kuntatalouden rakenteellinen tulojen ja menojen välinen epätasapaino ei korjaannu.

Hallituksen harkinnanvaraiset toimenpiteet mrd. euroa

Edellisessä kuviossa on kuvattu hallituksen päättämien julkisiin tuloihin ja menoihin vaikuttavien toimenpiteiden mitta-luokka kumulatiivisesti budjettivuositain. Vertailukohtana on kevään 2019 tekninen julkisen talouden suunnitelma. Kansantalouden tilinpidon rahoitusasemaan vaikuttavia Koronaepidemiaan liittyviä toimenpiteitä päätettiin koko julki-sen talouden tasolla noin 11,5 mrd. euroa, joista valtaosa kohdistui vuosiin 2020 ja 2021. Vuodesta 2022 alkaen harkin-nanvaraisten toimenpiteiden tasoa nostavat Venäjän hyökkäyssotaan liittyvät varautumiseen liittyvät toimet, jotka ovat yhteensä noin 7,6 mrd. euroa. Näistä menoista valtaosa kohdistuu vuoteen 2022 ja 2023. Vuosina 2024–2026 kaikkien toimenpiteiden yhteisvaikutus julkisen talouden rahoitusasemaan on keskimäärin noin 3 mrd. euroa korkeammalla ta-solla kuin ennen kuluva vaalikautta.

Orimattilan toimintaympäristö

Muutokset Päijät-Hämeen kuntien yhteistoiminnassa

Seudullinen ympäristöterveydenhuolto tuottaa vuoden 2023 alusta lukien kuntien vastuulla olevat lakisääteiset ympäristöterveydenhuollon tehtävät Asikkalan, Hartolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan, Padasjoen ja Sysmän kunnille sekä Heinolan ja Orimattilan kaupungeille. Seudullinen ympäristöterveydenhuolto siirtyy kuntien yhteisellä päätöksellä Hollolan kunnan järjestämisvastuulle 31.12.2022 klo 23.59. Tavoitteena on sujuva siirtyminen osaksi Hollolan kunnan organisaatiota sekä valvonnan ja palveluiden toteuttaminen suunnitellusti.

Sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen tehtävät siirtyvät Päijät-Hämeen hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023.

Orimattilan kaupungin talous vuonna 2022

Orimattilan kaupungilla on vuoden 2021 päättävässä taseessa ylijäämää 11,3 milj. euroa. Vuoden 2022 talousarvio muodostui 271 000 alijäämäiseksi. Vuoden 2022 lopulliseen tulokseen vaikuttavia seikkoja on useita, onneksemme sekä negatiivisia että positiivisia.

Budjetoiduista osinkotuotoista (2,1 milj. euroa) toteutuu vain vajaa puolet. Poistojen määrä tulee ylittämään alkuperäisen arvion noin 600 000. Toimintakulut ylittyivät ainakin energiahintojen (sähkö, öljy, kaasu) ja työmarkkinatuen kuntaosuuden ylityksen takia. Hyvinvointikuntayhtymän kuntalaskutusta pienentää valtion koko vuodelta maksama laskennallinen asukaslukuun perustuva Koronaepidemian kustannusten korvaus. Lopulliset hyvinvointikuntayhtymän kustannukset vuodelle 2022 määräytyvät vasta tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä.

Valtionosuudet toteutuvat noin 614 000 suurempina valtion korvatussa kunnille lisätyn työmatkavähennyksen vaikutuksia. Toisaalta verotulot tippuvat tämän vähennyksen takia, mutta hyvä työllisyyskehitys nostaa kunnallisverotulotkin ennusteen mukaan puoli miljoonaa talousarviota suuremmiksi. Tämän lisäksi yhteisöverotulot näkyvät ennusteessa 1,7 milj. euroa parempina kuin talousarvio (vuoden 2022 jako-osuus on vielä jonkin verran korotettu normaalitasoon verrattuna). Tilikauden tulosenuste määrärahamuutosten ja osavuositarkistuksen 09/2022 mukaan on 30 000 euroa ylijäämäinen, mutta siinä ei ole huomioitu hyvinvointikuntayhtymän tasauslaskutusta.

Rahoituksessa alhainen korkotaso jatkuu vanhojen kiinteäkorkoisten lainojen osalta, mutta uusien nostettavien lainojen korkotaso liikkuu 2,5–3,5 % tietämillä.

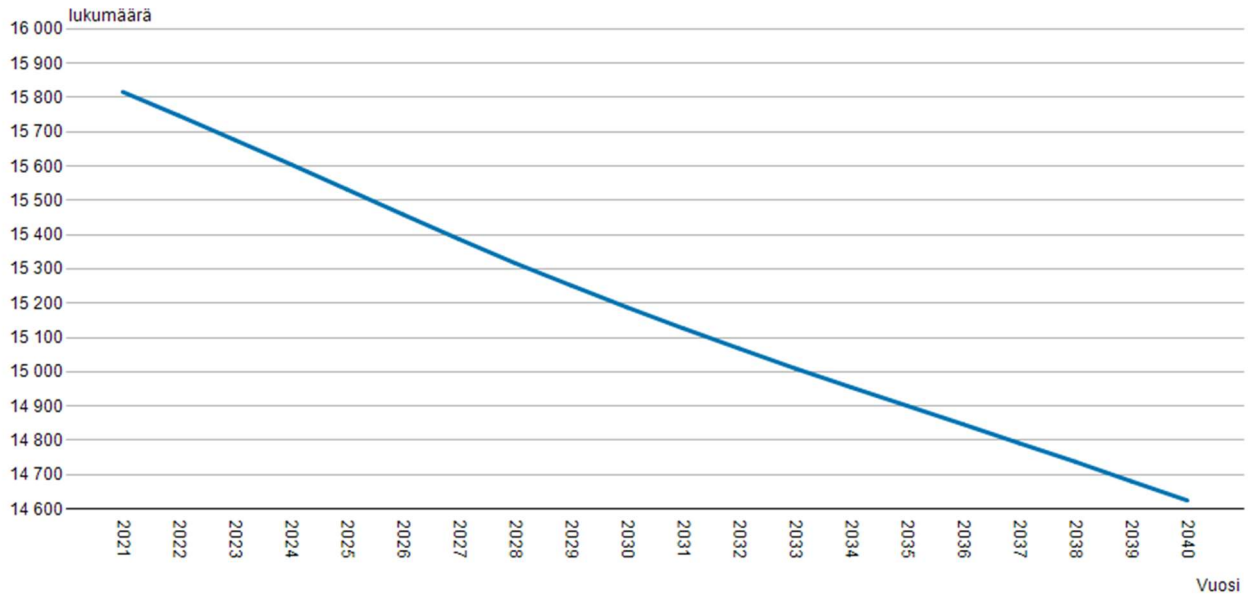
Vuodelle 2022 suunnitellut investoinnit ovat toteutumassa 92 prosenttisesti. Tämän lisäksi vanhan uimahallin purku ja Yhteiskoulun rakentaminen aloitetaan jo vuoden 2022 aikana.

Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin keväällä 10 milj. euroa ja toiset 10 milj. euroa marraskuussa. Talousarviolainojen nostolimiitti talousarviossa on 26 milj. euroa. Vanhoja lainoja lyhennetään 9,0 milj. euroa. Tytäryhtiöt nostavat uutta lainaa vuoden 2022 aikana 2,75 milj. euroa.

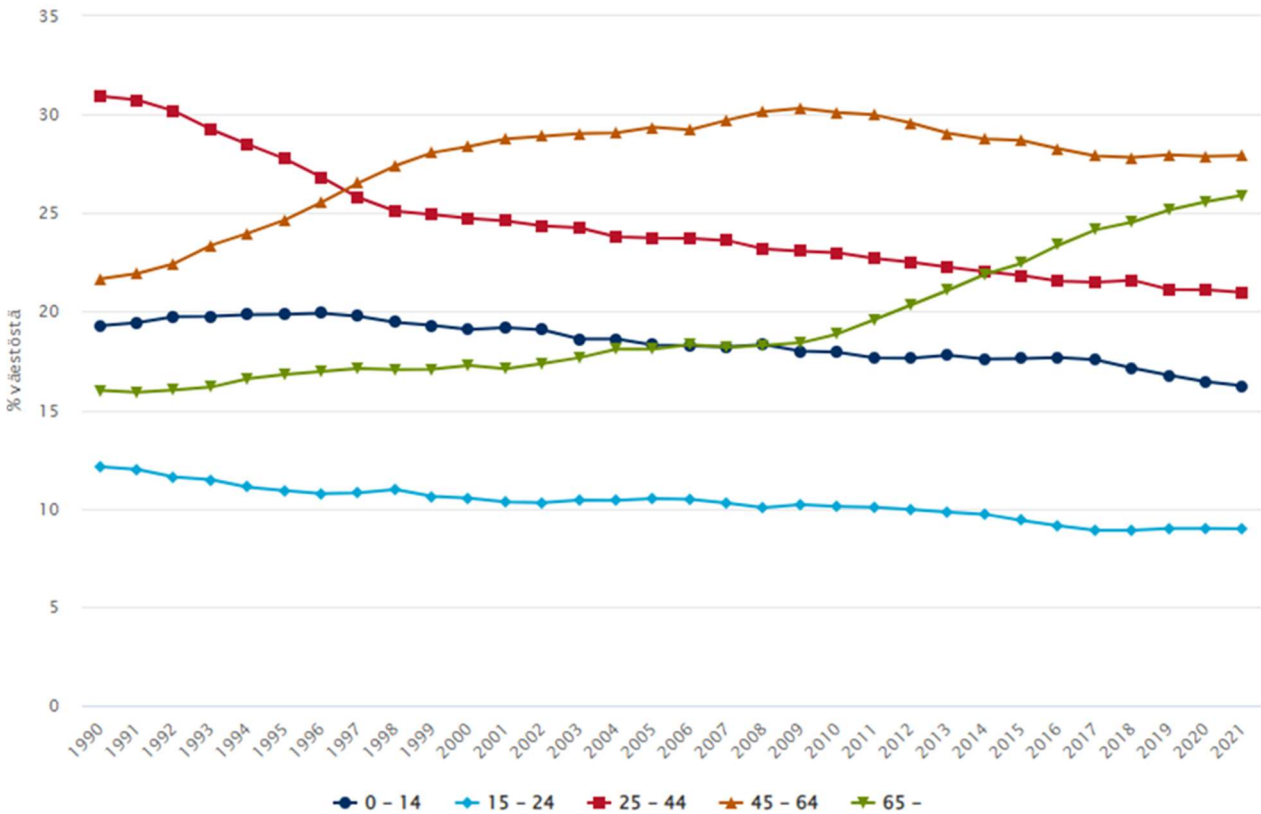
Väestö

Tilastokeskuksen omavaraisennusteen mukaan Orimattilan väestömäärä on 15 188 henkilöä vuonna 2030 ja 14 625 vuonna 2040. Vuoden 2023 lopussa 15 676 henkilöä.

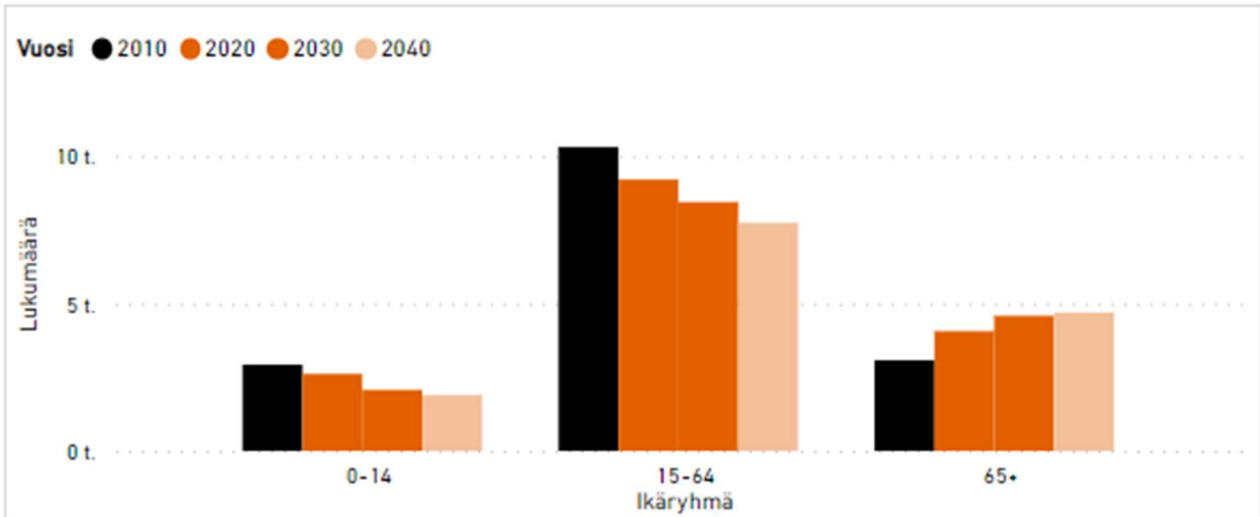
Omavaraisennuste 2021: Väestö 31.12. muuttujina Vuosi. Orimattila, Yhteensä, Yhteensä, Väestö 31.12. (omavaraisennuste 2021).

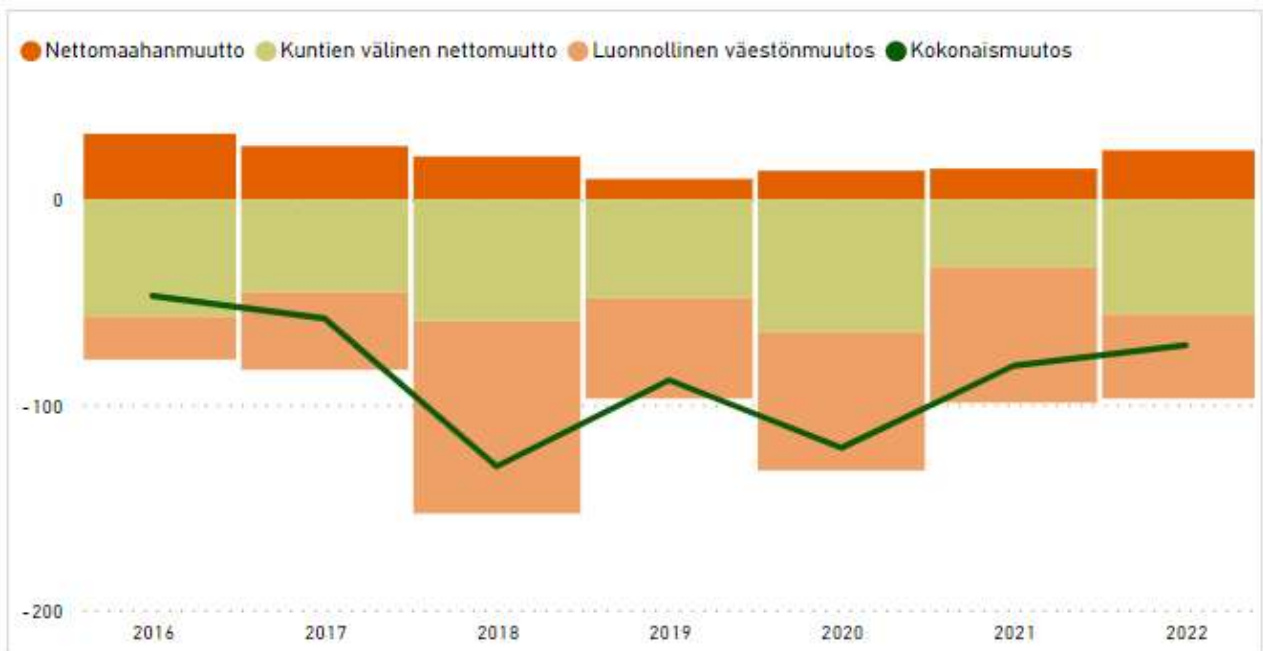
Oheinen graafi näyttää Orimattilan ikärakenteen kehityksen 1990-luvulta alkaen. Ikärakenne on kääntynyt päälaelleen 25 - 44 -vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden kesken 45 - 64 -vuotiaiden nousussa suurimmaksi ikäryhmäksi.

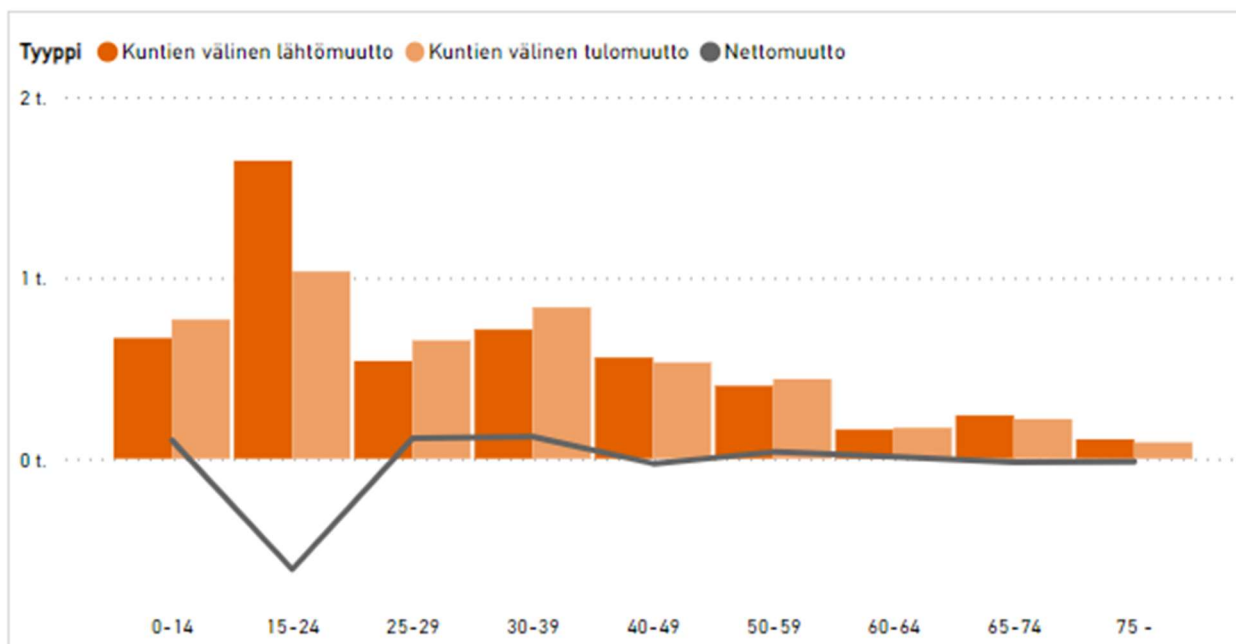
Kuntaliitto

Tilastokeskuksen tietokantoihin perustuen Orimattilan lukuja on visualisoitu tietoaltaaseen, jonka linkki löytyy <https://www.orimattila.fi> - INFO - Tilastotietoa -sivulta. Orimattila on kärsinyt vuodesta 2016 lähtien kuntien välisestä muutosta, joka vuonna 2022 on toistaiseksi pysähtynyt. Muutamana edeltävänä vuonna kuntien välinen nettomuutto on vuorotellut positiivisen ja negatiivisen välillä. Väestömäärän vähenemistä aiheuttaa kuitenkin edelleen luonnollinen väestönmuutos.

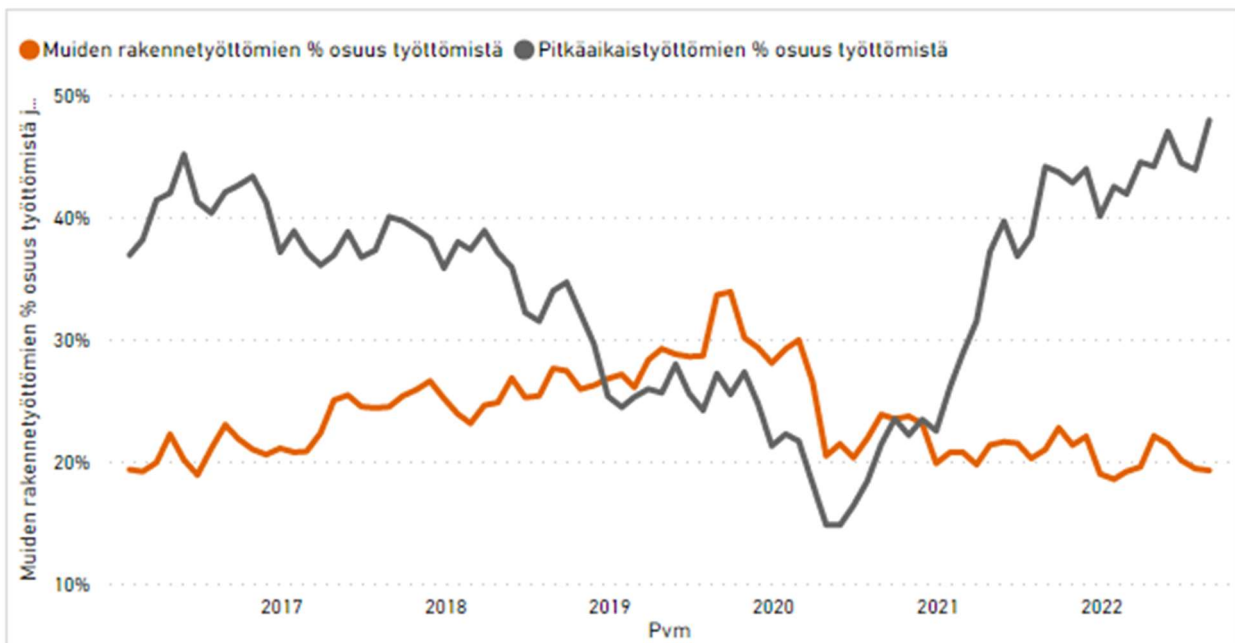
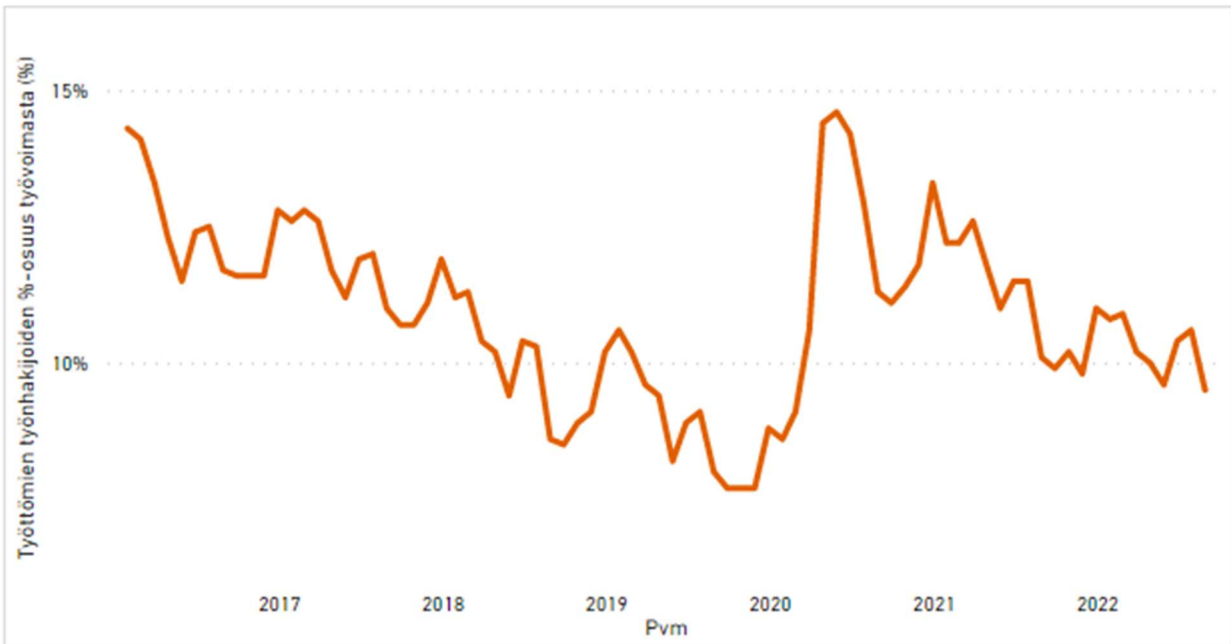

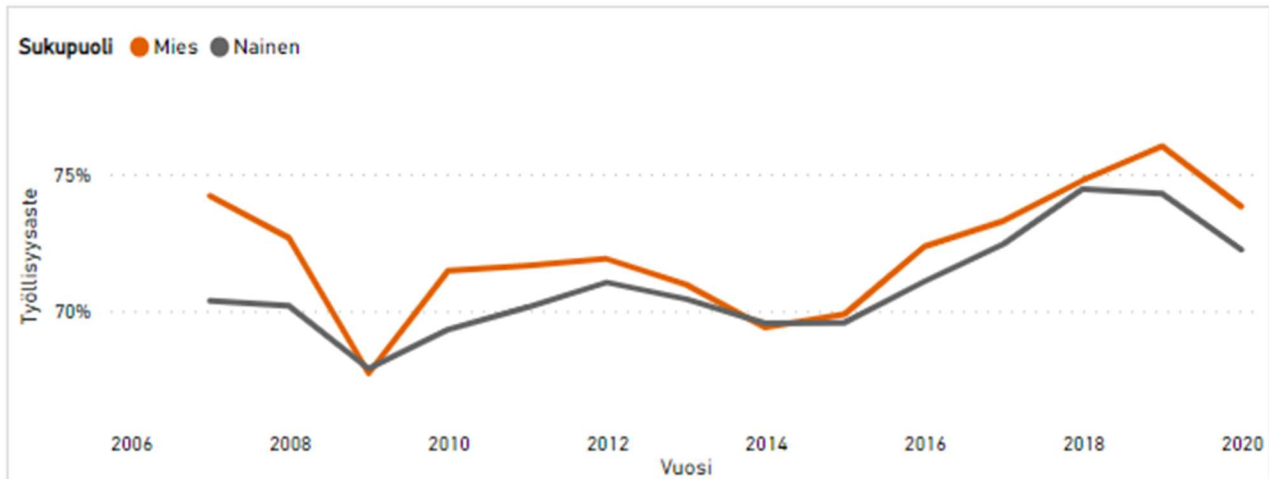

Työttömyys ja työllisyysaste

Työttömyys Orimattilassa on vuosina 2021 ja 2022 ollut laskusuunnassa, mikä on positiivinen signaali työmarkkinoiden kasvaneesta vetovoimasta. Työttömien määrä Orimattilassa on vähentynyt maltillisemmin kuin suurimmassa osassa muita Päijät-Hämeen kuntia. Pitkäaikaistyöttömien määrä on vuosina 2021 ja 2022 Orimattilassa lisääntynyt voimakkaasti. Pitkäaikaistyötön tarkoittaa henkilöä, jonka työttömyys kestää yli vuoden. Työttömyyttä ei ole pystytty riittävän varhaisessa vaiheessa katkaisemaan. Orimattilan kaupunki on maaliskuusta 2021 lähtien ollut mukana Lahden seudun työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Lahden, Hollolan, Kärkölän ja Asikkalan kanssa. Kaupungin työllisyyspalvelut toteuttaa TE-hallinnon viranomaistoimintaa rajatulle asiakaskunnalle. Kaupungin asiakaskuntaan kuuluvat kaikki nuoret, kaikki vieraskieliset sekä aikuisista muut paitsi ansiosidonnaista työttömyysturvaa saavat orimattilalaiset työttömät. Orimattilan työllisyyspalveluiden asiakasmäärä on vuoden 2022 aikana ollut keskimäärin reilut 800 henkilöä. Seitsemän omavalmentajaa palvelee tätä asiakasmäärää eli omavalmentajakohtainen asiakasmäärä on vaihdellut 100–130 välillä.

Rakennetyöttömyys on Koronaepidemian aiheuttaman piikin jälkeen laskenut ja on edelleen laskusuunnassa. Nuorten työttömyys on koronavuosien aikana kasvanut. Vuosina 2021–2022 orimattilalaisten nuorten työttömyys on hieman laskenut ollen kuitenkin suuren osan vuotta Päijät-Hämeen korkein. Siksi vuoden 2023 työllisyysneuvoston pääpainopiste on nuorten työttömyyden vähentämisessä. Tähän satsataan niin henkilö- kuin taloudellista resurssia. Vuonna 2023 on tavoite palkata yksi omavalmentaja lisää. On tärkeää purkaa nuorten työttömyyttä ennen kuin nuoret valuvat pitkäaikaistyöttömyyteen. Orimattilan työllisyyspalvelut tiivistää edelleen työskentelyä hyvinvointialueen tuottaman kuntouttavan työtoiminnan työpajan, Orimattilan kaupungin nuorisotyön sekä Orimattilan nuorten työ- ja valmennuspalveluiden kanssa. Toinen vuoden 2023 tärkeä painopiste on pitkäaikaistyöttömien määrän saaminen laskusuuntaan. Tämä vaatii koko olemassa olevan palveluverkoston hyvää ja tehokasta hyödyntämistä. Pitkäaikaistyöttömyyden purkamiseen tarvitaan vahva yhteinen tekeminen hyvinvointialueen, kaupunkiorganisaation sekä koulutusorganisaatioiden kanssa.

Verotulot, valtionosuudet ja toimintatuotot

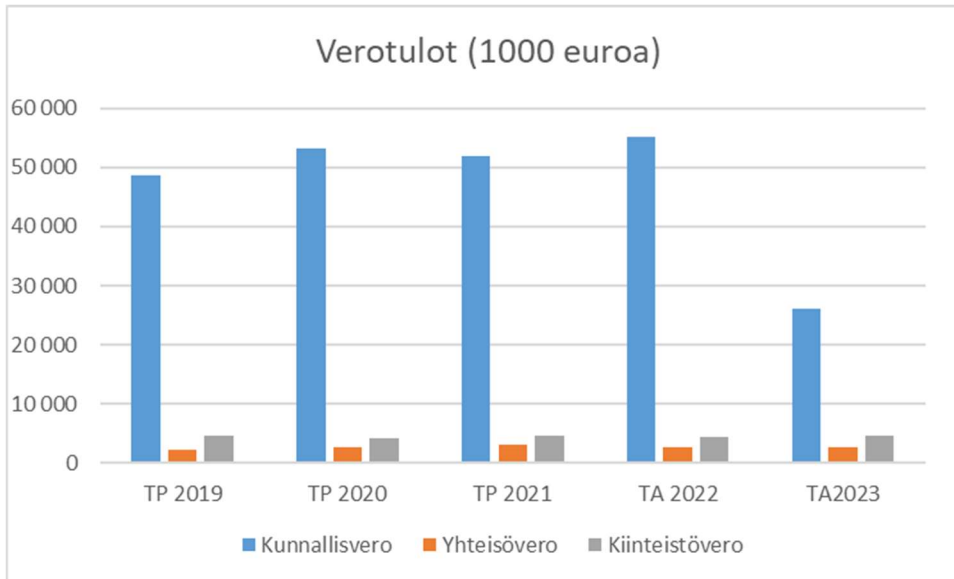
Verorahoitus

Valtuuston on määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,64 prosenttiyksiköllä (Laki sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon annettuna lain 55 §:n muuttamisesta.) Orimattilan tuloveroprosentti vuonna 2022 on ollut 21,25 %. Tuloveroprosentin alentamisen jälkeen Orimattilan tuloveroprosentti vuodelle 2023 on 8,61 %. Orimattilan kunnallisverokertymän ennakoitua olevan 26,3 miljoonaa euroa vuonna 2023.

Vuoden 2023 kiinteistöverokertymäksi ennakoitua 4,6 miljoonaa euroa. Kiinteistöveroprosentit vuonna 2023 ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti	1,20 %
- vakituisen asuinrakennuksen veroprosentti	0,55 %
- muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,10 %
- voimalaitosrakennuksen veroprosentti	2,85 %
- rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti	3,00 %
- yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti	0,00 %

Yhteisöveron kuntaryhmän osuus palaa normaalille tasolle (23,91 %) Koronaepidemian jälkeen. Yhteisöveron ennakoitua olevan 2,8 miljoonaa euroa vuonna 2023.

Valtionosuudet

Valtionvarainministeriön ennakkollisen valtionosuuslaskelman mukaan Orimattilan vuonna 2023 saamat valtionosuudet ovat 14,0 miljoonaa euroa.

- peruspalvelujen valtionosuus	6,7 miljoonaa euroa
- verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	6,3 miljoonaa euroa
- opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	- 1,9 miljoonaa euroa
- veromenetysten korvaus	2,9 miljoonaa euroa
YHTEENSÄ	14,0 miljoonaa euroa

Toimintatuotot ja tuotot yhteensä

Ulkoiset toimintatuotot on vuoden 2023 talousarviossa arvioitu 9,25 milj. euroksi. Vuoden 2023 talousarviossa ulkoiset toimintatuotot vähenevät 2,7 % verrattuna vuoden 2022 talousarvioon.

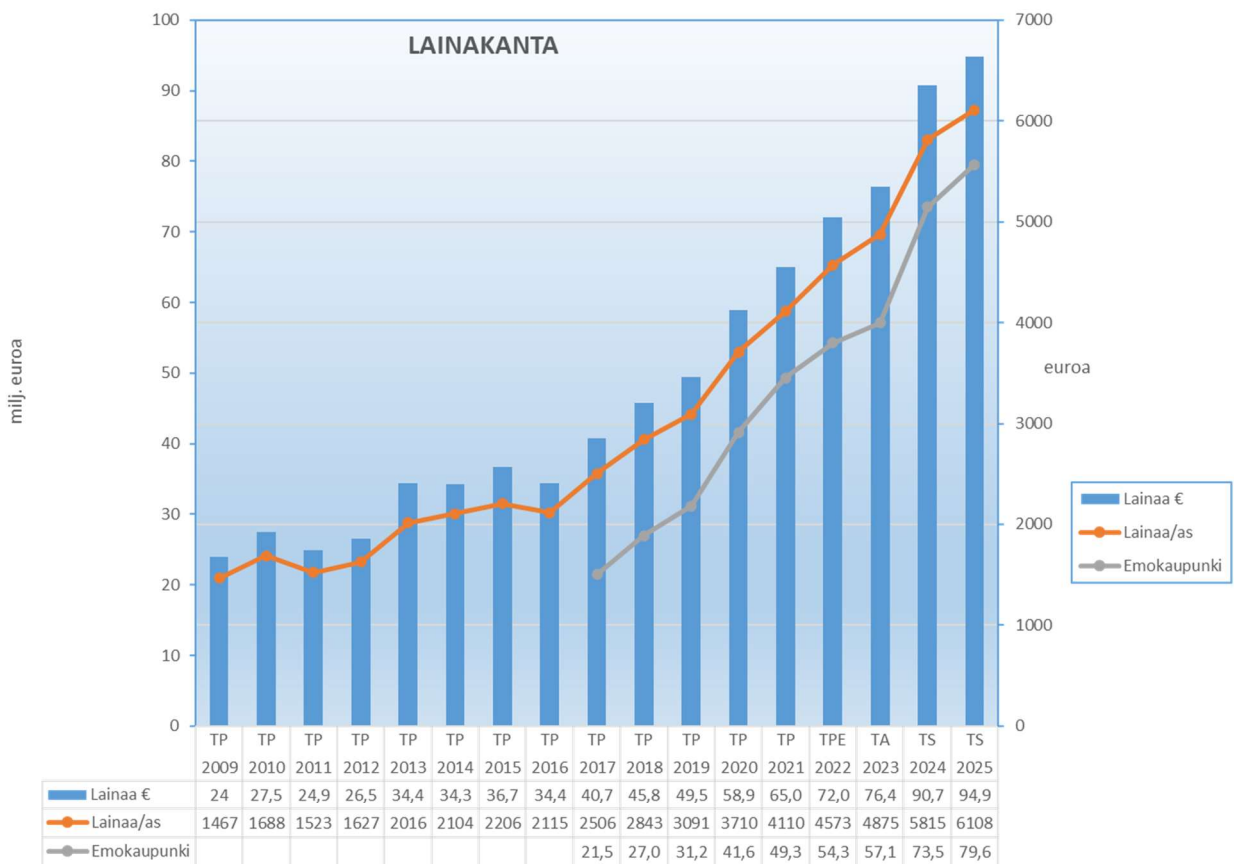
Tuloslaskelmaosan tuotot (verorahoitus, valtionosuudet, korko- ja rahoitustuotot) ovat yhteensä 48,6 milj. euroa ja investointiosan tuotot 222 teur (rahoitustuotot 112 teur ja käyttöomaisuuden myynti 110 teur).

Lainanotto ja lainakannan kehitys

Uuden lainanoton tarve vuonna 2023 on 15 milj. euroa. Lainan ottoon sisältyy Orimattilan Vuokrataloille lainanotto-va-
 rausta 0,75 milj. euroa (peruskorjaukset) ja Orimattilan Vesi Oy:lle 1,6 milj. euroa (Viiskivenharjun vedenottamon ra-
 kentäminen). Vanhoja lainoja lyhennetään 10,6 milj. euroa, joten nettolainanotto on 4,4

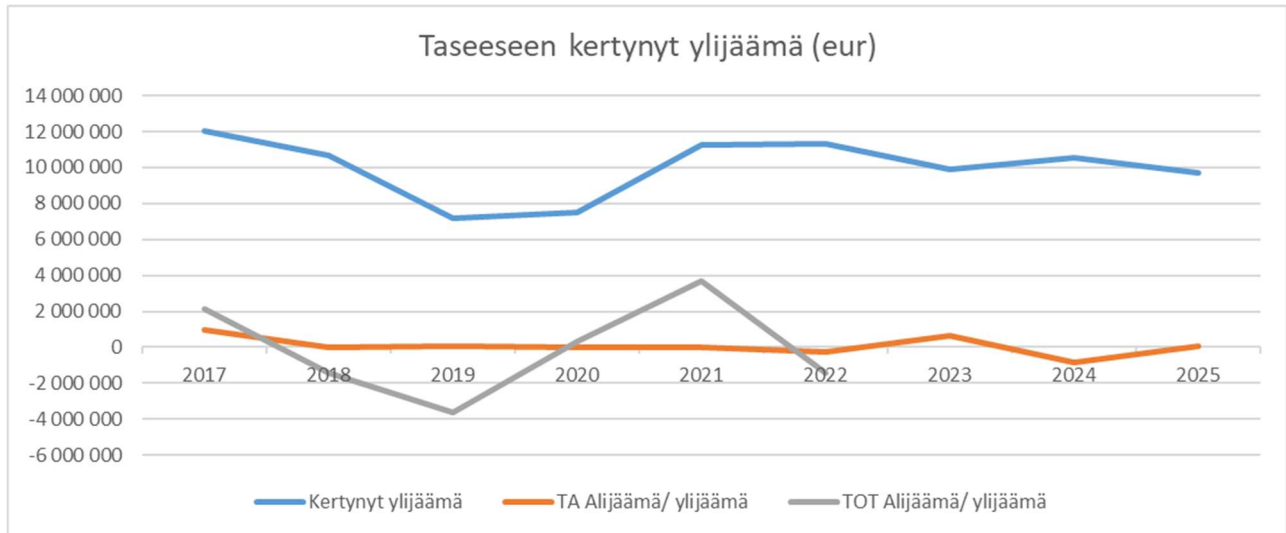
milj. euroa. Uusien lainojen lisäksi 12,7 milj. euroa on kaupungin lainojen lyhennyksiin ja investointeihin. Tytäryhti-
 öille myönnettävien lainojen määrä 2,4 milj. euroa, on rahoituslaskelmassa huomioitu antolainasaamisten lisäyksenä
 (antolainojen lyhennykset 0,9 milj. euroa, jolloin nettolisäys on 1,5 milj. euroa).

Orimattilan kaupunkikonsernilla on lainavastuita vuoden 2021 tilinpäätöksessä 82,3 milj. euroa, johon sisältyy kaupun-
 gin oma lainakanta 65,0 milj. euroa (15,7 milj. euroa on tytäryhtiöille suoraan lainattua, jolloin kaupungin oma laina-
 kanta on 49,3 milj. euroa). Tämän talousarviokirjan investointitasolla emokaupungin lainamäärä saavuttaa noin 80 milj.
 euron tason vuoden 2025 lopussa.

Taloussuunnitelmavuosien tasapainoisuus

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Vuoden 2022 talousarvion arvioitiin muodostuvan 271.450 euroa alijäämäiseksi. Vuoden 2022 tulosenuste on osavuositauksen 09/2022 ja määrärahamuutosten jälkeen 30.000 euroa ylijäämäinen, mutta hyvinvointikuntayhtymän tasauslaskutus voi aiheuttaa alijäämää. Lisäksi palkkaharmonisointi voi aiheuttaa kuluvarauksen. Kaupungin vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaan edellisten vuosien ylijäämä on yhteensä 11,3 milj. euroa. Talousarviovuoden 2023 ylijäämä on 626.942 euroa ja vuoden 2024 ennustetaan olevan 0,9 milj. euroa alijäämäinen ja vuoden 2025 noin 80.000 euroa ylijäämäinen.

	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Ero%	TS 2024	TS 2025
TOIMINTA TUOTOT						
MYYN TITUOTOT	5 494 573	4 652 210	4 588 922	-1,4	4 588 922	4 588 922
MAKSUTUOTOT	901 613	1 004 980	1 090 500	8,5	1 090 500	1 090 500
TUET JA AVUSTUKSET	1 567 059	1 423 370	1 682 500	18,2	1 402 500	1 402 500
MUUT TOIMINTA TUOTOT	2 906 033	2 429 565	1 890 200	-22,2	1 890 200	1 890 200
TOIMINTA TUOTOT	10 869 278	9 510 125	9 252 122	-2,7	8 972 122	8 972 122
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-26 010 950	-27 079 363	-27 336 484	0,8	-27 206 079	-27 206 079
PALKAT JA PALKKIOT	-20 324 746	-21 107 283	-21 833 740	3,3	-21 626 920	-21 626 920
HENKILÖSIVUKULUT	-5 686 204	-5 972 080	-5 502 744	-7,9	-5 579 159	-5 579 159
ELÄKEKULUT	-4 955 398	-5 187 700	-4 670 394	-10,0	-4 754 809	-4 754 809
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-730 806	-784 380	-832 350	5,9	-824 350	-824 350
PALVELUJEN OSTOT	-65 842 594	-71 116 550	-12 795 370	-82,0	-12 617 733	-12 367 733
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 215 897	-4 562 060	-4 561 220	-0,0	-4 472 380	-4 472 380
AVUSTUKSET	-2 654 247	-2 356 400	-2 481 856	5,3	-2 481 856	-2 481 856
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 019 915	-2 975 895	-3 193 305	7,3	-3 159 295	-3 159 295
TOIMINTAKULUT	-101 743 603	-108 090 268	-50 368 235	-53,4	-49 937 343	-49 687 343
TOIMINTAKATE	-90 874 326	-98 580 143	-41 116 113	-58,3	-40 965 221	-40 715 221
VEROTULOT	61 852 349	64 790 000	33 627 000	-48,1	32 695 000	33 381 000
VALTIONOSUUEDET	36 317 000	38 967 720	13 978 555	-64,1	13 277 512	13 277 512
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
KORKOTUOTOT	119 314	100 000	150 000	50,0	150 000	150 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	1 954 972	1 056 000	800 000	-24,2	800 000	800 000
KORKOKULUT	-308 500	-350 000	-700 000	100,0	-700 000	-700 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 555	-2 500	-2 500	0,0	-2 500	-2 500
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 764 232	803 500	247 500	-69,2	247 500	247 500
VUOSIKATE	9 059 255	5 981 077	6 736 942	13,2	5 254 791	6 190 791
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-5 425 208	-6 063 550	-6 260 000	3,2	-6 260 000	-6 260 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5 425 208	-6 063 550	-6 260 000	3,2	-6 260 000	-6 260 000
TILIKAUDEN TULOS	3 634 047	-82 473	476 942		-1 005 209	-69 209
POISTOERON MUUTOS	23 089	100 000	150 000	50,0	150 000	150 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	3 657 136	17 527	626 942		-855 209	80 791

Keskeisimmät henkilöstömuutokset

- henkilöstöpäällikkö
- ympäristötarkastaja
- osallisuuskoordinaattori

Talousarvion sitovuus ja seuranta

Käyttötalouden tulot ja menot ovat valtuustoon nähden sitovia toimialatasolla (konsernitoimiala, hyvinvointitoimiala, sivistystoimiala, kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala ml. ympäristövaliokunta). Toimialojen talousarviossa esittämien sitovien tavoitteiden muuttamisesta päättää valtuusto. Määräraha osoitetaan vain niiden tehtävän suorittamisesta aiheutuvien menojen kattamiseen, joihin toimiala voi vaikuttaa. Näin ollen ns. vyörytys- ja muut laskennalliset erät eivät sisälly määrärahalla katettaviin menoihin. Sellainen sisäinen meno, joka perustuu sopimusperusteiseen suoritekohtaiseen hinnoitteluun ja laskutukseen, sisältyy toimialan määrärahaan.

Investointiohjelman määrärahojen nettosummat ovat investointiryhmittäin valtuustoon nähden sitovia.

Avoimiksi tulevia virkoja ja työsuhteita ei saa täyttää ilman kaupunginhallituksen lupaa. Poikkeuksena tästä ovat opettajien virat sekä päivähoiton virat ja työsuhteet, jotka liittyvät ryhmien mitoituksiin. Aina kun virka- tai työsuhde tulee avoimeksi, tulee ko. työtehtävän uudelleen järjestelyn mahdollisuudet ilman uuden henkilön palkkaamista selvittää. Tällöin otetaan huomioon kuntien välinen yhteistyö, seudulliset ratkaisut ja ostopalvelut. Valiokuntien tulee täyttölupaa esittäessään selvittää em. asiat.

Toimialojen tulee raportoida kaupunginhallitukselle ja –valtuustolle toiminnastaan ja taloudestaan huhtikuun ja elokuun lopun tilanteissa. Osavuosikatsaukset julkaistaan kaupungin kotisivuilla. Tämän lisäksi kaupunginhallitus seuraa kaupungin talouden ja toiminnan toteutumista kuukausittain. Tytäryhteisöjen raportointiohjeet ovat konserniohjeessa. Kaupungin yhteisö- ja yhtymäkokouksiin ja –valtuustoihin sekä tytäryhtiöiden hallituksiin nimeämien edustajien tulee luottamustoimissaan noudattaa kaupunginhallituksen tai ao. valiokunnan antamia ohjeita.

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Orimattilan kaupunkikonsernissa riskienhallintaa arvioidaan ja seurataan Targetor-ohjelmiston avulla. Ohjeistuksena noudatetaan Suomen Riskienhallintayhdistyksen Riskikompassi -portaalia (<https://riskikompassi.fi>), josta löytyy tukea organisaatioiden riskienhallinnan kehittämiseen ja järjestämiseen ISO 31000:2018-standardin mukaisesti. Systemaattisen riskienhallinnan avulla tuetaan organisaation tavoitteiden saavuttamista ja strategian toteutumista. Riskit ja niiden hallinta liittyvät olennaisesti organisaation toiminnan johtamiseen, sillä toimintaan liittyy aina riskejä, on sitten kyse mahdollisuuksien hyödyntämisestä tai uhkien torjumisesta. Riskienhallintaa raportoidaan toisen osavuositarkastuksen yhteydessä sekä tilinpäätöksessä.

Riskit jaetaan neljään eri luokkaan:

Strategiset riskit – ”tehdään väriä valintoja tai hukataan mahdollisuuksia”.

- ovat epävarmuuksia, jotka voivat lyhyellä ja/tai pitkällä aikavälillä vaikuttaa strategisten tavoitteiden saavuttamiseen tai jopa organisaation olemassaoloon. Strategiset riskit voivat johtua esim. virheellisistä/epäonnistuneista päätöksistä, toimintamalleista, johtamisesta, valvonnasta tai hitaasta reagoinnista sisäisiin/ulkoisiin muutoksiin.
- Strategisiin riskeihin tavoitteisiin pääsemiseksi otetaan usein riskejä, joihin liittyy sekä positiivinen mahdollisuus että negatiivinen uhka. Strategisiin tavoitteisiin kohdistuvien uhkien ja mahdollisuuksien arviointi ja hallinta ovat yleensä organisaation ylimmän johdon vastuulla.

Operatiiviset riskit – ”toimimattomat prosessit, järjestelmät tai ihmiset”

- Operatiivinen riski on seuraus tapahtumasta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä tai ihmisistä. Operatiiviset riskit ovat organisaation toimintoihin liittyviä välittömien tai välillisten vahinkojen riskejä tai vahingollisia seurauksia maineelle, jotka voivat seurata virheistä tai puutteista organisaation sisäisissä prosesseissa.

Taloudelliset riskit – ”Pääoma-, markkina- ja rahaprosessien hallinta”

- tarkoittavat organisaation vakavaraisuuteen, pääomien riittävyyteen ja rahaprosessien toimivuuteen liittyviä epävarmuuksia, joilla voi olla positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia pääomien riittävyyteen, maksuvalmiuteen sekä kannattavuuteen. Taloudelliset riskit voivat johtua muutoksista esim. pääomien saatavuudessa ja rakenteissa, valuuttakursseissa ja koroissa.

Vahinkoriski – ”toteutuessaan vahinkoa – ennakoiminen, varautuminen ja välttäminen”

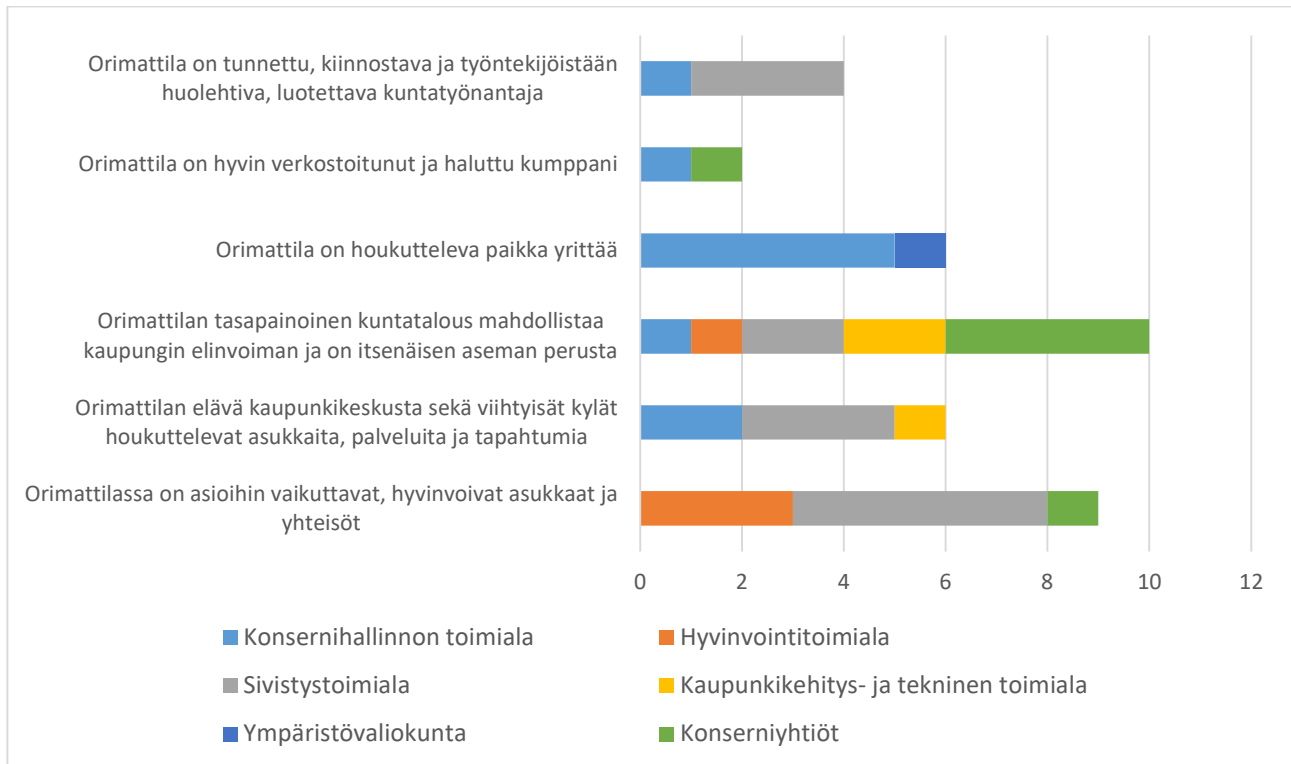
- tarkoittaa odottamattomien ulkoisten tekijöiden aiheuttamaa uhkaa tapahtumasta, joka toteutuessaan aiheuttaa negatiivisia seurauksia.
- Riskejä analysoitaessa on huomioitava riskien seurannaisvahingot. Välilliset vaikutukset saattavat olla suuremmat kuin itse vahinko.
- Riskitekijöiden tunnistaminen ja seuraaminen auttavat hallitsemaan henkilö-, omaisuus- ja muita vahinkoriskejä sekä turvaamaan organisaation häiriöttömän toiminnan. Järjestelmällinen riskienhallintatyö tuo kustannussäästöjä vähentyneiden vahinkojen ja sujuvamman toiminnan kautta.
- Vahinkoriskien taloudellisia seuraamuksia voidaan usein siirtää ainakin osittain vakuutusyhtiölle, mutta vahingon uhka säilyy ja riskienhallintakeinot jäävät yrityksen vastuulle ja toteutettaviksi. Yritysvakuuttamisen edellytyksenä on yleensä vakuutus sopimuksissa ja suojeluohjeissa määritetty vahingontorjunnan perustaso.
- Vaarat ovat erilaisia jokaisessa yrityksessä ja turvallisuus muodostuu monesta osatekijästä. Erilaisilla järjestelmillä ja ohjeilla esim. työterveys- ja turvallisuusjärjestelmillä, matkustamista koskevilla turvallisuusohjeilla, kriisitilanteita koskevalla ohjeistuksella jne. voidaan osaltaan hallita riskejä.

Riskianalyyssissä yksittäisen riskin riskiluku saadaan kertomalla riskin todennäköisyys riskin vaikuttavuudella. Jos molemmille on asetettu asteikko yhdestä viiteen, saadaan tällöin luku yhden ja kahdenkymmenenviiden välillä. Tätä lukua käytetään riskien priorisointiin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.3.2019 sisäisen valvonnan ohjeet ja hallintosäännössä on vastuutettu sisäistä valvontaa.

Kaupunkikonsernin vuoden 2023 sitovat tavoitteet

Konserniohje toimii tytäryritysten ohjausvälineenä, jossa määritellään kunkin toimielimen ja viranhaltijan tehtävät ja vastuut konserniohjauksessa. Valtuusto määrittelee kunkin vuoden talousarviossa emokaupungin tavoitteet sekä yhtiökohtaiset tavoitteet.

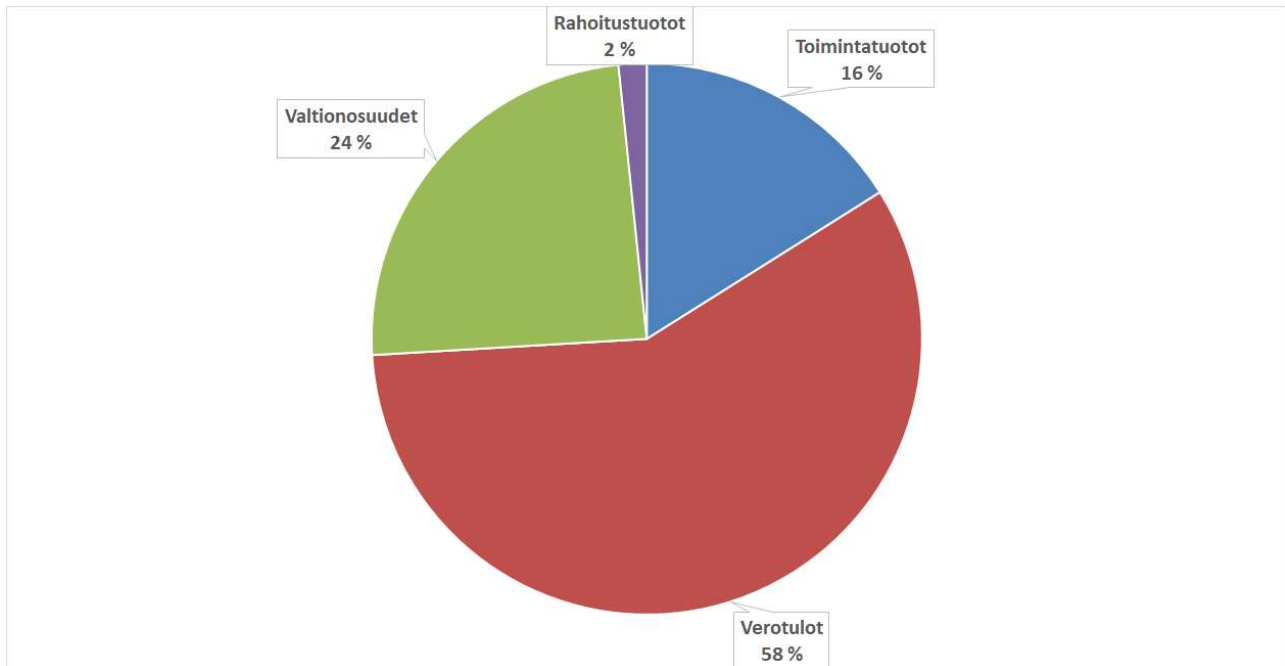

Keskeisenä toimintaperiaatteena on toimiva ja avoin yhteistyö konsernin ja tytäryhtiöiden välillä siten, että yhteistyöllä tuotetaan tärkeitä palveluita orimattilalaisille ja tuodaan lisäarvoa koko konsernille sekä kaupungin elinvoimalle. Tätä yhteistyötä toteutetaan seuraavasti:

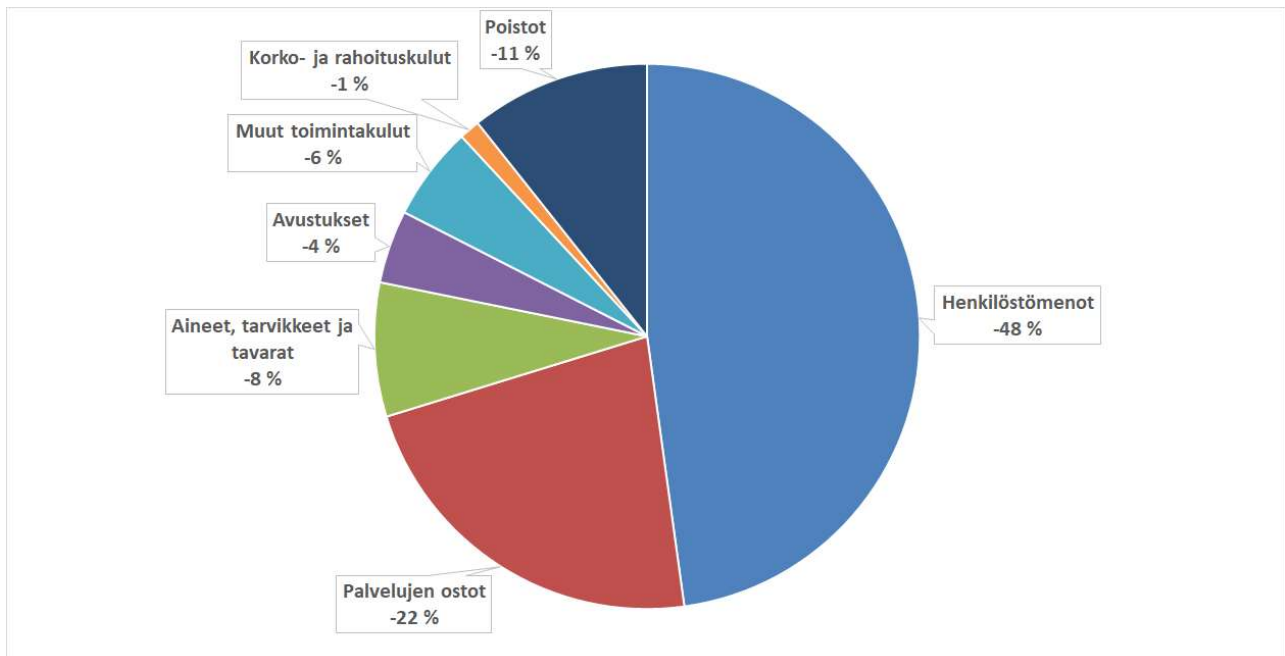
- kaupungin ja tytäryhtiöiden resurssien yhteiskäytön tehostaminen; tehtävien avautuessa täyttömahdollisuudet konsernin sisältä
- olennaisten investointien, omistusten muutosten ja linjausten tuominen kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi
- yhtiökokouskutsut kaupunginhallitukselle, joka toimittaa ne kokousohjeen ja yhtiökokousedustajan nimeämisen jälkeen yhtiökokousedustajalle
- hallitusten kokouskutsut oikea-aikaisesti konserniohjauksesta vastaavalle viranhaltijalle, joka välittää tietoa edelleen tarpeellisella jakelulla
- edellä mainittujen tavoitteiden noudattamista seuraa kaupunginhallitus
- yhtiöiden hallituksen nimeämisessä otetaan huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä strateginen merkittävyys, yhtiöiden hallituksen puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajalta edellytetään tehtävään valittaessa HHJ-kurssin tai vastaavan kurssin suorittaminen tai sitoutuminen sen suorittamiseen, yhtiöiden hallituksen muille jäsenille HHJ-kurssia suositellaan

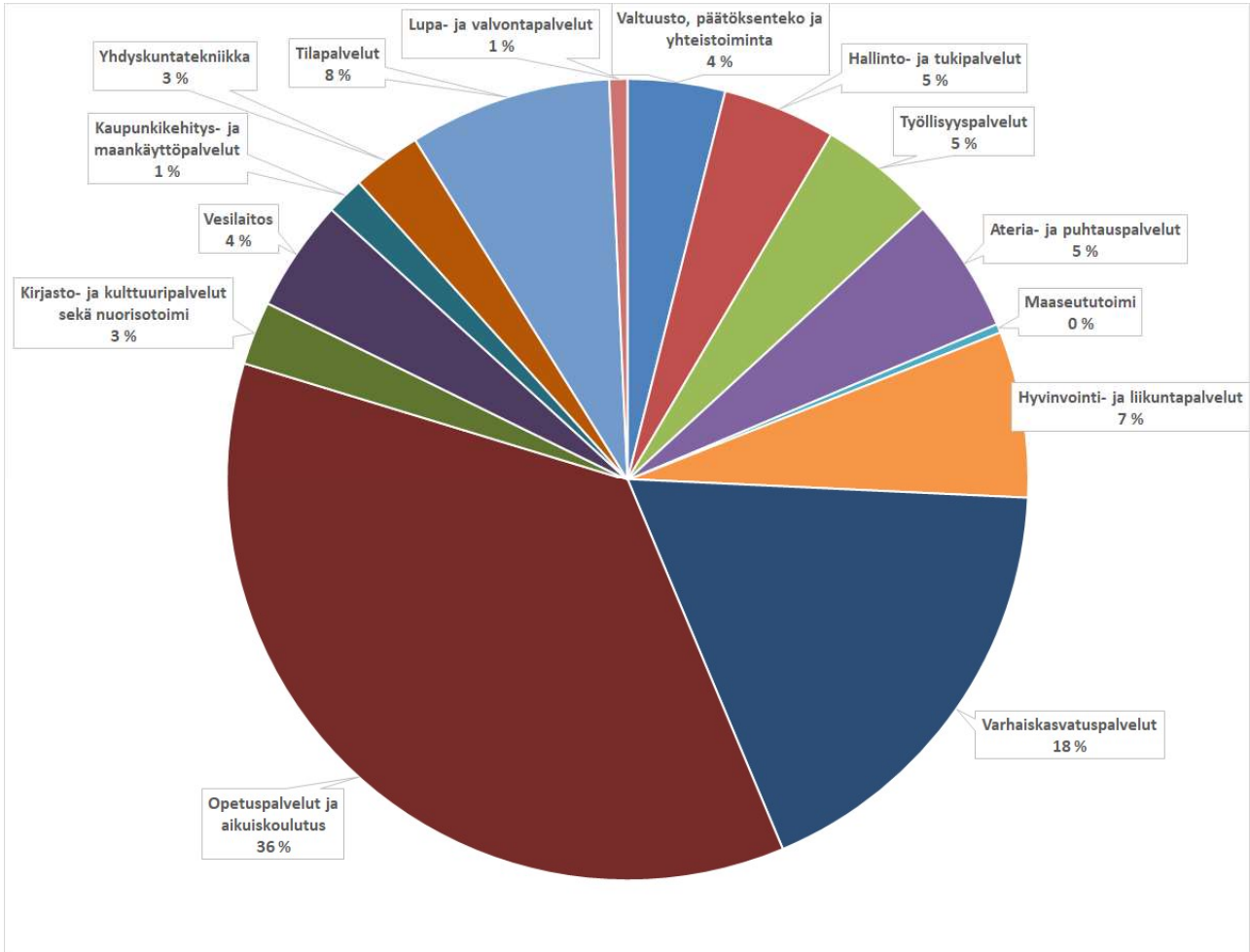
Käyttötalous

Tuloslaskelman tulot koostuvat toimintatuotoista, verotuloista, valtionosuuksista ja rahoitustuotoista.

Tuloslaskelman menot koostuvat toimintakuluista, rahoituskuluista ja poistoista, yhteensä 57,4 milj. euroa.

Toimintakulut tulosalueittain TA2023

Konsernihallinnon toimiala

Vastuhenkilöt:

Kaupunginjohtaja
Talous- ja konsernijohtaja
Hallintojohtaja
Elinkeinopäällikkö
Ruokapalvelupäällikkö
Maaseututoimenjohtaja
Työllisyysvastaava
Työpajavastaava

Toiminnan kuvaus

Kuntalain 38 §:n perusteella kaupunginhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kuntalain 39 §:ssä todetaan, että kunnanhallituksen tulee vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta, valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta, valvoa kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa sekä edustaa kuntaa työnantajana. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta, omistajaohjauksesta sekä kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallituksen tulosalueisiin kuuluvat päätöksenteko- ja yhteistoiminta, hallinto- ja tukipalvelut, työllisyys-, nuorten työvalmennus-, elinvoimapalvelut, ateria- ja puh-tauspalvelut ja maaseututoimi.

Toiminnan muutokset vuonna 2023 ja perustelut muutoksille

Konsernitoimialan johto vaihtui vuoden 2022 aikana melkein kokonaan. Uusien henkilöiden mukanaan tuomia parhaita käytäntöjä alettiin toteuttaa jo heti vuoden 2022 aikana, mutta kehitystyö jatkuu koko vuoden 2023 ajan. Uudistukset ja toimintatapojen muutokset koskevat koko kaupunkia: vastuuta jaetaan laajemmalle organisaatioon, digitalisaatiota hyödynnetään tehokkaammin, prosesseja virtaviivaistetaan ja yleistä toimintakulttuuria muutetaan rohkeammaksi ja sallivammaksi. Toimistopalveluiden kehittämistä jatketaan. Vuoden 2023 aikana käynnistetään sähköisen arkiston käyttöönotto kaupunkitasoisesti. Keväällä 2023 järjestetään eduskuntavaalit siten, että vaalipäivä on sunnuntai 2.4.2023. Päätöksentekoa kehitetään sähköisten kokouskäytäntöjen kehittämisellä. Cloudmeeting –kokousjärjestelmän käyttöä laajennetaan vuoden 2023 aikana koskemaan kaikkia valiokuntia ja valtuustoa.

Talouden hallinnan seurantamahdollisuuksia parannetaan kouluttamalla henkilöstöä ja lisäämällä henkilöstön käytössä olevia budjetointi- ja raportointisovelluksia. Tietohallinnon palveluiden tilaamisvaltuuksia on jo laajennettu esihenkilöitä-solle ja erikseen nimetyille henkilöille.

Hyvinvointialueen toiminta käynnistyy 1.1.2023, joten sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen maksuosuudet eivät enää ole kaupungin talousarviossa. Ympäristöterveydenhuollon tuottajana toimii Hollolan kunta isäntäkuntamallin mukaisesti. Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa kaupungin talousarvioon lisäksi monin tavoin (siirtyvä henkilöstö, verotuskustannusten aleneminen, Kuntaliiton jäsenmaksun aleneminen jne.) Tulopuolella 12,46 prosenttiyksikköä kunnallisveroista siirtyy hyvinvointialueelle ja Orimattilan kunnallisvero-% on siten 8,61 % vuonna 2023. Valtionosuudet laskevat 13,9 miljoonaan euroon. Tulopuolen vähentyessä velat ja kiinteistöt jäävät kuitenkin kaupungin hoidettavaksi. Perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen toimitiloista hyvinvointialue ja kaupunki tekevät toimitilojen hallinnasta vuokrasopimuksen siten, että se on voimassa vähintään kolme vuotta. Hyvinvointialueella on optio yhteen lisävuoteen. (ns. siirtymäkausi).

Elinvoimapalveluiden kehittäminen keskittyy erityisesti toimialojen välisen yhteistyön kehittämiseen sekä osaltaan kaupungin tulopuolen vahvistamiseen.

Orimattilan työllisyyspalvelut toteuttaa Lahden seudun työllisyyden kuntakokeilussa henkilöasiakkaidensa paikallista TE-palvelua vuoden 2024 loppuun asti. Vuodelle 2023 toiminnan päätavoite on nuorten työttömyyden vähentäminen. Jotta tähän päästään, rakennetaan yhdessä nuorten työvalmennuspalvelun, nuorisopalvelun ja hyvinvointialueen kanssa tiivis yhdyspintatyöskentely, jotta nuorten palvelupolut ovat mahdollisimman eheät. Toinen painopiste on

pitkäaikaistyöttömyyden kääntäminen laskusuuntaan vuoden 2023 aikana. Tämän lisäksi erityinen huomio kiinnitetään yritysyhteistyön kehittämiseen.

Vuoden 2022 alusta Orimattilan nuorten työpajat siirtyivät konsernihallinnon alaisuuteen ja kuluneen vuoden aikana toiminta on vakiinnuttanut paikkansa työllisyyspalveluiden rinnalla. Vuoden 2023 alusta toiminnan nimeksi tulee työvalmennuspalvelut (Duunari), joka tarjoaa nuorille työkokeilu- ja palkkatukipaikkoja sekä työllistymistä tukevia kursseja ja koulutusta. Vuoden aikana lisätään nuorten palkkatukipaikkojen määrää sekä tehostetaan yhteistyötä työllisyyspalveluiden nuorten omavalmentajien kanssa. Tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle valmentautujalle jatkosijoittuminen työhön, opintoihin tai muuhun nuoren tavoitteita tukevaan palveluun.

Kaupungin elinkeinotoimen päätavoitteita vuodelle 2023 on yritystapaamisten ja vierailujen säännöllinen jalkautumistyö. Sieltä saatuihin tarpeisiin vastataan ja käynneistä saadaan tietoisuuteen uusia kehittämistarpeita. Elinkeinotonttien markkinointia päivitetään uusin tienvarsimainoksia ja tontteja markkinoidaan säännöllisesti eri kanavissa. Uusia sijoittuvia yrityksiä etsitään, johon antaa suuren mahdollisuuden Fazerin alihankkijoiden siirtyminen maakunnan alueelle. Hankintoihin, joissa nähdään tarvetta, pidetään yrittäjien kanssa markkinavuoropuheluita, joiden avulla saadaan kasvatettua yritysyhteistyötä ja tietoa kaupungin oman yritystarjonnan mahdollisuuksista.

Orimattilan kaupungin viestintää ja markkinointia kehitetään vuoden 2023 aikana kokonaisvaltaisesti. Jo vuoden 2022 lopussa käynnistettiin brändiuudistus ja vuoden 2023 aikana on tarkoitus uudistaa myös kaupungin viestintä- ja markkinointisuunnitelmat sekä sosiaalisen median strategia ja aloittaa kotisivujen uudistustyö. Näillä uudistuksilla kaupungin viestintä ja markkinointi nostetaan uudelle tasolle ja Orimattilaa saadaan enemmän ja paremmassa valossa esiin niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin. Näkyvyyden kehittymistä pystytään jatkossa mittaamaan vuoden 2022 syksyllä käyttöön otetun mediaseurantatyökalun avulla.

Ateria- ja puhtauspalvelut tuottavat maukkaita ja maistuvia koulu- ja päiväkotiaaterioita, sekä huolehtivat kaupungin kohteiden puhtaudesta. Vuonna 2022 Haasteita toi erilaisten tarvikkeiden (elintarvikkeiden, pesuaineiden ja saniteettituotteiden) hintojen korotukset. Myös palkkakustannusten korotus näkyy ateriahintojen ja siivouskustannusten nousuna. Kulurakennetta on tarkasteltu: hankintoja tehostamalla ja niitä järjeistämällä pysytään annetussa budjetissa.

Maaseututoimessa vuonna 2023 alkaa uusi EU-ohjelmakausi (2023–2028). Uuden kauden toimeenpano alkaa vuonna 2023.

Suunnitteluvuodet 2024–2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämisohjelman mukaisesti

Talouden tasapainon säilyttäminen edellyttää jatkuvaa palveluverkon ja palveluiden mitoittamista kuntalaisten tarpeiden sekä tulevan tulorahoituksen välillä. Tulevien vuosien tilinpäätöksien pitäminen tasapainoisina edellyttää vuosikatteen riittämistä vuosittaisiin poistoihin. Tämän vuoksi investointitaso tulee asettaa sellaiseksi, johon kaupungilla on varaa ja eri investointihankkeet on priorisoitava keskenään.

TE-palveluiden siirtyminen kuntien vastuulle tapahtunee vuoden 2025 alusta alkaen. Samaan aikaan käynnistyy uusi työllisyshoidon kannustava rahoitusmalli. Muutoksiin tulee valmistautua taloussuunnittelussa. Kuntouttava työtoiminta siirtyy hyvinvointialueelle.

Tuloarviot ja määrärahat

KONSERNIHALLINNON TOIMIALA	TP 2021	MUUTETTU TA2022	TA2023	Muutos-%
TOIMINTATUOTOT				
MYYNTITUOTOT	3 872 726	3 188 910	3 259 602	2,2
MAKSUTUOTOT	-317	0	0	
TUET JA AVUSTUKSET	611 579	554 000	516 000	-6,9
MUUT TOIMINTATUOTOT	983 833	250 000	150 000	-40,0
TOIMINTATUOTOT	5 467 820	3 992 910	3 925 602	-1,7
TOIMINTAKULUT				
HENKILÖSTÖKULUT	-4 399 996	-4 578 420	-4 754 734	3,9
PALKAT JA PALKKIOT	-2 881 646	-3 009 390	-3 280 330	9,0
HENKILÖSMUKULUT	-1 518 351	-1 569 030	-1 474 404	-6,0
ELÄKEKULUT	-1 422 109	-1 461 610	-1 354 934	-7,3
MUUT HENKILÖSMUKULUT	-96 242	-107 420	-119 470	11,2
PALVELUJEN OSTOT	-57 590 603	-61 881 270	-3 670 840	-94,1
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 034 834	-846 420	-860 360	1,6
AVUSTUKSET	-1 646 039	-1 382 040	-1 546 036	11,9
MUUT TOIMINTAKULUT	-736 481	-763 795	-917 195	20,1
TOIMINTAKULUT	-65 407 953	-69 451 945	-11 749 165	-83,1
TOIMINTAKATE	-59 940 134	-65 459 035	-7 823 563	-88,0

10 KAUPUNGINVALTUUSTO 100 VALTUUSTO	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
--	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	17 721	0	25 000	
Toimintamenot	-189 953	-159 790	-159 790	0,0 %
Toimintakate (Netto)	-172 232	-159 790	-134 790	-15,6 %

13 KAUPUNGINHALLITUS 110 PÄÄTÖKSENTEKO JA YHTIESTOIMINT	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	VH 2023	Muutos-%
--	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	1 254 506	392 700	292 000	-25,6 %
Toimintamenot	-3 643 280	-3 636 780	-2 271 030	-37,6 %
Toimintakate (Netto)	-2 388 774	-3 244 080	-1 979 030	-39,0 %

13 KAUPUNGINHALLITUS 130 HALLINTO- JA TUKIPALVELUT	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	VH 2023	Muutos-%
---	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	107 097	105 500	105 000	-0,5 %
Toimintamenot	-1 754 272	-1 755 360	-2 780 484	58,4 %
Toimintakate (Netto)	-1 647 175	-1 649 860	-2 675 484	62,2 %

13 KAUPUNGINHALLITUS 150 TYÖLLISYYSPALVELUT	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	VH 2023	Muutos-%
--	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	147 737	297 810	255 000	-14,4 %
Toimintamenot	-2 046 026	-2 579 465	-2 928 021	13,5 %
Toimintakate (Netto)	-1 898 289	-2 281 655	-2 673 021	17,2 %

13 KAUPUNGINHALLITUS 160 ATERIA- JA PUHTAUSPALVELUT	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	VH 2023	Muutos-%
--	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	3 826 066	3 106 900	3 145 080	1,2 %
Toimintamenot	-3 820 122	-3 263 090	-3 393 160	4,0 %
Toimintakate (Netto)	5 944	-156 190	-248 080	58,8 %

13 KAUPUNGINHALLITUS 170 MAASEUTUTOIMI	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	VH 2023	Muutos-%
---	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	90 633	90 000	103 522	15,0 %
Toimintamenot	-181 788	-218 550	-216 680	-0,9 %
Toimintakate (Netto)	-91 155	-128 550	-113 158	-12,0 %

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
Orimattilan elävä kaupunkikeskusta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Toteutamme positiivista tiedotamista, jolla kehitämme kaupunkikuvaa. Panostamme myös markkinointiin, joka tuo esiin kaupungin parhaita puolia.	Meltwater-seuranta	Orimattila esiintyy sekä sosiaalisessa että perinteissä mediassa myönteisessä valossa ja näkyvyys kasvaa.
	Koordinoimme ja edistämme valokuituhankkeita kaupungin alueella yhdessä muun kaupunki-infran suunnittelun ja rakentamisen yhteydessä.	Laadullinen arviointi	Jokaisen yhdyskuntatekniikan rakennustyön yhteydessä kartoitettu valokuitukaapelin veto.
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Hallitun investointitason määrittäminen.	Kyllä/ ei	Vuosikate kattaa poistot.
Orimattila on houkutteleva paikka yrittää	Tavoitteena on piristää kaupungin elinkeinoelämää ja työpaikakehitystä myymällä ja vuokraamalla yritystontteja.	Myytyjen ja vuokrattujen yritystonttien määrä.	4 yritystonttia
	Tavoitteena on kehittää yrittäjien ja kaupungin välistä yhteistyötä ja tehdä Orimattilasta parempi paikka yrittää.	Yritysvierailujen ja tapaamisten määrä.	vähintään 50 tapaamista ja yritysvierailua.
	Käytämme hankinnoissamme aktiivisesti markkinavuoropuhelua.	Markkinavuoropuhelujen määrä.	3
	Toteutamme toimenpiteitä, joiden avulla alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyys laskee 10 %:iin.	Alle 25-vuotiaiden työttömyys-%	
	Nuorten työvalmennuspalveluiden näkyvyys kuntalaisille sekä ohjautumisen kehittäminen ja valmennuspaikkojen lisääminen.	Kaksi avointa työnhaun asiointipäivää / vuosi, sekä säännölliset asiakastapaamiset nuorten työvalmennuspalveluissa. Nuorten työkokeilupaiikkojen lisääminen 20:sta 30:een. Palkkatukipaikkojen määrä 8 valmentajaa / vuosi.	Toiminta on saanut näkyvyyttä ja työvalmennus on vakiintunut osaksi Orimattilan nuorten työllisyyden hoitoa. Vapaat palkkatuki- ja työkokeilupaiikat on saatu täytettyä.
Orimattila on hyvin verkostoitunut ja haluttu kumppani	Tavoitteena on olla aktiivinen kuntatoimija yhteistyöverkostoissa ja osallistua mahdollisiin yhteistyöhankkeisiin.	Yhteistyöhankkeiden määrä ja rahoituksen määrä.	
Orimattila on tunnettu, kiinnostava ja työntekijöistään huolehtiva, luotettava kuntatyönantaja	Henkilöstön hyvinvoinnin kehittäminen kaupunkitasoisesti.	Henkilöstön vaihtuvuus Työhyvinvointikysely	

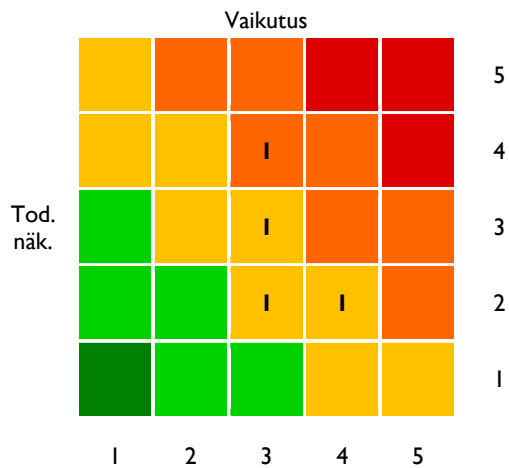
Henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Päätöksenteko ja yhteistoiminta	1	1	1	1	1
Hallinto- ja tukipalvelut	7,6	5,6	8	8	8
Työllisyys- ja elinvoimapalvelut	4,91	11	12	12	11
Ateria- ja puhtauspalvelut	58	51	51	51	51
Maaseututoimi	2,6	3	3	3	3
Toimiala yht.	74,11	70,6	75	75	75

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Kaupunginhallitus Kokousten lukumäärä	24	25	25
Käsiteltyjen asioiden lukumäärä	536	470	500
Ruokapalveluiden ateriamäärä (2023 tunnuslukuna pelkästään lounaat)	998000	730 000	500 000
Maatilojen lukumäärä (aktiivivilat) Maksetut tuet, milj. euroa	771 31,4	765 30	750 31
Työasemien lukumäärä hallinto	309	310	310
opetus	950	1 000	1000
opetus, tabletit	320	320	350
kiinteistöt, muut	30	50	50

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Strateginen riski	Tietoliikenteeseen ja ICT-infraan kohdistuvat uhat	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 3 6	Kaupunkitasoinen tietoturvakoulutus		Ei arvioitu ☐
Toiminnallinen riski	Rekrytoinnin haasteet	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 3 12	Työnantajakuvaan kehittäminen		Ei arvioitu ☐
Taloudellinen riski	Investointitason hallinnassa epäonnistuminen ja korkojen huomattava nousu	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 4 8	Investointitaso määritetään poistojen kautta siten, että vuosikate riittää poistoihin.		Ei arvioitu ☐
Toiminnallinen riski	Prosessien toimimattomuus	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Sisäinen viestintä, yhteiset ohjeistukset, yhteistyön kehittäminen		Ei arvioitu ☐

Hyvinvointitoimiala

Vastuhenkilöt:

Hyvinvointijohtaja
Liikunta- ja vapaa-aikapäällikkö

Toiminnan kuvaus

Hyvinvointitoimialan tehtävänä on edistää kaupungin strategjassa määriteltyjä tavoitteita erityisesti kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta tiiviissä ja hyvässä yhteistyössä muiden toimialojen ja yhteistyötahojen kanssa. Hyvinvointitoimialan tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi asukkaat, seurakunnat, yhdistykset, järjestöt, eri viranomaiset sekä hyvinvointialue.

Hyvinvointitoimiala muodostuu liikuntapalvelujen tuottamisesta sekä liikuntaan liittyvien olosuhteiden ylläpidosta, osallisuudesta, maahanmuuttopalveluista sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kaupunkitasoisen johtamisesta ja kehittämisestä. Lisäksi hyvinvointitoimialalta koordinoidaan aluekumppanuuspöytätyön toimintaa osana monimuotoista osallisuutta.

Hyvinvointitoimialan toiminta on arkipäiväistä ja koskettaa kaikkia ikäryhmiä sekä on luonteeltaan toimialat läpileikkävää.

Liikuntapalvelut ovat toimialan suurin kokonaisuus. Liikuntapalveluiden tehtävä on järjestää liikuntapalveluja ja terveyttä sekä hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, ylläpitää ja kehittää liikuntapaikkoja sekä tukea kansalaistoimintaa. Liikuntapalvelut vastaavat myös liikuntaneuvonnasta sekä osin koulujen uinninopetuksesta.

Hyvinvointitoimiala vastaa vanhus- ja vammaisneuvoston sekä sotiemme veteraanien neuvottelukunnan käytännön toiminnan toteuttamisesta.

Hyvinvointitoimialan toimialajohtaja toimii kaupungin työntekijöiden työsuojelupäällikkönä ja vastaa työnantajan edustajana työsuojeluun liittyvästä yhteistoiminnasta, henkilöstön työsuojelun kehittämisestä ja yhteistyöstä esimiesten, työntekijöiden sekä työterveyshuollon kanssa.

Hyvinvointitoimialan teemat vuodelle 2023 ovat:

1. Viestintä, kaupunkistrategiaa tukeva brändityö ja digitaalisuus
2. Osallisuuden edistäminen ja kehittäminen
3. Uimahallin ja Areenan toimintojen vakiinnuttaminen

Ensimmäisenä teemana on viestintä, kaupunkistrategiaa tukeva brändityö ja digitaalisuus.

Uusi uimahalli, Areena ja muut liikuntapalveluiden toiminnot ovat huonosti tunnettuja. On myös huomattu, että viestintämateriaalit ovat vanhentuneet ja kaipaavat päivitystä eikä olemassa olevia fasiliteetteja ole läheskään täysimääräisesti hyödynnetty osana kaupungin imagoa. Vuonna 2022 markkinoinnin suurimmaksi esteeksi nousi liikuntapalveluiden kotisivujen toimimattomuus ja ruuhkautunut työtilanne.

Hyvinvointitoimialalla on useita palveluita, niin asukkaiden kuin henkilökunnankin käytössä, joiden mahdollisimman pitkälle viety digitalisointi on paitsi toiminnallisesti järkevää myös nykyaikaista. On havaittu, että esimerkiksi monet hakemukset ja ilmoittautumiset, on vielä ohjattu tehtäväksi paperisilla kaavakkeilla. Siirtyminen Julius-ajanvarausjärjestelmästä Timmi-järjestelmään päivittää tilavarauksien hallinnan. Työ jatkuu vuonna 2023.

Yksittäisenä suurena kokonaisuutena tässä teemassa on liikuntapalveluiden brändityö, joka käytännössä tarkoittaa kaupungin liikuntamahdollisuuksien nykyistä huomattavasti parempaa esille nostoa.

Toinen teema on osallisuuden edistäminen ja kehittäminen.

Hyvinvointitoimialalla tehdään tiivistä yhteistyötä viranomaisten, seurojen, yhdistysten, järjestöjen ja kolmannen sektorin sekä asukkaiden kanssa. Yhteistyö on välttämätöntä, sillä kaupungin omilla resursseilla kokonaisuuden tuottaminen olisi mahdotonta ja toisaalta palveluiden turvallinen toteuttaminen edellyttää ulkopuolista osaamista.

Hyvinvointitoimialalla osallisuuden edistämisen perusajatus on yhä vahvemmin tukea asukkaiden omaa aktiivisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa ja toteuttaa hyvinvointia omassa elinympäristössään. Kaupungin roolin tulee olla yhä enemmän toiminnan mahdollistaja ja toiminnan alusta, kuin aktiivinen toiminnan vetäjä. Tämä ideologia vastaa myös nykypäivän osallisuuden määritelmää ja tarvetta. Osallisuus toteutuu myös eri vaikuttamistoihimielinten toiminnan kehittämisen kautta. Aluekumppanuuspöytien toiminta on alkanut vuonna 2022 ja toimintojen vakiinnuttaminen jatkuu koko vuoden 2023 ajan.

Osallisuuteen liittyy lisäksi maahanmuuttotyö. Hyvinvointialueiden aloitus siirtää kunnille uusia vastuita kotouttamisessa, joka tarkoittaa myös Orimattilalle uusien tehtävien haltuunottoa. Tässä keskeisessä roolissa on uusi osallisuuden resurssi.

Kolmas teema on Uimahallin ja Areenan toimintojen vakiinnuttaminen

Orimattila Areena avasi ovensa keväällä 2019 ja uimahalli syksyllä 2022. Kiinteistöt sekä niiden toiminnot yhdistyivät uimahallin valmistumisen myötä tarjoten monipuoliset mahdollisuudet liikunnan harrastamisen lisäksi esimerkiksi erilaisten tapahtumien järjestämiseen. Uimahallin valmistumisen myötä liikuntapalveluiden käyttöön ja hallintaan tuli useita erilaisia järjestelmiä ja tekniikkaa (mm. pukukaapit, kulkuportit, ovet, kassajärjestelmä, info-TV-näytöt, AV-järjestelmät, allasnostimet ym.) sekä erilaisia liikuntatiloja erilaisine mahdollisuuksineen.

Talousarviovuonna 2023 otetaan lisäksi käyttöön uusi tilavarausjärjestelmä, jonka myötä liikuntapalveluiden hallinnossa tehtävä manuaalinen työ esimerkiksi ovikoodien kanssa vähenee. Lisäksi asiakkaiden näkökulmasta tilojen varaaminen helpottuu ja esimerkiksi kuntosalikortin hankkiminen helpottuu. Uimahallin ja toisen liikunnanohjaajan myötä kasvanut ohjausresurssi mahdollistaa useamman liikuntaryhmän tarjoamisen monipuolisemman tarjonnan. Talousarviovuoden 2023 yhtenä isona teemana onkin uimahallin ja Areenan toimintojen vakiinnuttaminen: uusien järjestelmien käyttöönoton ja kehittämisen, koko kiinteistön potentiaalin hyödyntämisen sekä liikuntatarjonnan monipuolistumisen.

Hankkeet

Eur

Liikkuva Arki Orimattilassa 2023 (hanke varmistuu vasta 3/2023) 17.000

Investoinnit

Eur

Moottorikelkka latukoneella 20.000

Luontopolkujen kunnostus (opasteiden uusimista) 20.000

Jymylinnan liikuntareittien saneeraus 80.000

(valaistus, urien korjaus, pinnoitteen uusimista, kameravalvonta urheilukentälle)

Suunnitteluvuodet 2024–2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämissuunnitelman mukaisesti

Hyvinvointitoimialan keskeiset toiminnan linjaukset ovat palveluiden parempi kokonaishallinta, suunnitelmallisuus, ennakointavuus ja resursseihin sopeuttaminen. Toimialan toiminnasta viestiminen, brändityö sekä digitaalisuuden edistäminen tukevat perustehtävän toteuttamista sekä toiminnan avaamista. Tämä tulee näkymään edelleen vuoden 2023 toiminnassa

Osallisuuden kehittäminen ja asukkaiden oman aktiivisuuden tukeminen sekä kaupungin roolin muuttaminen yhä enemmän mahdollistajaksi tulee näkymään ja toteutumaan toimialan arkityössä sekä toiminnan ohjaamisessa. Tämä on edellytys kaupungin hyvinvointityön toteutumiseksi jatkossa, mutta myös tärkeä osa uudistuvan kunnan roolin omaksumista.

Vuoden 2023 alusta käyttöön tuleva Hyte-kerroin ohjaa kaupunkia hyvinvointityössä vaikuttamalla valtionosuuden hytekerrotimeen sen mukaisesti, miten kaupunki on hyvinvoinnin- ja terveydenedistämistyötä tehnyt.

Tuloarviot ja määrärahat

HYVINVOINTITOIMIALA	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
TOIMINTATUOTOT				
MYYNTITUOTOT	21 863	31 500	226 000	617,5
MAKSUTUOTOT	48 128	171 500	270 800	57,9
TUET JA AVUSTUKSET	35 524	20 900	21 000	0,5
MUUT TOIMINTATUOTOT	28 106	31 000	35 000	12,9
TOIMINTATUOTOT	133 621	254 900	552 800	116,9
TOIMINTAKULUT				
HENKILÖSTÖKULUT	-175 422	-518 199	-543 060	4,8
PALKAT JA PALKKIOT	-139 582	-416 779	-447 820	7,4
HENKILÖSMUKULUT	-35 840	-101 420	-95 240	-6,1
ELÄKEKULUT	-30 583	-86 360	-78 290	-9,3
MUUT HENKILÖSMUKULUT	-5 257	-15 060	-16 950	12,5
PALVELUJEN OSTOT	-151 864	-340 970	-411 350	20,6
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-18 846	-79 950	-98 550	23,3
AVUSTUKSET	0	-41 000	-46 000	12,2
MUUT TOIMINTAKULUT	-719 407	-1 472 390	-3 075 562	108,9
TOIMINTAKULUT	-1 065 540	-2 452 509	-4 174 522	70,2
TOIMINTAKATE	-931 919	-2 197 609	-3 621 722	64,8

20 HYVINVOINTIVALIOKUNTA 200 HYVINVOINTIPALVELUT	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	VH 2023	Muutos-%
---	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	20	34	34	0,0 %
Toimintamenot	-86	-190	-223	17,6 %
Toimintakate (Netto)	-66	-156	-189	21,4 %

20 HYVINVOINTIVALIOKUNTA 201 LIIKUNTATOIMI	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	VH 2023	Muutos-%
---	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	113	221	519	134,9 %
Toimintamenot	-979	-2 251	-3 927	74,5 %
Toimintakate (Netto)	-866	-2 030	-3 408	67,9 %

20 HYVINVOINTIVALIOKUNTA 202 OSALLISUUDEN EDISTÄMINEN	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	VH 2023	Muutos-%
--	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	0	0	0	
Toimintamenot	0	-12	-25	101,0 %
Toimintakate (Netto)	0	-12	-25	101,0 %

Toiminnalliset tavoitteet

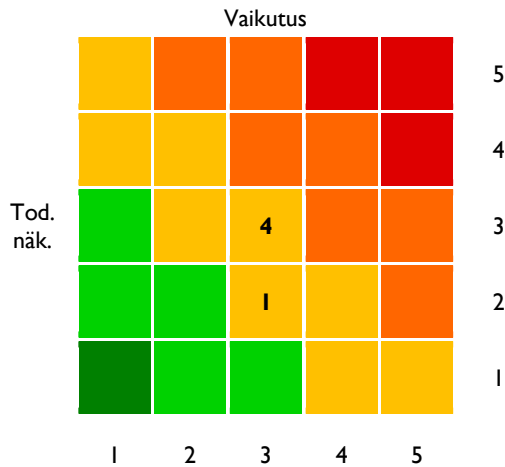
Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
Orimattilassa on asioihin vaikuttavat, hyvinvoivat asukkaat ja yhteisöt	Hyvinvointiavustuksen pilotointi orimattilalaisille yhdistyksille ja järjestöille (pl. muihin kaupungin avustuksiin oikeutetut yhdistykset ja järjestöt),	Hyvinvointiavustuksen kriteerit on laadittu: kyllä/ei Hyvinvointiavustuksen kriteerit on hyväksytty: kyllä/ei Hyvinvointiavustukset on jaettu: kyllä/ei	Hyvinvointiavustuksen kriteerit on laadittu ja hyväksytty ja avustukset jaettu.
	Liikuntaneuvonnan kehittämisen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa	Liikuntaneuvonnalle on laadittu yhteiset toimintaperiaatteet ja vastuunjaot: kyllä / ei	Liikuntaneuvonnan yhteiset toimintaperiaatteet ja vastuunjaot on laadittu
	Liikunnan edistämistoimenpiteissä huomioidaan erityisesti liian vähän tai ei lainkaan liikkuvat	Liian vähän tai ei lainkaan liikkuvat kuntalaiset ovat mukana suunnittelemassa heille suunnattuja palveluja: toteutunut / ei toteutunut	Liian vähän tai ei lainkaan liikkuvat ovat suunnittelemassa heille suunnattuja palveluja
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Liikuntatilojen käyttöastetta nostetaan helpottamalla tilojen varausta ja saavutettavuutta yhdessä tilapalvelun kanssa.	Uusi tilavarausjärjestelmä verkkokaupalla ja iLoq -integraatiolla on käytössä: kyllä / ei	Uusi tilavarausjärjestelmä verkkokaupalla ja integraatiolla on käytössä

Henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Hyvinvointipalvelut		1	3	3	3
Liikuntapalvelut		9	9	10	10
Toimiala yht.		10	12	13	13

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Uimahallin kävijät		55 000	85 000
Kuntosalin kävijät		26 000	35 000
Liikuntaryhmien kävijät		9 000	12 000
Liikuntaneuvonnan asiakkaat			30

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Vahinkoriski	Liikuntapalveluiden tiloissa, ryhmissä tai tapahtumissa asiakkaille tai vierailijoille tapahtuvat tapaturmatilanteet.	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Henkilöstön koulutus, turvallisuusasiakirjojen päivitykset ja turvallisuuskoulutukset		Ei arvioitu ☐
Toiminnallinen riski	Tiedon käsittelyyn liittyvä aina riskiä, jotka toteutuessaan voivat aiheuttaa organisaatiolle merkittävästi lisätyötä ja toisaalta aiheuttaa tietoturvariskejä sekä mainehaittaa. Mahdolliset ulkoisen serverin kaatumiset voivat aiheuttaa tiedonkulkuun merkittäviäkin ongelmia.	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 3 6	Laaditaan kaupunkitason ohjeistus tietosuojasta. Suojataan työkäytössä olevat puhelimet ja koneet asianmukaisesti ja koulutetaan tietosuojaasioita.		Ei arvioitu ☐
Toiminnallinen riski	Toimialalla on pieni määrä henkilöstöä, joilla on erityisosaamista. Henkilöstön vaihtuvuus aiheuttaa hiljaisen tiedon menettämistä sekä osaamisvajetta.	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Päivitetään tehtäväkuvaukset ajan tasalle. Jaetaan keskeisistä asioista tietoa toimialalla. Panostetaan työhyvinvointiin ja työn mielekkyyden lisäämiseen.		Ei arvioitu ☐
Taloudellinen riski	Maailmanpoliittinen tilanne saattaa vaikuttaa myös talouteen. Esimerkiksi sähkön, bensiinin ja dieselin hinnan nousut aiheuttavat ennakoimattomia menojen kasvua.	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Liikuntapaikkojen hoidon priorisointisuunnitelma		Ei arvioitu ☐
Taloudellinen riski	Riskinä voi olla, että koronapandemia aktivoituu uudelleen tai tulee jokin vastaavainen tilanne, joka sulkee liikuntapalveluiden toiminnot.	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Palvelunostosopimuksissa on huomioitu mahdolliset force majour -tilanteet.		Ei arvioitu ☐

Sivistystoimiala

Vastuhenkilöt:

Sivistysjohtaja
Varhaiskasvatusjohtaja
Kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja
Opetuspäällikkö
Nuorisopalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimiala keskittyy omassa palvelutuotannossa lakisääteisten palvelujen järjestämiseen sekä toimii yksityisten ja kolmannen sektorin palvelutuottajien kumppanina.

Toimiala tuottaa kuntalaisille henkistä kasvua ja palveluja varhaiskasvatuksen, koulutuksen, kirjaston ja kulttuurin sekä nuorisotyön palveluilla. Palvelut tuotetaan lähialueilla tai keskitetysti. Omaa palvelutuotantoa täydennetään tarvittaessa yksityisillä ostopalveluilla

TOIMINNAN MUUTOKSET VUONNA 2023 JA PERUSTELUT MUUTOKSILLE

Varhaiskasvatuspalvelut

Opetussuunnitelmiin perustuvan pedagogisen toiminnan laadunhallintaa kehitetään ja vahvistetaan. Arviointitietoa koostetaan itsearviointien, observoinnin ja asiakaspalutteen keinoin. Keskeiset tulokset julkaistaan ja ne ohjaavat toimintasuunnitelmien laatimista. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset kohdentuvat tasa-arvoon ja osallisuuteen sekä digitaalisiin oppimisympäristöihin liittyviin kehittämishankkeisiin. Laadun, arvioinnin ja johtamisen rakenteita tuetaan koulutuskokonaisuuden avulla.

Kiertävien lastenhoitajien määrää kasvatetaan kahdella määräaikaisella työntekijällä, perusteena lyhytaikaisten sijaisten saatavuusongelmat ja lakisääteinen mitoitus. Muutoin henkilöstöä palkataan vaadittavaan mitoitukseen perustuen sekä ottaen huomioon lain vaatimukset lapsille järjestettävään tukeen. Valmistautuminen valtakunnalliseen henkilöstörakenteen muutokseen: Kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävää muutetaan varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväksi ja työnantajan tukemat polkuopinnot varhaiskasvatuksen sosionomiksi alkavat. Vapautuvat avustajan/päiväkodissa työskentelevän perhepäivähoitajan nimikkeet muutetaan varhaiskasvatuksen ohjaajan/lastenhoitajan nimikkeiksi. Perhepäivähoidon kysyntä on laskenut, eikä vapautuvia kodeissaan työskentelevien perhepäivähoitajien tehtäviä suunnitella enää täytettäväksi uudelleen.

Käyttötalouteen varataan määrärahaa sähköisiin lapsikohtaisiin suunnitelmiin, joita huoltajat voivat tarkastella ajantasaisesti. Digitaalisen laitteiston, kuten työasemien ja tablettien määrää, tarkistetaan toiminnan tarpeita vastaavaksi. Kalusteita uusitaan työergonomian parantamiseksi.

Varhaiskasvatuslain muutos lapsen tarvitseman tuen resursoimiseksi ja samanaikaiset asiakasmaksujen huojennukset ovat nostaneet kaupungin palvelusetelikustannuksia yksityisille palveluntuottajille. Asiakasmaksuhuojennukset sekä 2023 voimaan astuvat uusimmat maksuperusteet alentavat arvioitua maksutuottoja ja tämä tarkoittaa maksutuottojen mahdollista alijäämää. Kaupunki saa asiakasmaksutuottojen menetyksestä kompensatiota yhteisöverojen kautta mutta tämä näy varhaiskasvatuksen tulokertymässä. Maksua ulkopaikkakunnilta Orimattilan varhaiskasvatukseen otettujen lasten osalta korotetaan 8 %.

Opetuspalvelut

Orimattilan yhteiskoulun ja Erkkö lukion rakennus-/peruskorjausvaiheen ensimmäinen vaihe valmistuu ja uudisrakennuksen rakentaminen käynnistyy. Uudisrakennuksen kokonaiskustannusarvio on 14,5 M€ ja sen arvioitu valmistumisajankohta on 31.7. 2024.

Koulujen ICT-infran ja sähköisten oppimisympäristöjen pedagogista kehittämiseen panostetaan voimakkaammin vuodesta 2023 alkaen jatkuen koko taloussuunnitelmakauden ajan.

Kaupunkitasoinen palveluverkkoselvitys etenee ja luo osaltaan suuntaviivat opetuspalveluiden toiminnallisille ja taloudellisille suuntaviivoille. Vuoden 2023 talousarvioesityksen osalta palveluverkkoselvityksellä ei ole vielä taloudellisia vaikutuksia, mutta se sisältyy sitoviin toiminnallisiin tavoitteisiin.

Opetuspalveluissa käynnistetään osallistava prosessi, jonka avulla luodaan "opetuspalvelut Orimattilassa 2030 visio", joka toimii opetuspalveluiden kehittämisen lähtökohtana.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelupäällikön tehtävän vakinaistaminen ja tulosalueen vahvan esihenkilötyön kehittämisen jatkaminen. Jatketaan selvittämistä ja suunnittelutyötä nuorisokahvilan perustamiseksi Orimattilassa monialaisessa yhteistyössä muiden toimialojen ja paikallisten toimijoiden kanssa. Avataan nuorisokahvila syksyllä 2023. Selvitetään liikkuvan nuorisotilan mahdollisuutta yhteistyössä kirjasto- ja kulttuuripalvelujen kanssa kirjastoauton yhteyteen nuorisopalvelujen saavutettavuuden lisäämiseksi Orimattilan kyliin keskusta-alueen ulkopuolelle. Lisätään nuorisopalveluhenkilöstön tiimimuotoista työskentelytapaa niin, että nuorisotiloilla työskentelee jokainen koulu- ja perusnuorisotyön henkilöstöön kuuluva.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut juhlistavat vuonna 2023 Orimattilan kulttuuritalon 30-vuotisjuhlavuotta järjestämällä monipuolisia tapahtumia kirjastolla, taidemuseolla ja kulttuuritalon pihapiirissä. Erilaisilla tapahtumilla edistetään kuntalaisten hyvinvointia ja Orimattilan elin- ja vetovoimaa sekä tarjotaan mahdollisuuksia kuntalaisten osallisuuteen. Juhlavuoden tapahtumilla pyritään houkuttelemaan kulttuuritalon palveluille uusia käyttäjiä ja tuomaan esille Orimattilan laadukkaita kirjasto- kulttuuri- ja museopalveluita.

Orimattilan kirjasto- ja kulttuuripalvelut valmistautuvat vuonna 2023 Orimattilan kulttuuritaloa lähivuosina koskeviin peruskorjaustoimenpiteisiin. Kirjaston ja taidemuseon kokoelmia ja palveluita varten laaditaan väistötilasuunnitelmat ja varaudutaan tuleviin toiminnallisiin muutoksiin. Orimattilan kirjasto ja taidemuseo osallistuvat omalta osaltaan kulttuuritalon hankesuunnitelman laadintaan.

Orimattilan kirjasto- ja kulttuuripalveluista siirretään 1 henkilötyövuosi nuorisopalveluille ajalle 1.9.2022-31.1.2024 kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtajan opintovapaan ajaksi. Vuoden 2024 taloussuunnitelmassa esitetään 1 henkilötyövuoden lisäys museopalveluille museoamanuenssin palkkaukseen taidemuseolle, mikä on edellytyksenä museoiden valtionosuuden piiriin hakeutumisessa vuoden 2027 hakukierroksella, jossa museon toimintaa tarkastellaan kolme vuotta taaksepäin valtionosuuteen oikeuttavien kriteerien täyttymisen osalta. Samoin kirjastolle esitetään 1 henkilötyövuoden lisäys vuoden 2024 taloussuunnitelmassa. Orimattilan kirjaston kokoisessa kirjastossa tulisi alan suositusten mukaan olla 16 työntekijää, kun syyskuussa 2022 Orimattilan kirjaston työntekijöiden määrä on 7 henkilöä.

Suunnitteluvuodet 2023–2025; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämissuunnitelman mukaisesti

Suunnitteluvuosina sivistystoimialan palvelutuotannossa on keskeistä lasten, nuorten, perheiden ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistäminen tarkoituksenmukaisen palveluverkon ja talouden mahdollistamissa puitteissa.

Orimattilassa perusopetuksen oppilasmäärä laskee vuoteen 2028 mennessä 20 %, mutta 1–6 vuosiluokkien osalta jo 30 %. Oppilasmäärien merkittävä pienentyminen tulee vähentämään varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden tuottamisen tarvetta, ellei syntyvyys ja/tai muuttoliike käänny nopeasti voimakkaaseen kasvuun. 2020-luvun aikana arvioitu lapsimäärien vähentyminen tarkoittaisi opetuspalveluissa nykyisellä keskiluokkakoolla yhteensä 20 luokan vähentymistä.

Useissa toimialan käyttämissä rakennuksissa on tiedostettu olevan toiminnallisia sekä rakennusten kuntoon liittyviä haasteita. Rakennukset ovat eri ikäisiä ja osaa on laajennettu useaan otteeseen. Korjausvelka on osin kohonnut. Rakennusten toiminnallisuus, sijainti ja kunto ei täysin vastaa enää kokonaisuutena tulevaisuuden haasteita. Rakennukset perustuvat useaan pieneen yksikköön, ylläpitokustannuksia lisää rakennusten maantieteellinen sijainti. Rakennusten sijainti

ei enää täysin vastaa kaupunkistrategian linjauksia. Jos palveluverkko säilyy ennallaan ja kaikki kiinteistöt remontoitaisiin teknisesti ja toiminnallisesti kestäväälle tasolle, sisäisten vuokrien määrä ja osuus kokonaiskustannuksista kohoaa tasolle mihin kaupungin taloudellinen kantokyky ei riitä.

Palveluverkon tarkastelua ja toimintojen keskittämistä puoltavat myös monet toiminnan laatuun ja kehittämiseen liittyvät näkökulmat. Näitä ovat esimerkiksi riittävien yksikkökohtaisten resurssien lisäksi jatkuvasti lisääntyvä oppimisen tuen ja oppilashuollon tarve sekä osaavan ja pysyvän henkilöstön saatavuus. Mitä hajanaisempi palveluverkko, sitä enemmän esimerkiksi eri yksiköissä työskentelevien ammattilaisten aikaa kuluu matkustamiseen paikasta toiseen. Suuremmissa yksiköissä voidaan paremmin turvata resurssien määrä ja laatu sekä osaamisen kehittyminen jatkuvassa moniammatillisessa yhteistyössä. Palveluverkkoratkaisut mahdollistavat myös hallinnollisten toimintojen tehostamista sekä digitalisaatioon liittyvien infrastruktuuri-, laite- ja tukipalveluiden hankintoja ja organisointia. Myös koulun aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä lasten monipuolista harrastustoimintaa koulupäivien yhteyteen on mahdollista organisoida paremmin tiiviimmässä palveluverkossa.

Tuloarviot ja määrärahat

40 SIVISTYSVALIOKUNTA	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
TOIMINTATUOTOT				
MYYNITUOTOT	1 380 002	1 440 200	1 467 100	1,9
MAKSUTUOTOT	628 797	621 480	619 000	-0,4
TUET JA AVUSTUKSET	860 379	834 470	1 131 500	35,6
MUUT TOIMINTATUOTOT	25 224	17 500	17 500	0,0
TOIMINTATUOTOT	2 894 402	2 913 650	3 235 100	11,0
TOIMINTAKULUT				
HENKILÖSTÖKULUT	-19 245 196	-19 734 120	-19 918 800	0,9
PALKAT JA PALKKIOT	-15 584 680	-15 921 310	-16 362 460	2,8
HENKILÖSMUKULUT	-3 660 516	-3 812 810	-3 556 340	-6,7
ELÄKEKULUT	-3 092 445	-3 215 650	-2 927 460	-9,0
MUUT HENKILÖSMUKULUT	-568 071	-597 160	-628 880	5,3
PALVELUJEN OSTOT	-7 470 361	-7 441 150	-7 595 050	2,1
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-850 668	-776 940	-816 310	5,1
AVUSTUKSET	-811 931	-780 640	-735 100	-5,8
MUUT TOIMINTAKULUT	-5 891 863	-5 120 880	-5 995 740	17,1
TOIMINTAKULUT	-34 270 019	-33 853 730	-35 061 000	3,6
TOIMINTAKATE	-31 375 617	-30 940 080	-31 825 900	2,9

40 SIVISTYSVALIOKUNTA 320 VARHAISKASVATUSPALVELUT	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
--	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	840	878	858	-2,2 %
Toimintamenot	-9 799	-10 301	-11 112	7,9 %
Toimintakate (Netto)	-8 959	-9 423	-10 254	8,8 %

40 SIVISTYSVALIOKUNTA 410 HALLINTO	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
---------------------------------------	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	45	0	0	
Toimintamenot	-470	-468	-629	34,5 %
Toimintakate (Netto)	-425	-468	-629	34,5 %

40 SIVISTYSVALIOKUNTA 420 OPETUSPALVELUT	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
---	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	1 686	1 850	2 200	18,9 %
Toimintamenot	-21 070	-21 399	-21 549	0,7 %
Toimintakate (Netto)	-19 384	-19 550	-19 350	-1,0 %

40 SIVISTYSVALIOKUNTA 440 AIKUISKOULUTUS	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
---	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	0	0	0	
Toimintamenot	-172	-203	-152	-24,8 %
Toimintakate (Netto)	-172	-203	-152	-24,8 %

40 SIVISTYSVALIOKUNTA 460 KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
---	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	98	127	78	-38,7 %
Toimintamenot	-1 078	-1 077	-1 010	-6,2 %
Toimintakate (Netto)	-980	-951	-933	-1,9 %

40 SIVISTYSVALIOKUNTA 480 NUORISOTOIMI	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
---	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	194	60	100	66,7 %
Toimintamenot	-592	-406	-608	49,8 %
Toimintakate (Netto)	-398	-346	-508	46,9 %

Investoinnit

Sivistystoimialan yli 20 000 euroa ylittäviin investointihankkeisiin on esitetty:

Varhaiskasvatukseen 20 000 euroa päiväkotien henkilökunnan kalusteiden hankintaan.

Opetuspalveluihin 20 000 euroa kaluste- ja laitehankintoihin sekä 30 000 euroa Yhteiskoulun taseeseen hankittaviin kalusteisiin (pääosa hankitaan leasing-ratkaisuna).

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
Orimattila on tunnettu, kiinnostava ja työntekijöistään huolehtiva, luotettava kuntatyönantaja	Sivistystoimialan hallinnon toiminnallisena tavoitteena on yhteistyössä keskushallinnon ja muiden toimialojen kanssa jatkaa erityisesti talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvien keskeisten prosessien selkiyttämistä/kuvaamista. Toimintatavoihin, linjauksiin yms. liittyvää sisäistä tiedotusta ja dokumentaatiota parannetaan.	Tavoitetason toteutuminen	Keskeiset talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvät prosessit on kuvattu. Kuvaukset on dokumentoitu siten, että tieto on helposti kaikkien sitä tarvitsevien saatavilla.
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Sivistystoimialan keskeinen kehittämistavoite vuodelle 2023 on kaupunkitasoisen palveluverkkoselvityksen edistäminen valtuuston kesäkuussa 2022 vahvistamien palveluverkkosuunnittelua ohjaavien periaatteiden ja etenemisaikataulun mukaisesti: <ul style="list-style-type: none"> Valtuuston vahvistamien palveluverkkoa ohjaavien periaatteiden perusteella tavoitteena on, että Itä- ja Länsi-Orimattilassa jatkaa yksi koulu nykyisen kahden sijasta 1.8. 2024 alkaen. Yksikkötasoiset ratkaisut valmistellaan ja tehdään vuoden 2023 aikana. Varhaiskasvatuksen palveluverkkoon ei valmistella muutoksia Itä- ja Länsi-Orimattilassa. Keskustan ja Pohjois-Orimattilan alueiden palveluverkkovalmistelua jatketaan ja keskeiset linjaukset tehdään vuoden 2024 	Tavoitetason toteutuminen	Palveluverkkoon liittyvä selvitys- ja valmistelutyö on edennyt suunnitellusti. Yksikkökohtaisiin päätöksiin liittyen on kaupunkilaisia ja eri sidosryhmiä kuultu/osallistettu. Lapsivaikutusten arviointi on tehty.

Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
	<p>talousarvion valmistelun yhteydessä. Ratkaistavana haasteena on useat eri rakennukset ja toiminnot: päiväkodit, koulut, kirjasto, taidemuseo, nuoriso- sekä hallintotilat. Yksittäisten hankkeiden sijaan tavoitteena toimiala- ja kaupunkitasoiset kokonaisratkaisut (monitoimitalot) huomioiden hyväksytyt palveluverkkoa ohjaavat periaatteet.</p>		
<p>Orimattilassa on asioihin vaikuttavat, hyvinvoivat asukkaat ja yhteisöt</p>	<p>Orimattilassa käynnistetään vuoden 2023 aikana tiedekasvatushanke yhteistyössä Lahden Yliopistokampuksen kanssa. Orimattila pilotoi soveltaen esi-, perus- ja lukiokoulutuksessa ensimmäisenä kehyskuntana aiemmin Lahdessa käynnistettyä junioriyliopisto -toimintaa.</p>	<p>Tavoitetason toteutuminen</p>	<p>Elokuussa 2023 käynnistyy vähintään yhdellä koulu-/luokkasteella valtakunnallista ja paikallista opetussuunnitelmaa täydentävä tiedekasvatushanke, joka toteutetaan suunnitellusti Lahden Yliopistokampuksen kanssa. Toiminta jatkuu ja laajenee seuraavana lukuvuonna.</p>
	<p>Varhaiskasvatuksen pedagogista laatua, johtamisrakenteita ja yhteisöjen hyvinvointiin vaikuttavaa toimintakulttuuria kehitetään kaikkiin henkilöstöryhmiin ulottuvalla prosessikoulutuksella. Arviointituloksia käsitellään yksilö-, ryhmä-, yksikkö- ja kaupunkitasoisesti.</p> <p>Lapsikohtaiset oppimissuunnitelmat siirretään sähköiseen muotoon, jolloin ne ovat huoltajien saavutettavissa ajantasaisesti.</p>	<p>Tavoitetason toteutuminen</p>	<p>Prosessikoulutus etenee suunnitellusti. Observointi, itsearviointi ja asiakaskyselyt on suoritettu suunnitellussa aikataulussa. Keskeiset tulokset on julkaistu. Toimintakulttuurin kehittäminen on dokumentoitu toimintasuunnitelmiin ja -kerptomuksiin.</p> <p>Lapsikohtaiset oppimissuunnitelmat on siirretty sähköiseen muotoon ja niiden saavutettavuutta sekä toimivuutta on arvioitu.</p>
<p>Orimattila on tunnettu, kiinnostava ja työntekijöistään huolehtiva, luotettava kuntatyönantaja</p>	<p>Varhaiskasvatuksessa valmistaudutaan henkilöstörakennetta koskevaan lakimuutokseen.</p> <p>Digitaalisen laitteiston, kuten työasemien ja tablettien, määrää tarkistetaan toiminnan tarpeita vastaavaksi. Kalusteita uusitaan henkilökunnan työergonomian parantamiseksi.</p>	<p>Tavoitetason toteutuminen</p>	<p>Varhaiskasvatuksen sosionomin polkuopinnot ja tehtävään rekrytointi on aloitettu.</p> <p>ICT-laitteiston uusimisessa edetään varhaiskasvatuksen digisuunnitelmaan perustuen.</p> <p>Kalusteita on uusittu.</p>
<p>Orimattilassa on asioihin vaikuttavat, hyvinvoivat asukkaat ja yhteisöt</p>	<p>Panostetaan opetuspalveluissa ICT infrastruktuuriin (yhteydet, laitteet, esitystekniikka, tukipalvelut) sekä sen hyödyntämiseen liittyvän pedagogisen osaamisen vahvistamiseen. Tavoitteen</p>	<p>Tavoitetason toteutuminen/edistyminen.</p>	<p>Koulujen ICT infrastruktuuri sekä sen hyödyntämiseen liittyvän pedagogisen osaamisen vahvistuu suunnitelmallisesti vuosien 2023–2025 aikana.</p>

Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
	toteuttamiseksi laaditaan ohjelma, jonka pohjalta suunnitelmallinen kehittäminen toteutuu vuoteen 2025 mennessä (osa opetuspalveluiden kokonaiskehittämissuunnitelmaa). Varaudutaan myös oppilashallintojärjestelmän uusimiseen vuosien 2024–2025 aikana (DigiOne-hanke).		
	Toteutetaan opetuspalveluihin sekä niiden laatuun ja kehittämiseen tähtäävä osallistava ja fasilitoitu verkkoprosessi, joka kohdennetaan kaikille kaupungin huoltajille, oppilaille ja opetus-/kasvatushenkilöstölle. Sen tavoitteena on luoda opetuspalvelut Orimattilassa 2030 visio, joka toimii mm. tulevan kehittämissuunnitelman pohjana.	Tavoitetason toteutuminen	Osallistava verkkoprosessi on toteutettu ja siihen on saatu vastaajiksi/osallistujiksi kattava joukko eri kohderyhmien edustajia. Tuloksia voidaan hedelmällisesti hyödyntää opetuspalveluiden visio-/kehittämistyössä.
	Opetuspalveluissa kehitetään koulujen turvallisuuskulttuuria ja oppimisympäristöjen turvallisuutta mm. koko henkilöstölle toteutettavan uuden koulutuskokonaisuuden avulla.	Tavoitetason toteutuminen	Turvallisuuteen sekä kiusaamisen ja väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyyn liittyvä koulutuskokonaisuus on toteutettu suunnitellusti koko opetushenkilöstölle.
Orimattilan elävä kaupunkikeskusta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut järjestävät kulttuuritalon 30-vuotisjuhluvoimaa kirjastolla, taidemuseolla ja kulttuuritalon piha-alueilla monipuolisia tapahtumia eri kohderyhmille.	Tapahtumien määrä, kävijöiden määrä, saatu palaute.	Kulttuuritalolla järjestetään vähintään 20 eri tapahtumaa vuoden aikana, joissa käy yhteensä vähintään 1000 kävijää. Erilaisilla tapahtumilla edistetään kuntalaisten hyvinvointia ja Orimattilan elin- ja vetovoimaa sekä tarjotaan mahdollisuuksia kuntalaisten osallisuuteen. Kulttuuritaloa tehdään näkyväksi ja tutuksi ja sen palveluiden piiriin saadaan uusia asiakkaita.
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Kirjasto- ja kulttuuripalvelut valmistautuvat kulttuuritalossa lähivuosina tehtävään peruskorjaukseen laatimalla kirjastolle ja taidemuseolle väistötilasuunnitelmat ja varautumalla tuleviin toiminnallisiin muutoksiin. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut osallistuvat kulttuuritalon hankesuunnitelman laadintaan.	Tavoitetason toteutuminen	Kirjastolla ja taidemuseolla on valmiit väistötilasuunnitelmat, joihin sisältyy toiminnallisiin muutoksiin varautuminen. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat osallistuneet kulttuuritalon hankesuunnitelman laadintaan.
Orimattilan elävä kaupunkikeskusta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Jatketaan selvittämisen ja suunnittelutyötä nuorisokahvilan perustamiseksi Orimattilassa monialaisessa yhteistyössä muiden toimialojen ja paikallisten toimijoiden kanssa. Avataan nuorisokahvila syksyllä 2023.	Tavoitetason toteutuminen	Nuorisokahvilan avaaminen syksyllä 2023. Liikkuvan nuorisotilan lanseeraaminen osaksi nuorisopalveluja yhteistyössä kirjasto- ja kulttuuripalveluiden kanssa.

Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
	Selvitetään liikkuvan nuorisotilan mahdollisuutta yhteistyössä kirjasto- ja kulttuuripalvelujen kanssa kirjastoauton yhteyteen nuorisopalvelujen saavutettavuuden lisäämiseksi Orimattilan kyliin keskusta-alueen ulkopuolelle.		
Orimattila on tunnettu, kiinnostava ja työntekijöistään huolehtiva, luotettava kuntatyönantaja	Nuorisopalveluissa vahvistetaan esihenkilötyötä ja tulosalueen laadullista kehittämistä. Luodaan seuraavan toimikauden strategia osallistamalla ja sitouttamalla koko henkilöstö samojen arvojen ja päämäärien ympärille.	Tavoitetason toteutuminen.	Työhyvinvoinnin lisääminen Yhteisiin arvoihin ja toimintaperiaatteisiin sitoutuminen
Orimattilan elävä kaupunkikeskusta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Suunnitellaan ja toteutetaan nuorisopalveluissa yhteistyössä organisaation toimialojen, nuorisovaltuuston sekä paikallisten toimijoiden (yhdistykset) kanssa lapsiperheiden ja nuorten tapahtumapäivä elokuussa. Tapahtumapäivästä tehdään perinne tuleville vuosille.	Tavoitetason toteutuminen	Yhteisöllinen tapahtumapäivä järjestetään Orimattilan keskustassa 5.8. 2023 lapsiperheille ja nuorille. Päivän suunnitteluun ja toteuttamiseen on osallistunut laaja joukko toimijoita kaupungin organisaatiosta ja paikallista toimijoista. Tapahtuman järjestämisessä on vahvasti huomioitu nuorten osallistaminen. Tapahtumapäivästä on tehty perinne, joka huomioidaan tulevan vuoden talousarviossa.

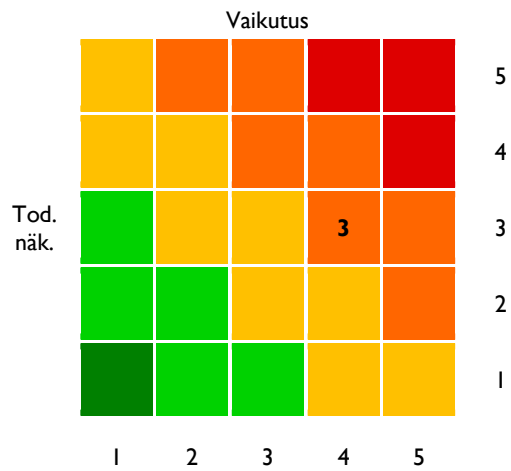
Henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Hallinto	4	6	3,5	4,5	4,5
Opetuspalvelut	231	222	222	220	218
Kulttuuripalvelut	0,2	0,2	0	0,2	0,2
Museopalvelut	1,5	2	2	3	3
Kirjastopalvelut	7,8	7,8	7	8,8	8,8
Nuorisopalvelut	8	4,5	7	7	7
Varhaiskasvatuspalvelut	144	149,3	150	149	148
Toimiala yht.	396,5	391,8	391,5	391,5	389,5

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Lapsia kunnallisten varhaiskasvatuspalvelujen ja esiopetuksen piirissä lkm	608	603	603
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	150	160	160

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Perusopetuksen kustannukset € / oppilas	10 294	10 895	10 996
Perusopetuksen oppilasmäärä	1 798	1 774	1 750
Lukiokoulutuksen kustannukset € / oppilas	10 557	9 375	10 017
Opiskelijamäärän keskiarvo	195	196	200
Opetuskiinteistöt	10	10	10
Pääkirjaston ja kirjastoauton käyntikerrat	54 272	77 000	60 000
Kokonaislainaus	203 527	200 000	200 000
Kävijät nuorisopalvelujen tapahtumissa	5 200	4 000	5 000
Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä	147	120	150
Nuorten työpajan asiakasmäärä	30	-	-
Taidemuseon kävijämäärä	3 134	3 000	3 800
Kulttuuripalveluiden järjestämät tapahtumat (uusi)	135	10	20
Wellamo-opiston orimattilaiset opiskelijat	1 138	1 500	1 300
Avoin päiväkotikiin Kimpan kävijät	3 395	3 000	500

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	Henkilöstön vaihtuvuuden jatkuminen	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Henkilöstön hyvinvointiin panostaminen. Esihenkilötyön tukeminen.		Ei arvioitu ☐
Toiminnallinen riski	Osaavan/kelpoisen henkilöstön rekrytointiongelmat	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Työntajakuvan parantaminen.		Ei arvioitu ☐
Taloudellinen riski	Sisäilma-tms. tilahaasteiden realisoituminen ennakoitua nopeammin/akuutteina väistötila-tms. tarpeina.	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12			Ei arvioitu ☐

Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala

Vastuhenkilöt:

Kaupunkikehitysjohtaja
Toimitilajohtaja
Vesilaitoksen johtaja

Toiminnan kuvaus

Kaupunkikehitys- ja teknisen valiokunnan tehtävät koskevat pitkälti kaupungin fyysisen ympäristön ylläpitoa ja muuttamista sekä kaupungin peruspalveluihin kuuluvien asioiden tuottamisesta (kadut, vesi / viemäri). Kaupunkikehitystä tukevia toimintoja ovat mm. kaavoitus- ja maankäyttö. Lisäksi valiokunnan tehtäviin kuuluvat katujen, puistojen, maankaato- paikkojen ja yleisten alueiden suunnittelu, kunnossapito, ylläpito ja rakennuttaminen, sekä yksityisteiden avustukset. Lisäksi valiokunnan tehtäviin kuuluu vastata kaupungin toimitiloista sekä vesilaitoksen toiminnasta. Vesilaitos vastaa veden ja jäteveden käsittelystä kunnan hyväksymällä toiminta-alueella.

Toiminnan muutokset vuonna 2023 ja perustelut muutoksille

Toimialan keskeisiä tavoitteellisia teemoja ensi vuodelle ovat: Turvaava omaisuuden hallinta ja olemassa olevan korjausvelan hallinta ja vähentäminen, kiinteistöveroselvityksen käynnistäminen, ilmastonmuutoksen torjunta, asukas- ja yritys- viihtyisyys sekä viestintä ja digitaalisuus.

Toimialan hallitsevat omaisuusmassat koostuvat maaomaisuudesta, katu-, puisto-, silta ja muusta yleisten alueiden omaisuudesta sekä toimitilaomaisuudesta. Lisäksi vesilaitos hyödyntää ja on symbioosissa Orimattilan Vesi Oy:n omistamien putkistojen kanssa, jotka näkyvät tästä syystä osaltaan vesilaitoksen toiminnassa ja tavoitteissa. Vesilaitoksen osalta tavoitteena onkin panostaa nykyistä voimakkaammin olemassa olevan verkoston tutkimukseen ja huoltoon. Tavoitteena on saada vuotovesien määrä pieneneään ennakoivan huollon ja oikein kohdistettujen investointien avulla. Vesilaitoksella toteutetaan ensi vuoden aikana myös organisaatioselvitys ja liiketaloudellinen tarkastelu.

Maaomaisuuden hallintaan liittyvä tavoitteellisuus näkyy kaupunkikehitys- ja maankäytön tulosalueella edellisenä vuonna valmistuneen maanhankinnan suunnitelmallisuustavoitteen toteuttamisena sekä toisaalta tonttivarannon monipuolisuudessa ja riittävyudessa. Taajamiin tehdään asemakaavojen ajantasaisuuden arviointi ja tuodaan päätettäväksi mahdolliset muutoskohteet.

Tilapalvelun tavoitteena on toimitilojen hallinnan, kustannustehokkuuden ja suunnitelmallisuuden kehittäminen entistä paremmilla teknisillä apuvälineillä. Kiinteistöstrategiaan liittyvien toimenpiteiden eteenpäinvieminen päätöksentekoon, strategian toteutuminen edellyttää myös rakennuksista luopumista. Käyttäjäorganisaatioiden kanssa tullaan tekemään kestäviä ratkaisuja kiinteistöjen toiminnallisten ominaisuuksien, tilojen käytön tehokkuuden ja kiinteistöjen kokonaistarpeen osalla. Kiinteistöjen korjausvelan vähentämistä jatketaan panostamalla oikea-aikaisiin toimenpiteisiin kiinteistöjen elinkaaren aikana.

Kiinteistöveroselvitys on tarkoitus käynnistää ja tavoitteena on saada kaupungin rakennuskanta ajan tasalle. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että jo olemassa olevien rakennusten tiedot tarkistetaan ja puuttuvien rakennusten lisäämistä rakennuskantaan. Kaavoituksessa tullaan käynnistämään asemakaavojen ajantasaisuuden arviointi.

Toinen selkeä teema tavoitteissa on ilmastonmuutoksen torjunta ja sopeutuminen. Tekninen toimiala pyrkii omilla toimillaan toisaalta sopeutumaan ja toisaalta estämään ilmastonmuutokseen vaikutuksia. Erityisesti yhdyskuntatekniikassa keskitytään metsästrategian toteuttamiseen, jossa huomioidaan julkisten metsien vaikutus ilmastonmuutoksen torjunnassa sekä toisaalta toteutetaan hulevesiohjelmaa. Tilapalvelussa pyritään tekemään energiatehokkaita ratkaisuja niin, että energian kulutusta voidaan laskea 3 %:ia ensi vuodelle ja tukea siten kaupungin ilmastotavoitteita.

Neljäs teema on asukas- ja yritysviihtyisyys, jota tukevat erityisesti keskustan kehittäminen sekä muut kaupungin veto-voimaa lisäävät tavoitteet, mutta myös edellä luetellut olemassa olevan omaisuusmassan korjaukset ja taloudellisesti kestäväällä pohjalla oleva omaisuuden hoito. Tilapalvelussa kiinteistöhuollon kehittämistoimilla parannetaan edelleen toimintavarmuutta toimitilojen ylläpidossa ja niiden käytössä.

Viidentenä teemana on viestintä ja digitaalisuus. Digitaalisuudella tarkoitetaan erityisesti sähköistä asiointia ja sen kehittämistä edelleen. Lisäksi vesilaitos ottaa käyttöön laajasti etäluettavat mittarit ensi vuoden puolella, joka tulee digitaaliseen aikaan siirtymistä. Viestinnän tehostamisella tarkoitetaan sitä, että koko kaupunkiorganisaatiossa viestitään entistä tehokkaammin ja osaavammin huomioiden kaupungin 14.12.2020 hyväksytyyn viestintäohjeeseen periaatteet.

Suunnitteluvuodet 2024–2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämissuunnitelman mukaisesti

Toimialan keskeisinä toiminnan linjauksina ovat edelleen suunnitelmallisuuden lisääminen, asiakaslähtöisyyden ja henkilöstötyytyväisyyden parantaminen sekä taloudellisesti pitkäkestoisten ratkaisujen tekeminen. Näiden lisäksi huomioidaan entistä vahvemmin ilmastonmuutoksen torjuntatavoitteet sekä näihin sopeutuminen toimialan työssä. Myös digitaalisuus, viestintä ja yritysystävällisyys tulevat näkyväksi tulevassa toiminnassa. Keskeisinä tavoitteina tulee olemaan myös rakennusten salkutuksen päivitystyö sekä myyntiohjelman toteuttaminen sekä kiinteistöveroselvityksen tehokas ja suunnitelmallinen edistäminen.

Uusi kaupunkistrategia on valmistunut kesällä 2022, jonka perusteella on laadittu toimialan kehityssuunnat ja toiminnalliset tavoitteet tulevaisuudelle.

Tuloarviot ja määrärahat

KAUPKEHITYS- JA TEKNINEN TOIMIALA	TP 2021	MUUTETTU TA2022	TA 2023	Muutos-%
TOIMINTATUOTOT				
MYYNTITUOTOT	3 066 680	3 125 190	3 077 340	-1,5
MAKSUTUOTOT	21 270	16 000	16 000	0,0
TUET JA AVUSTUKSET	59 242	14 000	14 000	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	7 826 626	8 115 015	9 781 292	20,5
TOIMINTATUOTOT	10 973 818	11 270 205	12 888 632	14,4
TOIMINTAKULUT				
HENKILÖSTÖKULUT	-1 917 755	-2 019 280	-1 749 860	-13,3
PALKAT JA PALKKIOT	-1 502 071	-1 578 200	-1 438 860	-8,8
HENKILÖSMUKULUT	-415 684	-441 080	-311 000	-29,5
ELÄKEKULUT	-361 982	-382 680	-255 680	-33,2
MUUT HENKILÖSMUKULUT	-53 702	-58 400	-55 320	-5,3
PALVELUJEN OSTOT	-3 328 035	-4 419 200	-4 231 350	-4,3
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 320 718	-2 901 800	-2 837 000	-2,2
AVUSTUKSET	-198 701	-154 720	-154 720	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 632 478	-1 603 980	-1 510 400	-5,8
TOIMINTAKULUT	-9 397 687	-11 098 980	-10 483 330	-5,5
TOIMINTAKATE	1 576 130	171 225	2 405 302	1 304,8

51 KAUPKEHIT- JA TEKN VALIOKUNTA 500 VESILAITOS	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
--	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	2 746	2 773	2 785	0,4 %
Toimintamenot	-2 539	-3 149	-2 798	-11,1 %
Toimintakate (Netto)	207	-376	-14	-96,3 %

51 KAUPKEHIT- JA TEKN VALIOKUNTA 510 ELINVOIMA- JA MAANKÄYTTÖPALVEL	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
--	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	40	37	37	0,0 %
Toimintamenot	-868	-914	-950	3,9 %
Toimintakate (Netto)	-828	-877	-913	4,1 %

51 KAUPKEHIT- JA TEKN VALIOKUNTA 530 YHDYSKUNTA TEKNIikka	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
--	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	274	358	257	-28,3 %
Toimintamenot	-1 784	-1 669	-1 740	4,2 %
Toimintakate (Netto)	-1 511	-1 312	-1 483	13,1 %

51 KAUPKEHIT- JA TEKN VALIOKUNTA 540 TILAPALVELU	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
---	---------	---------------------	---------	----------

Tuloarviot ja määrärahat (1000 euroa)

Toimintatulot	7 915	8 103	9 811	21,1 %
Toimintamenot	-4 185	-5 367	-4 995	-6,9 %
Toimintakate (Netto)	3 730	2 736	4 815	76,0 %

Toiminnalliset tavoitteet

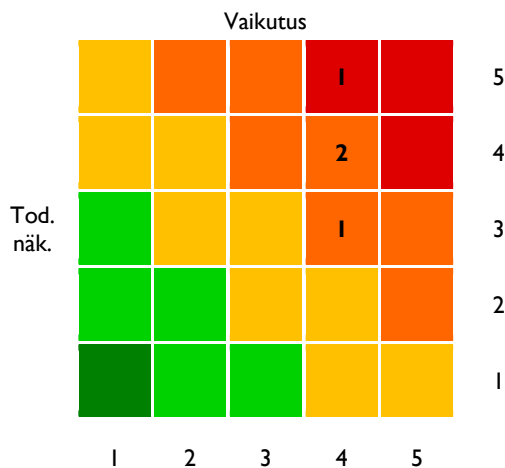
Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Laaditaan kiinteistöveroselvitys	Asemakaavoitettujen kerrostaloalueiden selvitys valmis 2023.	Vuonna 2023 tavoitteena on käydä läpi ja päivittää kaupungin asemakaavoitetun alueen kerrostalorakennusten tiedot. Seuraavina vuosina tarkoitusta on siirtää teollisuusrakennuksiin, ja sen jälkeen asemakaavoitettujen alueiden pientaloalueisiin. Viimeisessä vaiheessa selvitetään haja-asutusalueen rakennuskantaa. Selvityksen aikataulu riippuu käytettävissä olevista henkilöstöresursseista. Nykyisellä henkilöstöllä selvityksen valmistuminen kestää useita vuosia.
Orimattilan elävä kaupunkikeskusta sekä viihtyisät kylät houkuttelevat asukkaita, palveluita ja tapahtumia	Arvioidaan asemakaavojen ajantasaisuus. <ul style="list-style-type: none"> Orimattilassa on yli 160 asemakaavaa. Osa asemakaavoista on toteutunut vain osittain tai ei ollenkaan. MRL 60 § mukaan kunnan tulee seurata asemakaavojen ajantasaista ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi. Analyysin kautta löydetään kohteet, joissa asemakaava on vanhentunut. Työ tehdään omana asiantuntijatyönä vuoden 2023 kuluessa. Vanhentuneiden kohteiden osalta tehdään esitys vaihtoehtoisista etenemistavoista ja tuodaan tarvittavin osin valiokunnan, hallituksen tai valtuuston päätettäväksi 2023–2024: kaavan kumoaminen, kaavan muuttaminen tai kaavan toteuttaminen sellaisenaan. 	Analyysi asemakaavojen ajantasaisuudesta tehty 2023.	Analyyysi tehty 2023. Vanhentuneiden kohteiden osalta tehdään esitys vaihtoehtoisista etenemistavoista ja tuodaan tarvittavin osin valiokunnan, hallituksen tai valtuuston päätettäväksi 2023–2024: Kaavan kumoaminen, kaavan muuttaminen tai kaavan toteuttaminen sellaisenaan.

Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Laaditaan Orimattilan kaupungin vesihuollon organisaatioselvitys ja tehdään myös liiketaloudellinen tarkastelu.	Organisaatioselvitys ja liiketaloudellinen tarkastelu valmis.	Organisaatioselvitys ja liiketaloudellinen tarkastelu valmis. Päätös organisaatiokenteesta tehty ja se huomioidaan vuoden 2024 talousarvion valmistelussa.

Henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Kaupunkikehitys- ja maankäyttö	8,50	9,6	8,6	9,6	9,6
Yhdyskuntatekniikan palvelut	3,6	3,1	3	4	4
Tilapalvelu	13,8	13,9	9,9	9,9	8,9
Vesilaitos	10	10	10	10	10
Toimiala yht.	36,85	36,5	31,5	33,5	32,5

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	Henkilöstön pysyvyys ja työhyvinvointi	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Onnistuneet rekrytoinnit, positiivinen toimintaympäristö, huumori, työhyvinvointikyselyn toimenpiteiden toteuttaminen. Henkilöstön jaksamisesta huolehtiminen/työmäärän arviointi. Kehityskeskustelut.		Ei arvioitu ☐
Taloudellinen riski	Energiakustannusten rajunousu	Tod. näk.: 5 Vaikutus: 4 20	Energiakulutuksen ja hintojen tarkka seuranta ja poikkeamiin reagointi.		Ei arvioitu ☐

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
			<p>Tavoitteena energiankulutuksen vähentäminen.</p> <p>Talouden sopeuttaminen mahdollisuuksien mukaan.</p>		
Taloudellinen riski	Investointihankkeiden kustannusten raju nousu	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	<p>Rakennuskustannusindeksin tarkka seuranta, hankkeiden laajuuden mahdollinen uudelleen arviointi tai hankkeen toteutusajankohdan siirto.</p> <p>Pyritään varmistumaan siitä, että investointihankkeisiin saadaan riittävä määrä tarjouksia.</p> <p>Tapauskohtaisesti on arvioitava indeksin käyttöä investointihankkeissa.</p> <p>Laadukkaalla suunnittelun ohjauksella ja suunnittelulla pyrittävä minimoimaan muutos- ja lisätyöt.</p>		Ei arvioitu ☐
Toiminnallinen riski	Tietoteknisten laitteiden, järjestelmien, ohjelmien sekä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuus.	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	<p>Koko kaupungin sähköinen järjestelmä saatava toimintavarmemmaksi. Tieran palvelut saatava toimivimmiksi ja sille tasolle kuin ne kuuluvatkin olla ja myös sopimuksen sisältö on tarkistettava vastaamaan todellista tarvetta.</p> <p>Käyttökoulutukseen on myös panostettava ja siihen on varattava riittävät resurssit.</p>		Ei arvioitu ☐

Vesilaitos

Vastuuhenkilöt:

Vesilaitoksen johtaja Petteri Kotonen

Toiminnan kuvaus

Vesilaitos vastaa vesihuollon järjestämisestä kunnan hyväksymällä toiminta-alueella.

Vesilaitos huolehtii verkostojen ja laitosten käytöstä, huollosta ja kunnossapidosta ja vastaa asiakasrajapinnasta

Toiminnan muutokset vuonna 2023 ja perustelut muutoksille

OmaisuuDENhallintaa tullaan tehostamaan.

OmaisuuDENhallinnan tehostaminen toteutetaan etäluettavien mittareiden käyttöönoton, vuotovesitutkimusten ja verkotietojärjestelmän käytön tehostamisen avulla. Tehostamistoimenpiteillä pyritään vähentämään vuotovesimäärää ja hankkimaan tietoa kunnossapidon ja saneerausten priorisoinnin avuksi.

Suunnitteluvuodet 2024–2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämisohjelman mukaisesti

Keskeisinä toiminnan linjauksina ovat suunnitelmallisuuden lisääminen ja digitaalisuuden tehokkaampi hyödyntäminen.

Tuloarviot ja määrärahat

VESILAITOS	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TOT 12/2022	TA 2023	Muutos-%
TOIMINTATUOTOT					
MYYNITUOTOT	2 744 510	2 772 550	2 140 759	2 784 500	0,4
TUET JA AVUSTUKSET	1 268	0	2 475	0	
TOIMINTATUOTOT	2 745 778	2 772 550	2 143 235	2 784 500	0,4
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-505 027	-519 870	-422 093	-529 680	1,9
PALKAT JA PALKKIOT	-407 026	-416 270	-340 619	-435 320	4,6
HENKILÖSIVUKULUT	-98 001	-103 600	-81 474	-94 360	-8,9
ELÄKEKULUT	-83 244	-88 110	-69 102	-77 540	-12,0
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-14 757	-15 490	-12 372	-16 820	8,6
PALVELUJEN OSTOT	-466 113	-930 700	-591 139	-580 600	-37,6
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-375 400	-516 550	-416 786	-526 600	1,9
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 192 659	-1 181 400	-1 076 426	-1 161 600	-1,7
TOIMINTAKULUT	-2 539 199	-3 148 520	-2 506 444	-2 798 480	-11,1
TOIMINTAKATE	206 579	-375 970	-363 210	-13 980	-96,3

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Veden tuotanto: Pumpattu vesi m ³	796 292		informatiivinen tieto
Laskutettu vesi m ³	585 751		informatiivinen tieto
Vuotovesiprosentti	25,3		21
Käytetty energia kWh/m ³	0,73		0,7
Vesijohtoverkosto: Liittyjien määrä kpl	3617		informatiivinen tieto
Uudet liittyjät kpl	25		informatiivinen tieto
Liittymisprosentti	73,7		informatiivinen tieto
Vesijohtoverkoston pituus m	242 703		informatiivinen tieto
Jäteveden puhdistus: Käsitelty jätevesi m ³	941 745		informatiivinen tieto
Laskutettu jätevesi m ³	564 428		informatiivinen tieto
Vuotovesiprosentti	40,1		informatiivinen tieto
Käytetty energia kWh/m ³	2,24		2,1
Viemäriverkosto: Liittyjien määrä kpl	3432		informatiivinen tieto
Uudet liittyjät kpl	25		informatiivinen tieto
Liittymisprosentti	72,3		informatiivinen tieto
Jätevesiverkoston pituus m	229 344		informatiivinen tieto
Jätevesipumppaamot kpl	67		informatiivinen tieto

Ympäristövaliokunta

Vastuhenkilöt:

Johtava rakennustarkastaja

Toiminnan kuvaus

Ympäristövaliokunnan tehtävänä on tuottaa lakisääteisiä viranomaispalveluita, jotka tuotetaan omalla organisaatiolla. Viranomaispalveluita ovat mm. maa-aineslupaviranomaisen, leirintäalueviranomaisen, ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaistehtävät.

Toiminnan muutokset vuonna 2023 ja perustelut muutoksille

Koko toimialalla tavoitteissa toistuvat tietyt teemat. Näitä ovat ympäristövaliokunnassa ilmastomuutoksen torjunta, asukasviihtyisyys ja yritysstävällisyys sekä viestintä ja digitaalisuus.

Viestintään ja digitalisaation liittyy oleellisesti rakennusvalvonnan uusien lupien saaminen sähköiseen muotoon. Kuten myös ympäristönsuojelun tavoite siirtyä sähköiseen asiointiin. Sähköisen arkistoinnin puuttuminen ja riittämättömät henkilöstöresurssit eivät ole mahdollistaneet erityisesti ympäristönsuojelun täysimääräistä siirtymistä sähköiseen asiointiin aikaisemmin.

Yritysstävällisyyttä tukevia tavoitteita ovat valvonnan sujuvoittaminen ja ympäristövelvoitteiden tiedostaminen yrityksissä. Tämä tavoite nivoutuu lisähenkilöstön saamiseen.

Ympäristönsuojeluun esitetään henkilöstöresurssien nostamista lakisääteiselle tasolle eli kolmeen henkilöön. Viimeksi tarkastuslautakunta on puuttunut tähän epäkohtaan omassa tarkastuskertomuksessaan.

Orimattilan kaupungin nykyisin omistaman Virenojan kiinteistön PIMA-kohteen mahdolliset uudet selvittämis- ja kunnostamisvelvollisuudet tulevana vuosina selviävät kiireellisyysaikatauluineen Hämeen ELY-keskuksen (valvontaviranomainen) kirjallisen veloitteen myötä. Ensin saadaan valvontaviranomaisen päätös selvittämisasiasta. Selvittämiseen voidaan hakea Pirkanmaan ELY-keskukselta avustusta. Selvityksen perusteella valvontaviranomainen tekee päätöksen kunnostamistarpeesta. Tähänkin voidaan erikseen hakea avustusta. Selvittämis- ja kunnostamiskustannusten realistinen arviointi ei ole vielä tässä vaiheessa mahdollista.

Suunnitteluvuodet 2024–2026; keskeiset toiminnan linjaukset ja muutokset kehittämisohjelman mukaisesti

Ympäristövaliokunnan tulosalueella keskeisinä painopisteinä ovat riittävät henkilöstöresurssit lakisääteisten tehtävien hoitoon ja digitaalisuuden hyödyntäminen (sähköinen asiointi) heti kun se on taloudellisesti ja toiminnallisesti mahdollista.

Tuloarviot ja määrärahat

YMPÄRISTÖVALIOKUNTA	TP 2021	MUUTETTU TA2022	TA 2023	Muutos-%
TOIMINTATUOTOT				
MYYNTITUOTOT	1 355	2 500	2 500	0,0
MAKSUTUOTOT	205 998	200 500	200 500	0,0
TUET JA AVUSTUKSET	336	0	0	
TOIMINTATUOTOT	207 690	203 000	203 000	0,0
TOIMINTAKULUT				
HENKILÖSTÖKULUT	-272 581	-259 130	-370 030	42,8
PALKAT JA PALKKIOT	-216 767	-206 110	-304 270	47,6
HENKILÖSMUKULUT	-55 814	-53 020	-65 760	24,0
ELÄKEKULUT	-48 280	-45 350	-54 030	19,1
MUUT HENKILÖSMUKULUT	-7 534	-7 670	-11 730	52,9
PALVELUJEN OSTOT	-133 966	-119 900	-75 200	-37,3
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 484	-3 800	-3 900	2,6
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 446	-4 600	-4 100	-10,9
TOIMINTAKULUT	-410 476	-387 430	-453 230	17,0
TOIMINTAKATE	-202 786	-184 430	-250 230	35,7

Toiminnalliset tavoitteet

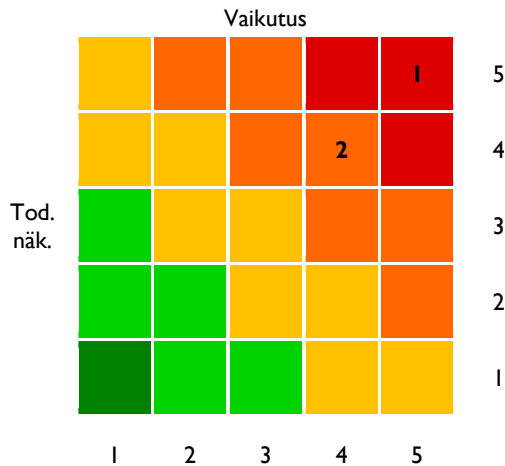
Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
Orimattila on houkutteleva paikka yrittää	Ympäristönsuojelun uuden tiedon arkistointi ja sähköinen asiointi käyttöön asiahallintajärjestelmän kautta vuosina 2023–2024.	Käyttönottoaste prosentteina.	Vuoden 2024 loppuun mennessä 100 %.

Henkilöstömäärät

Henkilöstömäärä	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Rakennustarkastus	2,5	2,5	2,75	2,75	2,75
Ympäristönsuojelu	2	2	3,25	3,25	3,25

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Rakennusluvut	223	250	250
Uudet asunnot luvilla	53	40	40
Kerrosala	11 200	20 000	20000
Ympäristölupapäätökset ja yhdistelmäluvut	11	5	6
Maa-ainesluvut	0	3	3
Ilmoitukset	40	50	30
Rekisteröidyt	5	2	2
Maksulliset valvontakäynnit	15	40	30
Maksuttomat valvontakäynnit	46	100	30

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	Oikea henkilöstömitoitus, henkilöstön pysyvyys ja työhyvinvointi	Tod. näk.: 5 Vaikutus: 5 25	Henkilöstön jaksamisesta huolehtiminen ja työmäärän arviointi sekä henkilöstön oikea mitoitus tämän perusteella. Kehityskeskustelut. Onnistuneet rekrytoinnit, positiivinen toimintaympäristö, huumori, työhyvinvointikyselyn toteuttaminen.		Ei arvioitu ☐
Taloudellinen riski	Ympäristövahinko, ympäristörikos	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	Ympäristönsuojelun tekemän säännöllisen valvonnan, tiedottamisen, neuvonnan ja ohjauksen lisäämisellä sekä sujuvoittamalla viranomaisyötä eri viranomaisten kesken. Ilman ympäristönsuojelun henkilöstömäärän lisäystä tämä ei onnistu.		Ei arvioitu ☐
Toiminnallinen riski	Tietoteknisten laitteiden, järjestelmien, ohjelmien sekä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuus.	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	Koko kaupungin sähköinen järjestelmä saatava toimintavarmemmaksi. Trimblen ja Dynastyn yhteensovittaminen sähköisen arkistoinnin osalta.		Ei arvioitu ☐

Tuloslaskelma

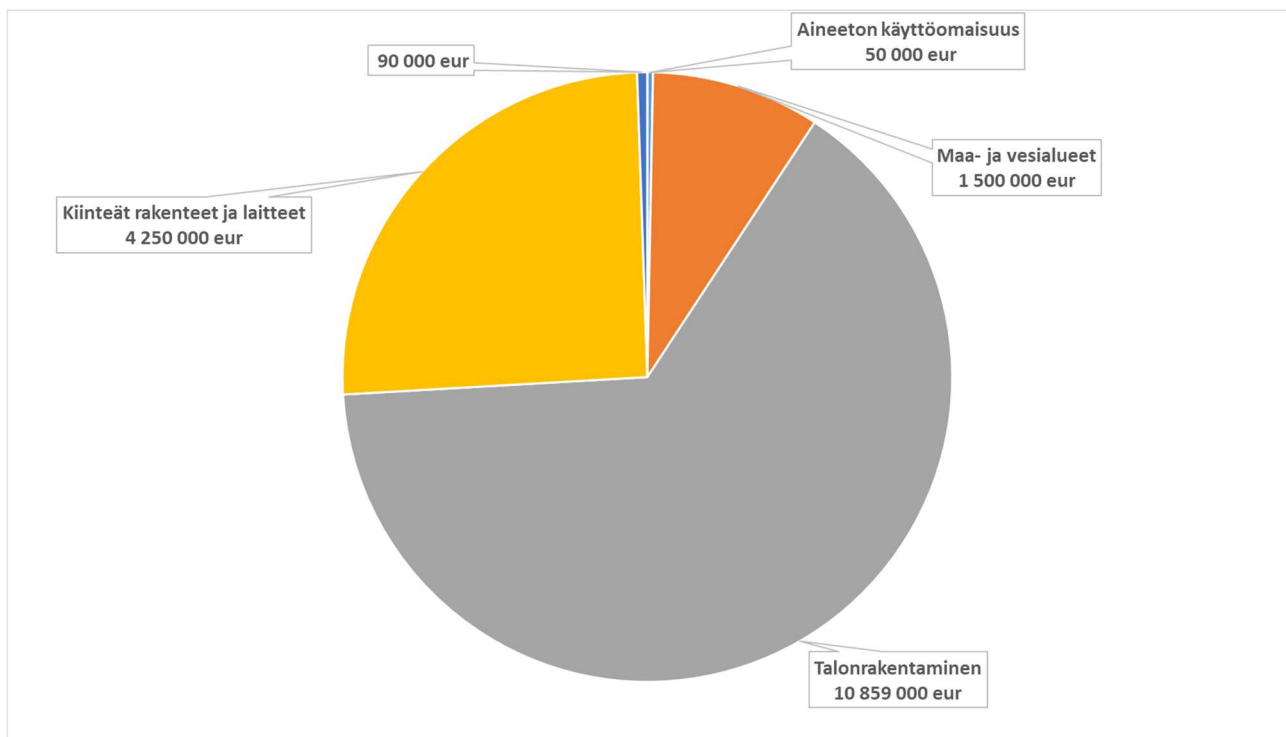
	TP 2021	MUUTETTU TA 2022	TA 2023	Muutos-%
TOIMINTA TUOTOT				
MYYNIT TUOTOT	5 494 573	4 652 210	4 588 922	-1,4
MAKSUTUOTOT	901 613	1 004 980	1 090 500	8,5
TUET JA AVUSTUKSET	1 567 059	1 423 370	1 682 500	18,2
MUUT TOIMINTA TUOTOT	2 906 033	2 429 565	1 890 200	-22,2
TOIMINTA TUOTOT	10 869 278	9 510 125	9 252 122	-2,7
TOIMINTAKULUT				
HENKILÖSTÖKULUT	-26 010 950	-27 079 363	-27 336 484	0,8
PALKAT JA PALKKIOT	-20 324 746	-21 107 283	-21 833 740	3,3
HENKILÖSIVUKULUT	-5 686 204	-5 972 080	-5 502 744	-7,9
ELÄKEKULUT	-4 955 398	-5 187 700	-4 670 394	-10,0
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-730 806	-784 380	-832 350	5,9
PALVELUJEN OSTOT	-65 842 594	-71 116 550	-12 795 370	-82,0
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 215 897	-4 562 060	-4 561 220	-0,0
AVUSTUKSET	-2 654 247	-2 356 400	-2 481 856	5,3
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 019 915	-2 975 895	-3 193 305	7,3
TOIMINTAKULUT	-101 743 603	-108 090 268	-50 368 235	-53,4
TOIMINTAKATE	-90 874 326	-98 580 143	-41 116 113	-58,3
VEROTULOT	61 852 349	64 790 000	33 627 000	-48,1
VALTIONOSUUEDET	36 317 000	38 967 720	13 978 555	-64,1
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
KORKOTUOTOT	119 314	100 000	150 000	50,0
MUUT RAHOITUSTUOTOT	1 954 972	1 056 000	800 000	-24,2
KORKOKULUT	-308 500	-350 000	-700 000	100,0
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 555	-2 500	-2 500	0,0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 764 232	803 500	247 500	-69,2
VUOSIKATE	9 059 255	5 981 077	6 736 942	13,2
POISTOT JA ARVONALENTUMISET				
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-5 425 208	-6 063 550	-6 260 000	3,2
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5 425 208	-6 063 550	-6 260 000	3,2
TILIKAUDEN TULOS	3 634 047	-82 473	476 942	
POISTOERON MUUTOS	23 089	100 000	150 000	50,0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	3 657 136	17 527	626 942	

Investoinnit

Investoinnit vuonna 2023–2025

Valiokuntien investointiesitysten jälkeen vuoden 2023 investointiosan nettosumma osoitti 19,3 miljoonan euroa. Tämän jälkeen maanoston määrärahaa nostettiin 1,5 miljoonaan euroon ja vastaavasti muita investointiryhmiä karsittiin 3,9 miljoonaa euroa. Yhteiskoulun rakentamiseen varattua määrärahaa siirrettiin 0,5 milj. euroa vuodelta 2024 vuodelle 2022, koska rakentamaan päästiin jo vuoden 2022 aikana. Investointiosan menot ovat siten 16,7 miljoonaa euroa ja tulot 0,2 miljoonaa euroa, nettosumma 16,5 miljoonaa euroa. Investointitaso määritetään vuosittain sellaiseksi, että vuosikate riittää kattamaan poistot. Taloussuunnitelmavuosien aikana vuosikate notkahtaa maakuntauudistuksesta johtuvien valtionosuuksien leikkauksien takia.

Taloussuunnitelmavuosien 2024 ja 2025 investointitasot ovat suuntaa antavia. Niiden investointihankkeet arvioidaan ja priorisoidaan tarkemmin ennen niistä tehtäviä päätöksiä.

Maa- ja vesialueiden hankinnat, teknistä tasoa ylläpitävä talonrakentaminen, kaupunki-infran rakentaminen ja irtaimen omaisuuden investoinnit rahoitetaan tulorahoituksella (vuosikate). Aineeton käyttöomaisuus ja uudisrakennukset sekä suuret perusrannusinvestoinnit rahoitetaan lainarahalla.

Investoinnit 2023 - 205				
	TA 2022	TA 2023	TA 2024	TA 2025
Aineeton käyttöomaisuus	0	50 000	0	0
Muut pitkävaikuttiset menot	0	50 000	0	0
Arvopaperit	0	0	0	0
Aineellinen käyttöomaisuus	15 651 000	16 699 000	20 040 000	11 889 000
Maa- ja vesialueet	500 000	1 500 000	500 000	500 000
Talonrakentaminen	10 512 000	10 859 000	14 555 000	7 944 000
Uudisrakennukset ja suuret peruseräparannukset	5 520 000	9 770 000	10 152 000	6 505 000
Teknistä tasoa ylläpitävä rakentaminen	4 992 000	1 089 000	4 403 000	1 439 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 269 000	4 250 000	4 985 000	3 445 000
Maa- ja vesirakenteet ja laitteet	3 674 000	3 950 000	4 865 000	3 375 000
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	595 000	300 000	120 000	70 000
Vesi- ja viemäriverkosto (yhtiö)				
Irtain omaisuus				
Koneet ja kalusto	370 000	90 000	0	0
Investointimenot yhteensä	15 651 000	16 749 000	20 040 000	11 889 000
Käyttöomaisuuden myynti	110 000	110 000	110 000	110 000
Arvopaperit				
Rahoitusosuudet investointeihin	390 000	112 000	0	0
Investointitulot yhteensä	500 000	222 000	110 000	110 000
Investointimenot, netto	-15 151 000	-16 527 000	-19 930 000	-11 779 000
Tulorahoitus		6 707 000	9 778 000	5 274 000
Lainarahoitus		9 820 000	10 152 000	6 505 000

Rahoituslaskelma

	2021 TP	2022 TPE	2023 TAE	2024 TS	2025 TS
Tulorahoitus	8 078	5 994	6 737	5 254	6 191
Vuosikate	9 059	5 994	6 737	5 254	6 191
Satunnaiset erät		0	0	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-981		0	0	0
Investoinnit	-18 601	-13 899	-16 527	-19 930	-11 779
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-20 781	-14 399	-16 749	-20 040	-11 889
Rahoitusosuudet investointimenoihin	601	390	112	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 579	110	110	110	110
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta	-10 523	-7 905	-9 790	-14 676	-5 588
Antolainauksen muutokset	1 598	-2 067	-1 450	149	-82
Lainakannan muutokset	6 086	7 018	4 405	14 321	4 121
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000	20 000	15 000	25 000	15 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 914	-8 982	-10 595	-10 679	-10 879
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 000	-4 000	0	0	0
Oman pääoman muutokset	98	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 939		8 100		
Rahoituksen rahavirta	4 843,0	4 951	11 055	470,0	4 039,0
				14	
YHTEENSÄ	-5 680	-2 954	1 265	-206	-1 549
Kassavarojen muutos	-5 680	-2 954	1 265	-206	-1 549
Kassavarat 31.12.	5 363	2 409	3 674	3 468	1 919
Kassavarat 1.1.	11 043	5 363	2 409	3 674	3 468
Talousarviolainakanta	64 998	72 016	76 421	90 742	94 863
Lainat euroa asukasta kohti	4 110	4 573	4 875	5 815	6 108
Asukasluku 31.12.	15 814	15 747	15 676	15 605	15 532
Lainat € / as. ilman tytäryhtiölainoja		55 296	58 251	72 721	76 760
<i>Tunnuslukuja:</i>					
a) Investointien tulorahoitus %	44,9	42,8	40,5	26,2	52,1
b) Pääomamenojen tulorahoitus %	32,3	31,0	28,1	18,4	29,7
c) Lainat euroa/asukas	4 110	4573	4875	5815	6108
d) Lainanhoitokate	1,1	0,7	0,6	0,5	0,6

- a) Kertoo, kuinka paljon nettoinvestoinneista on rahoitettu tulorahoituksella.
- b) Osoittaa vuosikatteen prosenttiosuuden nettoinvestointien, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä.
- d) Kertoo kaupungin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos tunnusluvun arvo jää alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

Henkilöstö

Kaupungin henkilöstö vuosina 2019–2023 (henkilötyövuosina)

Konsernitoimiala	TA2023	TA2022	TP 2021	TP 2020	TP 2019
Päätöksenteko ja yhteistoiminta	1	1	1	1	1
Elinkeinotoimi ja projektit	-	-	1,25	1	1,5
Hallinto- ja tukipalvelut	8	5,6	7,6	8	10,6
Työllisyys- ja elinvoimapalvelut	12	11	3,66	3,92	4
Maaseututoimi	3	3	2,6	2,6	2,6
Ruoka- ja siivouspalvelut	51	50	58	56,1	62,18
Yhteensä	75	70,6	74,11	72,62	81,88
Hyvinvointitoimiala	TA2023	TA2022	TP 2021	TP 2020	TP 2019
Hallinto ja osallisuus	3	1	1	-	-
Liikuntapalvelut	10	9	5,5	-	-
Yhteensä	13	10	6,5	-	-
Sivistystoimiala	TA2023	TA2022	TP 2021	TP 2020	TP 2019
Hallinto	3,5	6	4	6	6
Opetuspalvelut	222	222	231	230,3	222
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	9	10	9,5	9,5	9,5
Liikuntapalvelut	-	-	-	3	6,5
Nuorisopalvelut	7	4,5	8	6	12,5
Varhaiskasvatuspalvelut	150	149,3	144	150,24	160,5
Yhteensä	391,5	391,8	396,5	405,04	417
Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala	TA2023	TA2022	TP 2021	TP 2020	TP 2019
Kaupunkikehitys- ja maankäyttö	8,6	9,6	8,85	8,9	10,2
Tilapalvelu	9,9	13,8	13,4	13,5	12,95
Yhdyskuntatekniikan palvelut	3	3,1	4,6	3,5	3,1
Vesilaitos	10	10	10	10	10,2
Rakennustark. ja ymp. suojelu	6	4,5	4,5	4,75	3,65
Yhteensä	37,5	41,0	41,35	40,65	40,1
Kaupunki yhteensä	517	513,4	518,46	518,32	538,98

Orimattilan Asunnot Oy

Toimiala

Orimattilan Asunnot Oy on kaupungin 100 % omistama tytäryhtiö. Yhtiö tarjoaa kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, pääosin kaupungin keskustan välittömässä läheisyydessä. Yhtiön noin 800 huoneistoa jakautuvat kerros-, rivi- ja pientalo-kohteisiin. Yhtiöllä on lisäksi kolme tehostetun palveluasumisen yksikköä Orimattilassa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Toiminnan pääpainopisteenä on asuntokannan kehittäminen kysyntää vastaavaksi. Väestön ikääntyessä tulee yhtiön asuntokantaan lisätä ikääntyvien tarpeita palvelevia esteettömiä asuntoja, joihin palveluita voidaan tuottaa keskitetysti. Perheille soveltuvaa rivitalorakentamista tulisi lisätä, koska rivitalokohteiden kysyntä ja käyttöaste ovat korkeat. Heikkokuntoisia kohteita tulee myydä tai purkaa. Purettavien kohteiden tilalle tulisi rakentaa nykymarkkinan kysyntää vastaavia kohteita.

Yhtiön talous

Yhtiö laatii talouden tervehdyttämishojelman ohjelman yhdessä omistajan kanssa. Suunnitelmallinen ja pitkäjänteiden toiminta mahdollistaa investointeja kiinteistökannan kehittämisessä kysyntää vastaavaksi. Yhtiön omistamien kiinteistöjen korjaukset vaativat välittömiä korjaustoimia, jotta korjausvelan kehittyminen saadaan taitettua ja kiinteistökannan käyttöastetta nostettua.

ORIMATTILAN ASUNNOT OY

TALOUSARVIO 2023

KIINTEISTÖJEN TUOTOT	5 012 500
HENKILÖSTÖKULUT	-725 000
HOITOKULUT	-3 032 000
HOITOKATE	1 255 500
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-156 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-926 000
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA	174 000

Hallitus

Heli Heikkilä, puheenjohtaja

Anssi Huhtala, varapuheenjohtaja

Jorma Niklander, jäsen

Laura Salo, asukasedustaja

Henkilöstö

Minna Mäkelä, vuokraus-, ja asumisneuvonta

Tiina Tillqvist, vastaava isännöitsijä

Ingrid Helen, talousassistentti

Pia Lampinen, talouspäällikkö

Tiina Mattila, toimitusjohtaja

Yhtiön strategiset tavoitteet

Yhtiö tiivistää asuntokantaansa keskittämällä kohteitaan kaupungin palveluverkon välittömään läheisyyteen. Yhtiö pyrkii toimimaan vastuullisesti ja ottamaan huomioon kaikessa toiminnassaan kestävä kehityksen. Yhtiö toimii kaupungin elinvoiman edistäjänä tarjoamalla hyvätasoisia ja kohtuuhintaisia asuntoja elämän eri tarpeisiin.

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
Orimattilassa on asioihin vaikuttavat, hyvinvoivat asukkaat ja yhteisöt	Orimattilan Asunnot Oy sitoutuu kehittämään aktiivista asukasdemokratiaa edistävää toimintaa asukastoimikuntien kanssa yhteistyössä.	Asukastoimikunnat järjestävät vuosittain yhden asukaskokouksen, johon yhtiön henkilöstöä osallistuu. Kokouksessa kuullaan talotoimikunnan kehitystoiveita sekä käydään yhteisesti läpi toimikunnan vastuukiihteistöjen seuraavan tilikauden talousarvio. Orimattilan Asunnot järjestävät vuosittain yhteisöllisyyttä lisäävään asukastapahtuman asukkaille.	Yhtiön edustaja osallistuu kaikkien asukastoimikuntien asukaskokouksiin. Asumisneuvojan yhteydenpito asukastoimikuntien puheenjohtajiin toimikauden aikana. Yhteisöllisyyttä lisäävä asukastapahtuma.
Orimattila on hyvin verkostoitunut ja haluttu kumppani	Yhtiö kehittää sujuvaa ja avointa yhteistyötä kaupungin organisaation kanssa	Säännölliset yhteistyöpalaverit kaupungin johdon ja viranhaltijoiden kanssa.	Säännölliset yhteistyöpalaverit käytössä. Hyväksytyt asunto-ohjelma.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	SOTE- kiinteistöjen tulevaisuus	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 4 8	Selvitys mahdollisuudesta tehdä käyttötarkoituksen muutos erityisryhmille osoitettuihin kiinteistöihin.		Ei arvioitu ☐
Taloudellinen riski	Yhtiön korjausvelka	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	Yhtiö laatii talouden tervehdyttämissuunnitelman yhdessä omistajan kanssa.		Ei arvioitu ☐
Strateginen riski	Kiinteistöjen purku tai realisointi	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	Yhtiö laatii suunnitelmallisen toimintamallin kiinteistökantansa kehittämiseen, soputtamiseen ja realisointitoimiin.		Ei arvioitu ☐

Orimattilan Lämpö Oy

Toimiala

Kaukolämmön tuotanto

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Lämmöntuotannon tehostaminen ja uusasiakashankinta

Yhtiön talous

LIIKEVAIHTO	3 298 000
Liiketoiminnan muut tuotot	500
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 896 000
Ulkopuoliset palvelut	-300 000
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-2 196 000
BRUTTOTULOS YHTEENSÄ	1 102 500
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-82 500
Henkilösivukulut	-16 200
Henkilöstökulut yhteensä	-98 700
Poistot ja arvonalentumiset	-546 000
Liiketoiminnan muut kulut	-250 000
LIIKEVOITTO (-TAPPIO) YHTEENSÄ	207 800
Rahoitustuotot ja -kulut	-16 000
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VERO yhteensä	191 800
Tuloverot	-38 360
Vähennettävä tappio edelliseltä tilikaudelta	38 360
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO) YHTEENSÄ	191 800

Hallitus

Heikki Rautala (pj)

Aku Pyymäki (vpj)

Johanna Kyrö

Olli Laitinen

Joel Mäkelä

Henkilöstö

2 kpl

Yhtiön strategiset tavoitteet

Hallittu kasvu ja markkina-aseman vahvistaminen

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Yrityksen talouden tasapainottaminen	Tilikauden tulos	200 000 € ylijäämäinen tulos
	Uusiasiakashankinnan tehostaminen	Uusien asiakkaiden määrä	5 uutta yritys- tai asunto-osakeyhtiöasiakasta

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	Polttoaineiden saatavuuden heikentyminen	Tod. näk.: 5 Vaikutus: 4 20	Uusien lämmöntuotantomenetelmien käyttöönotto ja pitkäaikaiset hankintasopimukset		Ei arvioitu ☐
Taloudellinen riski	Tuotantokustannusten nousu	Tod. näk.: 5 Vaikutus: 4 20	Hintojen korotus		Ei arvioitu ☐

Orimattilan Vesi Oy

Toimiala

Omistaa Orimattilan vesihuoltotoiminnan tuotantolaitokset, verkostot ja järjestelmät.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Yhtiön tehtävät on määritelty Orimattilan kaupungin kanssa tehdyssä käyttöoikeussopimuksessa. Sopimuksen mukaan yhtiö mm:

- päättää uudisrakentamisinvestoinneista
- toteuttaa uudisrakentamisen ja saneeraukset kustannuksellaan
- tekee toiminta-alue esityksen

Yhtiö on käyttöoikeussopimuksessa sitoutunut saneeraamaan verkostoja niin, että päästään vuotovesimäärien tavoitearvoihin (vesijohdon osalta enintään 10 % ja jäteveden osalta enintään 30 %).

Yhtiön talous

Alustavan talousarvion mukaan yhtiö tulisi tekemään nollatuloksen. Yhtiön taloutta rasittaa suuret investoinnit, suurimpana Viiskivenharjun vedenottamon rakentaminen runkojohtoineen. Yhtiön lainantarve on 1,6 M€.

ORIMATTILAN VESI OY
alv 0 %

TALOUSARVIO 2023

LIIKEVAIHTO	1 145 770
Liiketoiminnan muut tuotot	19 200
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	
Ulkopuoliset palvelut	-44 000
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-44 000
BRUTTOTULOS YHTEENSÄ	1 120 970
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-24 800
Henkilösivukulut	-2 610
Henkilöstökulut yhteensä	-27 410
Poistot ja arvonalentumiset	-1 008 900
Liiketoiminnan muut kulut	-51 100
LIIKEVOITTO (-TAPPIO) YHTEENSÄ	33 560
Rahoitustuotot ja -kulut	-31 120
TULOS ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VERO yhteensä	2 440
Tuloverot	-688
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO) YHTEENSÄ	1 752

Hallitus

Jukka Mölsä (pj)

Torsti Hokkanen (vpj)

Venla Avelin

Jari Hosiaisluoma

Marja-Liisa Rauhala

Henkilöstö

1 kpl

Yhtiön strategiset tavoitteet

Omaisuuksienhallinnan tehostaminen

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen päämäärä	Toiminnallinen tavoite	Mittari/Arviointitapa	Tavoitetaso
Orimattilan tasapainoinen kuntatalous mahdollistaa kaupungin elinvoiman ja on itsenäisen aseman perusta	Verkostojen reaaliaikaista seurannan ja analysoinnin tehostaminen	Uusien virtausmittauskaivojen rakentaminen	Rakennetaan 2-3 uutta virtausmittauskaivoa sekä vesijohtoverkoston että jätevesiverkoston.
	Tiedonhallinnan kehittäminen	Uusien toimintojen käyttöönotto verkkotietojärjestelmässä	Kuntotiedon lisääminen kentältä on mahdollista Järjestelmään on lisätty verkoston toiminnallisuustarkasteluihin ja yleissuunnitteluun tarvittavat komponentit

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet	Toteuma	Tila
Toiminnallinen riski	Väärin kohdistetut saneerausinvestoinnit	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 2 6	Verkoston ominaisuus- ja kuntotietojen täydentäminen		Ei arvioitu ☐
Strateginen riski	Saneerausvelan kasvu	Tod. näk.: 5 Vaikutus: 2 10	Saneerausmäärien kasvattaminen nykyisestä		Ei arvioitu ☐